

**ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ
&
Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

ΠΑΛΑΣΚΑ ΕΛΕΝΗ
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2003

«Βλέπεις τον κόσμο γύρω σου και λες: Γιατί;

Αλλά εγώ ονειρεύομαι αυτά που δεν υπάρχουν και λέω: Γιατί όχι;»

GEORGE BERNARD SHAW

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	6
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8-9
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	11-101

Α ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	σελίδα
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	11
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	12-13
1.3 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
2.1 Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ.....	15
α) ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	16-17
β) ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	18-19
γ) ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ.....	19
2.2 ΤΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	
α) ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	19-20
β) ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ.....	20
γ) ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ... ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	21
2.3 ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	
α) ΧΛΩΡΙΔΑ- ΠΑΝΙΔΑ.....	21-22
β) ΒΟΥΝΑ.	
- ΠΙΝΔΟΣ.....	22-24
γ) ΠΟΤΑΜΙΑ.....	25
δ) ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.	
- ΜΕΤΕΩΡΑ.....	25-26
ε) ΣΠΗΛΛΙΑ.....	26-27
2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	
α) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	27
β) ΦΡΟΥΡΙΑ.....	27-28
γ) ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ.....	28
δ) ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ.....	28-29
ε) ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.....	30
στ) ΤΖΑΜΙ.....	31
ζ) ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ	
- ΤΟ ΒΑΡΟΥΣΙ.....	31

2.5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

α) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	32-33
β) ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	33
γ) ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ - Κ.Υ. - ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ.....	33
δ) ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ - ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	33-34
ε) ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ - ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ.....	34
στ) ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ.....	34
ζ) ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	34-36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1	Ο ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	37
3.2	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	38-40
3.3	ΠΟΡΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
	α) Αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων.....	41-45
	β) Αναπτυξιακός Ν.2601/98.....	45
	γ) Άλλες πηγές άντλησης αναγκαίων πόρων τουρ. Ανάπτυξης.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1	Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	
	α) ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	46-47
	β) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	47
	γ) ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ.....	48
4.2	ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ.....	48-49
4.3	ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	
	α) ΚΥΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	49-51
	β) ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ.....	51-52
	γ) ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.....	52
4.4	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.....	52
	α) Οι Στρατηγικοί στόχοι και οι παρεχόμενες υπηρεσίες.....	52-53
	β) Το περιεχόμενο των υπηρεσιών της Αναπτυξιακής.....	53
	γ) Οργανόγραμμα.....	54-56
	δ) Στελέχωση της Εταιρίας.....	57-59
4.5	ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	
α.-	Πόροι	
	1°.- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	59-61
	2°.- ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	62
β.-	Φορείς στους οποίους παρέχει υπηρεσίες.....	62-64
γ.-	Είδος προσφερομένων υπηρεσιών.....	64-65
δ.-	Δυνατότητα άντλησης πόρων.....	66-67

4.6 ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	
α) ΣΤΟ ΝΟΜΟ.....	68-69
β) ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	69-70
γ) ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΝΑΕ, ΚΕΔΚΕ.....	70
δ) ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ.....	70-71
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ Α ΜΕΡΟΥΣ.....	72-73

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Α) ΑΝΑΛΥΣΗ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1.1 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	75
---	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Β) ΑΝΑΛΥΣΗ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

2.1 α) ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	76
β) ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	76-77
γ) ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	77-79
2.2 ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	80
α) Κατευθύνσεις περιβαλλοντικής πολιτικής.....	80-81
β) Προτεινόμενες δράσεις.....	81-83
γ) Προστασία φυσικού και πνευματικού χαρακτήρα Μετεώρων....	83-84
δ) Σπήλαια.....	84
ε) Βαρούσι.....	84-85
2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	
α) Πολιτισμός.....	85
β) Στόχοι πολιτιστικής πολιτικής.....	86
2.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
α) Πολιτιστικές υποδομές.....	86
β) Πάγιες υποδομές.....	86-87
γ) Συγκοινωνίες- Οδικό δίκτυο.....	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Γ) ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΘΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΤΟΥ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ

3.1	ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	88
	α) Προβλήματα τοπικού τουρισμού.....	89-90
	β) Γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι.....	90-91
	γ) Άξονες τουριστικής πολιτικής.....	91-93
	δ) Δραστηριότητες & πρωτοβουλίες τουριστικής ανάπτυξης.....	93-94
3.2	ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	94
	α) Πολιτιστικός τουρισμός.....	94-95
	β) Θρησκευτικός τουρισμός.....	95
	γ) Οικολογικός- Ορεινός- Αθλητικός τουρισμός.....	95-96
	δ) Αγροτικός τουρισμός -Χειμερινός τουρισμός.....	96
	ε) Συνεδριακός & Εκθεσιακός τουρισμός.....	96-97
3.3	ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	97-98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Δ) ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ (ΑΝΕΝΤ)

4.1	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (ΑΝΕΝΤ).....	99-100
4.2	ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΕΝΤ.....	100
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	101
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	102-103
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	104-106
	ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΑ.....	107
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	108
	ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	109

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η φοίτησή μου στο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας και ειδικότερα στο τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και η πρακτική μου άσκηση στο Δήμο Χασίων-Νομού Τρικάλων, με κατεύθυναν στο να διαπιστώσω το εύρος των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και το βασικό ρόλο που διαδραματίζει στην Τοπική Ανάπτυξη και τις αναπτυξιακές δραστηριότητες που αναλαμβάνει.

Ήταν βασικό ερέθισμά και μεγάλη πρόκληση για μένα να ασχοληθώ και να μελετήσω, στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας, τις αναπτυξιακές δραστηριότητες του Νομού Τρικάλων και ιδιαίτερα στον τομέα του Τουρισμού.

Επίκεντρο της εργασίας αυτής αποτελεί η ανάλυση των τουριστικών δυνατοτήτων του Νομού Τρικάλων και επιπλέον μια προσπάθεια επίδειξης τρόπων για την αξιοποίηση και προβολή του νομού Τρικάλων.

Αναμφισβήτητο αποτελεί το γεγονός ότι ο τουρισμός είναι βασικός κινητήριος μοχλός της οικονομικής, πολιτισμικής και κοινωνικής ανάπτυξης του τόπου.

Η περιοχή διαθέτει υψηλό επίπεδο ανάπτυξης υγιούς τουρισμού εξ αιτίας των πλούσιων φυσικών και αρχαιολογικών πόρων που έχει στη διάθεσή της, οι οποίοι παραμένουν ανεκμετάλλευτοι.

Σκοπός της εργασίας να αποτελέσει εργαλείο, αλλά οι προτάσεις και οι λύσεις που δίνουμε να γίνουν υπόβαθρο, ώστε να βοηθηθεί ο Νομός Τρικάλων στην προσπάθεια της τουριστικής ανάπτυξης του.

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Η εργασία φέρει τον τίτλο «Τουριστική Ανάπτυξη του νομού Τρικάλων και η Αναπτυξιακή Εταιρία (ANENT)» και έχει σκοπό να παρουσιάσει την κατάσταση στο Νομό Τρικάλων και σαφώς τις δυνατότητες που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα αυτό.

Στην γενική διάρθρωσή της η εργασία, χωρίζεται αρχικά σε δύο μέρη.

Το πρώτο μέρος αναφέρεται σε γενικά στοιχεία σχετικά με τον τουρισμό, συνεχίζει καταγράφοντας τις δυνατότητες του νομού Τρικάλων. Ακολουθεί αναλυτική περιγραφή της Αναπτυξιακής Εταιρίας του Νομού Τρικάλων, η οποία επιδιώκει την αξιοποίηση και προβολή των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της περιοχής.

Στο δεύτερο μέρος καταγράφεται η προσωπική μου ανάλυση, τοποθέτηση για τις τουριστικές και αναπτυξιακές δυνατότητες του Νομού Τρικάλων. Επιπλέον γίνονται παρατηρήσεις και προτάσεις.

Αναλυτικά η δομή.

Για τα πρώτο μέρος.

- Το 1^ο κεφάλαιο αρχίζει με μια εισαγωγή στον τουρισμό και στην ιστορική εξέλιξη του, αλλά και στο ρόλο που κατέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον τομέα του τουρισμού.
- Το 2^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην παρουσίαση της ταυτότητας του Νομού, του παραγωγικού συστήματος, των φυσικών και πολιτιστικών πόρων καθώς και τις υποδομές που υπάρχουν ή βρίσκονται σε εξέλιξη.
- Το 3^ο κεφάλαιο προσδιορίζει τον τουριστικό χώρο, τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που συναντώνται στην περιοχή και οι πηγές άντλησης χρηματοοικονομικών πόρων για την τουριστική ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων.
- Το 4^ο κεφάλαιο αναλύει την Αναπτυξιακή Εταιρία του Νομού Τρικάλων, ξεκινώντας με την νομική μορφή της Εταιρίας, τις γενικές πολιτικές δράσεις, τις λειτουργίες, την οργάνωση και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Συνέχεια στο ίδιο κεφάλαιο δίνεται με το οργανόγραμμά της εταιρίας και την αναλυτική

περιγραφή του. Κατόπιν περιγράφεται το μέγεθος και η στελέχωση της Εταιρίας. Κλείνουμε το κεφάλαιο αυτό αναφερόμενοι στην βιωσιμότητα της Αναπτυξιακής και στην σχέση της με τις άλλες Εταιρίες. Τελειώνοντας το πρώτο μέρος δεν θα μπορούσαν να λείπουν τα συμπεράσματά μας.

Για το δεύτερο μέρος.

Το δεύτερο μέρος χωρίζεται και αυτό σε τέσσερα κεφάλαια, που κάθε κεφάλαιο αποτελεί ανάλυση και προτάσεις των κεφαλαίων του πρώτου μέρους.

Επιλογικά έχουμε τα γενικά συμπεράσματά μας για την όλη μελέτη, ακολουθούν τα παραρτήματα, τα αρκτικόλεξα και οι πηγές της εργασίας μας από τη βιβλιογραφία και το διαδίκτυο.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.

Ο τουρισμός αποτελεί σήμερα ένα διεθνές οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, που απασχολεί ζωηρά τόσο το επίσημο κράτος, όσο ειδικότερα και την ιδιωτική πρωτοβουλία.

Έχει γίνει πια κατανοητό πως ο τουρισμός μπορεί αποτελεσματικά να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, για αυτό και η προσπάθεια για την προώθηση αυτού του κλάδου είναι καθολική σε όλες τις οικονομίες.

Από τη στιγμή που ο τουρισμός, στη διεθνή του μορφή, προσφέρει στη χώρα που δέχεται τα τουριστικά ρεύματα, (χώρα ενεργητικού τουρισμού), χρηματικές εισροές, έχουμε βελτίωση και ισχυροποίηση της χρηματοοικονομικής θέσεως της και ο τουρισμός γίνεται αυτόματα «παραγωγικός» κλάδος. Αλλά δεν είναι μόνο η παραγωγική μορφή του τουρισμού που καθιστά τον κλάδο αυτό σημαντικό για μια χώρα, είναι και οι πολλαπλασιαστικές του φαινομένου επιδράσεις στην απασχόληση, στην ανακατανομή του εισοδήματος, στην περιφερειακή ανάπτυξη, στα δημόσια οικονομικά κ.α. Για όλα αυτά ο τουρισμός σήμερα βρίσκεται στο κέντρο του ενδιαφέροντος όλων ανεξάρτητα των χωρών, ιδιαίτερα εκείνων που περνούν από το στάδιο της αναπτύξεως και έχουν απόλυτη ανάγκη χρηματικών συναλλαγών και ευκαιριών απασχολήσεως, για να αντιμετωπίσουν τα βραχυχρόνια πιεστικά προβλήματα της οικονομικής τους ανάπτυξης.

Ανάμεσα στις χώρες αυτές βρίσκεται και η Ελλάδα που τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίζει τον τουρισμό σαν σημαντικό τομέα της οικονομίας της, μετά την γεωργία και τη βιομηχανία. Καταβάλλει συντονισμένες προσπάθειες για να αξιοποιήσει τους ευνοϊκούς φυσικούς και οικονομικούς όρους που της εξασφαλίζει ο ελληνικός χώρος.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Ο τουρισμός σαν φαινόμενο μετακινήσεως ανθρώπων από τόπο σε τόπο είναι πανάρχαιος όσο και ο άνθρωπος. Οι πρώτες μετακινήσεις στην αρχαία Αίγυπτο και Ελλάδα είχαν θρησκευτικό κίνητρο. Παράλληλα λίγοι μορφωμένοι της εποχής εκείνης ταξίδευαν για να μελετήσουν τους λαούς και τους τόπους. Οι μετακινήσεις αυτές ήταν πολύ περιορισμένες και δεν ήταν δυνατό κάτω από τις οικονομικές και συγκοινωνιακές συνθήκες της εποχής, να αποκτήσει το φαινόμενο αυτό ευρύτερο ενδιαφέρον.

Χρειάστηκε να περάσουν πολλές εκατονταετηρίδες για να βελτιωθούν στοιχειωδώς οι όροι προσπελάσεως των ανθρώπων και να δημιουργηθούν τέτοιες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, που να επιτρέπουν, έστω και σε ένα ελάχιστο αριθμό ανθρώπων, να μετακινούνται όχι ποια για λόγους θρησκευτικούς και μορφωτικούς, αλλά για ψυχαγωγία.

Η μετακίνηση για ψυχαγωγικούς λόγους που αποτελεί την πρώτη φάση της σύγχρονης μορφής του τουρισμού παρουσιάστηκε τον 18^ο αι. με την βιομηχανική επανάσταση που είχε σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων, ιδιαίτερα του πλοίου και του σιδηρόδρομου, και την δημιουργία μιας περιορισμένης εύπορης τάξης, που άρχισε να ταξιδεύει. Μέχρι και τις αρχές του προηγούμενου αιώνα ο τουρισμός είχε ένα καθαρά ψυχαγωγικό χαρακτήρα που επηρεάζεται έντονα από το ρομαντισμό και περιορίζεται στην αριστοκρατία. Από την στιγμή που τον ρομαντισμό και την αριστοκρατία αντικατέστησε ο ορθολογισμός και η δημοκρατία της σύγχρονης εποχής, ο τουρισμός απέκτησε ευρύτερη βάση και άρχισε να καλύπτει μεγαλύτερες τάξεις ανθρώπων.

Αυτό συνέβη στην αμέσως μετά από τον τελευταίο παγκόσμιο πόλεμο περίοδο, σαν αποτέλεσμα των κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, που εξασφάλισαν περισσότερες ώρες ανάπαυσης στους εργαζόμενους, κατοχύρωσαν τις ετήσιες άδειες, βελτίωσαν αισθητά τους όρους αμοιβής και αύξησαν γενικά τα ατομικά εισοδήματα, πράγμα που ώθησε πολύ τις εργαζόμενες τάξεις να μετακινηθούν, περισσότερο όμως για να αναπαυθούν παρά ψυχαγωγηθούν.

Έτσι φτάνουμε στη δεύτερη φάση του τουρισμού που είναι ένα είδος τουρισμού ανάπαυσης-χαλάρωση, «αποτοξίνωσης» θα λέγαμε από την ανία της καθημερινής ρουτίνας του αυτοματισμού και της μηχανοποίησης.

Το ευνοϊκό κλίμα που δημιούργησαν οι κοινωνικές μεταρρυθμίσεις ήρθαν να αξιοποιήσουν η τεράστια ανάπτυξη των αεροπορικών συγκοινωνιών, η οργάνωση των μέσων φιλοξενίας σε ευρύτερη βάση που έλαβε την μορφή μιας βιομηχανίας, «ξενοδοχειακής βιομηχανίας», η εμφάνιση του τουριστικού πράκτορα στο σημαντικό ρόλο του μεσολαβητή για την πώληση των «τουριστικών υπηρεσιών» και αποφασιστική ανάμειξη του κράτους στον τομέα του τουρισμού, που τον είδε όχι μόνο σαν δραστηριότητα για την ενίσχυση της οικονομικής του θέσεως στη θετική του μορφή, αλλά και σαν κοινωνική υποχρέωση απέναντι στους πολίτες του.

Σήμερα ο τουρισμός παρουσιάζεται ως ένα φαινόμενο οικονομικό-κοινωνικό που το διακρίνουν τρία χαρακτηριστικά στοιχεία: *η μαζικότητα, η καθολικότητα και διεθνότητα*. Έτσι δικαιολογείται και το ενδιαφέρον όλων για την ανάπτυξη και προώθηση του παραγωγικού αυτού κλάδου.

Ο τουρισμός πέρασε από την πρώτη φάση που αφορούσε τους ολίγους στη δεύτερη φάση που αφορούσε τους πολλούς. Η τρίτη είναι αυτή που καλύπτει όλους τους ανθρώπους. Ο τουρισμός στην τρίτη του μορφή πολύ σύντομα αποτελούσε υποχρέωση του κράτους.

Σήμερα ο τουρισμός στην εξελικτική του πορεία άλλαξε μορφή, διαφοροποιήθηκε και ως στόχος τέθηκε η παροχή ποιοτικού τουριστικού προϊόντος και παραμερίστηκε η μαζικότητα.

1.3 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να αποκτά και θεσμικά πλέον μέρος του ρόλου που της αρμόζει σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι καθοριστικός γιατί μέσω αυτής πρέπει να εξειδικεύονται, να εμπλουτίζονται και να γίνονται πράξη, οι όποιες πολιτικές έχουν σχεδιαστεί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Στον τομέα του τουρισμού η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατέχει διπλό ρόλο, ο οποίος διασφαλίζεται από τις αρμοδιότητες που της παραχωρήθηκαν ως θεσμός. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση λειτουργεί ως φορέας παροχής τουριστικών υπηρεσιών, αλλά και ως φορέας υποστήριξης της τουριστικής δραστηριότητας. Έτσι έχει τη δυνατότητα και να παρέχει η ίδια υπηρεσίες τουρισμού, όπως πληροφόρηση, αλλά και να δημιουργεί τις απαιτούμενες υποδομές για την ανάπτυξη του τουρισμού, όπως καταλύματα.

Οι οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης – μετά τη συγχώνευση τους σε δήμους σύμφωνα με το σχέδιο Καποδίστρια - έχουν στη διάθεσή τους μεγαλύτερους προϋπολογισμούς, τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιήσουν για έργα βελτίωσης τουριστικής υποδομής και προβολής. Οι δαπάνες υποδομής και προβολής αποτελούν επένδυση η οποία σκοπεύει στο να αποφέρει πρόσθετα έσοδα σε τοπικό επίπεδο. Οι ενέργειες αυτές πρέπει να στηρίζονται με θεσμοθετημένες χρηματοδοτήσεις. Οι σχετικοί πόροι μπορούν να προέλθουν –τουλάχιστον- από: τα τέλη παρεπιδημούντων, το τέλος επί των δαπανών διαφήμισης και το φόρο ιδιόχρησης των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και το φόρο παραθεριστικής κατοικίας.

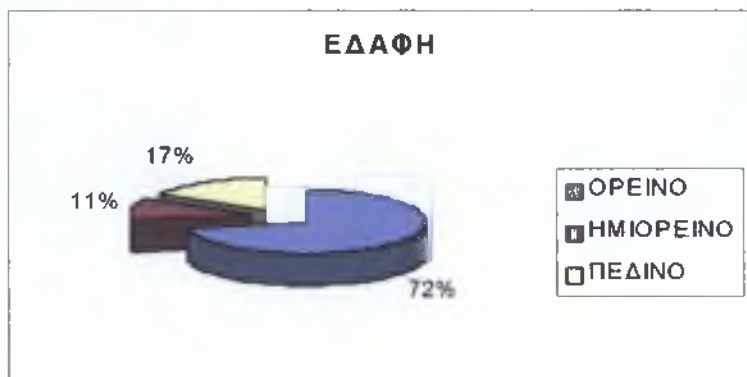
Βέβαια για να ευδοκιμήσει μια προσπάθεια τουριστικής ανάπτυξης, είναι αυτονόητο ότι απαιτείται κοινή συνεργασία, που συνεπάγεται χρόνο και κόστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ.

Ο νομός Τρικάλων έχει έκταση 3.383,9 τ.χλμ. Το 72% των εδαφών του είναι ορεινό, το 11% ημιορεινό και το 17% πεδινό. Η χρήση γης, σύμφωνα με τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία κατανέμεται ως εξής: Βοσκοτόπια 42%, δάση 30% και γεωργικές εκμεταλλεύσεις 20% (κατά 60% αρδρεύσιμες).¹ Συνολικά ο πληθυσμός του νομού Τρικάλων κατά το 2001, ήταν 139.548 κάτοικοι. Στη μεγάλη πλειοψηφία του ο πληθυσμός του νομού είναι αγροτικός. Ο νομός χωρίζεται σε 23 Δήμους και 3 κοινότητες. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη του νομού είναι τα Τρίκαλα. Ο πληθυσμός της πόλης ανέρχεται σε 51.672 κατοίκους. Η πόλη έχει υψόμετρο 115 μ.

Τα τελευταία χρόνια εμφανίζει μια διαρκώς αναπτυσσόμενη

δραστηριότητα στο δευτερογενή τομέα και ειδικότερα στη μεταποίηση αγροτικών, κτηνοτροφικών και δασικών προϊόντων. Αντίθετα

περιορισμένη παραμένει η βιομηχανική δραστηριότητα.

Αξιόλογη ωστόσο είναι η δραστηριότητα του νομού στον Τουριστικό τομέα καθώς την περιοχή την επισκέπτονται κάθε χρόνο εκατομμύρια

αλλοδαποί και Έλληνες τουρίστες.

¹ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ «Ένα βήμα μπροστά» σελ. 10. ΤΡΙΚΑΛΑ 2002.

α) ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο Νομός ύστερα από μία σημαντική μείωση του πληθυσμού² στη 10ετία 61-71 (από 142.781 πέφτει στις 133.417), αρχίζει να ανακτά έδαφος, αφού ο πληθυσμός του παρουσιάζει σταθερή αύξηση.

134.207	1981
136.295	1987
138.956	1991
139.548	2001

Η μεγάλη πτώση μεταξύ 61-71, οφείλεται στην μεγάλη "αγροτική έξοδο" με κατεύθυνση κυρίως την εξωτερική μετανάστευση, προς τις χώρες της δυτικής Ευρώπης (Γερμανία κυρίως).

Στη 10ετία 71-81 σημειώνεται μία σταθεροποίηση, ενώ διαμορφώνεται η τάση επιστροφής, τόσο των εργαζομένων στο εξωτερικό, όσο και του εσωτερικού.

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι σήμερα το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του Νομού ζει και εργάζεται στην πόλη των Τρικάλων.

---

² Στοιχεία από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	1961	1971	1981	1987	1991	2001	Ποσοστό μεταβολής 1991-2001
Χώρα	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.018.815	10.259.900	10.939.771	6,6%
Θεσσαλία	689.927	659.913	695.654	710.047	734.846	754.893	2,7%
Νομός Τρικάλων	142.781	133.417	134.207	136.295	138.956	139.548	0,4%

β) ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Η σχετικά μικρή κλίμακα βιομηχανικής παραγωγής και ο έντονα δασικός και γεωργοκτηνοτροφικός χαρακτήρας της περιοχής, προσδιορίζουν σαφώς και

τον χαρακτήρα της απασχόλησης, που διοχετεύεται στον πρωτογενή κυρίως τομέα. Στον άξονα Καλαμπάκας / Μετεώρων- Πύλης και των γύρω χωριών, λόγω των ποικίλων δραστηριοτήτων, η απασχόληση καλύπτει και τους τρεις τομείς της οικονομίας, με σημαντικό ποσοστό απασχολουμένων -πλήρως και αποκλειστικά- με τον τουρισμό, κυρίως στην Καλαμπάκα και Καστράκι, λόγω Μετεώρων. Στο κύκλωμα Ασπροποτάμου, λόγω της δασικής κάλυψης της περιοχής, αφορά κυρίως τα δάση, την κτηνοτροφία και τον αγροτουρισμό -εξ' αιτίας του υψηλού παραθεριστικού τουρισμού, συμπληρωματικά με την γεωργία. Στο σύμπλεγμα Χασίων / Αντιχασίων, η δραστηριότητα του ενεργού πληθυσμού επικεντρώνεται στους τομείς της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Στην υπόλοιπη πεδινή περιοχή οι κάτοικοί της ασχολούνται με την γεωργία (δυναμικές καλλιέργειες, γεωργικές επιχειρήσεις, θερμοκήπια κλπ.).

Στη πόλη τέλος, το μεγαλύτερο μέρος ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών (εμπόριο, υπηρεσίες, μικρές και μεσαίες βιοτεχνίες, οικοδομές κλπ.), και αρκετά σημαντικό ποσοστό εργαζομένων στις βιομηχανίες της περιοχής, τόσο μέσα και περίξ της πόλης, όσο και κατά μήκος των οδικών αξόνων Τρικάλων - Καλαμπάκας, Τρικάλων - Λάρισας, Τρικάλων - Καρδίτσας και Τρικάλων - Πύλης.

Η απασχόληση στο Νομό Τρικάλων παρουσιάζει αρνητικά φαινόμενα. Υψηλά είναι τα ποσοστά της ανεργίας³, η οποία αγγίζει το 6,8%. Το μεγαλύτερο ποσοστό, γύρω στο 50%, αφορά τους νέους ηλικίας 20-24 ετών.

Πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα ο συμπληρωματικός χαρακτήρας της απασχόλησης των αγροτών των ορεινών περιοχών, των οποίων τα εισοδήματα συμπληρώνονται και από διάφορες εποχιακές εργασίες. Πράγματι, αρκετοί αγρότες των περιοχών αυτών μετακινούνται κάθε χρόνο σ' άλλες περιοχές της χώρας για εποχιακές εργασίες, όπως τρύγος, ελιές κλπ.

³ Στοιχεία από την Στατιστική Υπηρεσία Νομού Τρικάλων.

γ) ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Με πρωτεύουσα τα Τρίκαλα, ο νομός Τρικάλων συγκεντρώνει ποσοστό 1,3% του πληθυσμού της χώρας. Από την απογραφή του 1991 έως 2001 ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 0,4%⁴. Παράγει το 1% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας. Το 1/5 του προϊόντος του νομού προέρχεται από τη γεωργία και εκεί παράγεται 2,7% του συνολικού γεωργικού προϊόντος της χώρας. Στη μεταποίηση αναλογεί το 6,2%, εκεί δε παράγεται 0,5% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής της Ελλάδας.

Με κατά κεφαλή προϊόν 3,29%⁵ δρχ. κατατάσσεται ο νομός Τρικάλων 35^{ος} σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς της χώρας. Επίσης ο νομός Τρικάλων είναι 3^{ος} σε παραγωγή τυριού στη χώρα, μετά τα Ιωάννινα και τη Θεσσαλονίκη, με 7% συνολικής παραγωγής και 9^{ος} στην παραγωγή βάμβακος με 4,1%.

2.2 ΤΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σχετικά με την δομή του παραγωγικού συστήματος του Νομού Τρικάλων, πρέπει να σημειώσουμε ότι στηρίζεται κυρίως στον .....

α) .. Πρωτογενή τομέα.

Συγκεκριμένα, στον τομέα της Γεωργίας καλλιεργούνται γύρω στα 670.000 στρ. (20% της συνολικής έκτασης), με σημαντική παραγωγή σε δυναμικές καλλιέργειες, όπως το βαμβάκι, καπνός, σπυροκηπευτικά, σιτάρι, καλαμπόκι κλπ.

Τα κύρια κτηνοτροφικά προϊόντα, είναι το αιγοπρόβειο και αγελαδινό γάλα, (τροφοδοτεί τα 3 μεγάλα εργοστάσια γάλακτος του Νομού και καλύπτει τις ανάγκες σε εσωτερική κατανάλωση, ενώ εξάγει σημαντικές ποσότητες σε τυρί διαφόρων τύπων - κυρίως φέτα-, γιαούρτι και διάφορα τυροκομικά προϊόντα), κρέας και άλλα ζωοκομικά προϊόντα.

Τα δάση από την πλευρά τους - το 1/3 της έκτασης καλύπτεται από παραγωγικά δάση, κυρίως ελάτης, δρυός και οξιάς και αποτελούν σημαντική πηγή παραγωγής πρώτης ύλης αλλά και απασχόλησης για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών.

⁴ Απογραφή πληθυσμού 2001 -Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.

⁵ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ «Ένα βήμα μπροστά» σελ. 12.ΤΡΙΚΑΛΑ 2002.

Στο σύμπλεγμα Ασπροποτάμου διαβιεί εκλεκτής ποιότητας πέστροφα. Στην περιοχή λειτουργεί μονάδα παραγωγής γόνου του δασαρχείου Καλαμπάκας, ενώ υπάρχει αρκετός αριθμός ερασιτεχνών αλιέων, που ασχολούνται με την αλιεία της πέστροφας.

β). .. Μεταποίηση

Λόγω του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής, οι περισσότερες μονάδες μεταποίησης σχετίζονται με τα προϊόντα του πρωτογενή τομέα (μάλλινα, βαμβακερά, τυροκομικά, αλλαντικά, προϊόντα ξύλου). Η λειτουργία σημαντικού αριθμού αλευροβιομηχανιών, τυροκομείων, δύο μεγάλων εργοστασίων ξυλείας του Δασαρχείου Καλαμπάκας και της Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Καλαμπάκας, πολλών μικρών πριστηρίων, δύο μονάδων μίξης ζωοτροφών, πολλών μικρών βιοτεχνιών και η ιδιαίτερα ανεπτυγμένη οικοτεχνία, το είδος και το μέγεθος της αγροτικής παραγωγής, όλα αυτά επιβεβαιώνουν τον χαρακτήρα της μεταποίησης.

Η διάθεση της αγροτικής παραγωγής έχει αποδέκτες τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και τους ιδιώτες της περιοχής του Νομού, ενώ σημαντικές είναι και οι εξαγωγές σε βαμβάκι, πεπτονοειδή κλπ.

Από τα κτηνοτροφικά προϊόντα το αιγοπρόβειο γάλα διατίθεται στα τυροκομεία της περιοχής και το αγελαδινό σε βιομηχανίες παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, που λειτουργούν αποδοτικότερα στο Νομό, ενώ το μαλλί σε βιοτεχνικά λαναριστήρια της περιοχής, απ' όπου παίρνουν το νήμα για την κατασκευή μάλλινων υφαντών και λοιπών ειδών οικοτεχνίας.

Πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα η κατασκευή παραδοσιακών υφαντών και λοιπών ειδών χειροτεχνίας είτε υπό μορφή οικοτεχνίας, είτε υπό μορφή μικρών βιοτεχνιών οικογενειακής μορφής. Στο Νομό μας λειτουργούν σήμερα γύρω στις 50 βιομηχανίες, πάνω από 2.200 βιοτεχνίες, και 2.760 επαγγελματικές και εμπορικές επιχειρήσεις.

γ). Τουρισμός.. Πολιτισμός

Οι μοναδικοί βράχοι των Μετεώρων και τα ιστορικά τους μοναστήρια, οι φυσικές και ιστορικές ομορφιές τη Πύλης και τα δασοσκεπή βουνά της Πίνδου με τα επιβλητικά φαράγγια του Ασπροποτάμου (Αχελώου), καθώς και τα αξιοθέατα της πόλης των Τρικάλων (Ασκληπιείο, Κάστρο, Βαρούσι, Ληθαίος κλπ.), συνθέτουν μία ιδιαίτερα προικισμένη με φυσικές ομορφιές περιοχή, ιδιαίτερου τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Το τουριστικό δυναμικό⁶ του Νομού Τρικάλων ξεπερνά τις 2000 κλίνες ξενοδοχειακών μονάδων κυρίως στην Καλαμπάκα αλλά και στα Τρίκαλα, Πύλη, Ελάτη, Περτούλι, Νεραϊδοχώρι, Καστράκι, Καστανιά, Ανθούσα, Κατάφυτο, Κρανιά, Μαλακάσι, Πολυθέα, Τρυγόνα και Κακοπλεύρι.

2.3 ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

α) ΧΛΩΡΙΔΑ- ΠΑΝΙΔΑ.

Η φυσική βλάστηση που υπήρχε στο πεδινό τμήμα του Νομού Τρικάλων, κατά τους προϊστορικούς χρόνους έχει δώσει την θέση της στη μοντέρνα, μηχανοποιημένη γεωργία. Η άγρια χλωρίδα και πανίδα έχει αφανιστεί, επίσης αρκετά είναι τα είδη που απειλούνται με εξαφάνιση. Συνεπώς το πεδινό τμήμα του νομού δεν παρουσιάζει κανένα ενδιαφέρον για το φυσιοδίφη. Αντίθετα, τα ορεινά του νομού καλύπτονται κατά το μεγαλύτερο μέρος του από απέραντα δάση, που είναι από τα ωραιότερα και τα παραγωγικότερα της χώρας μας έχουν ενδιαφέρουσα χλωρίδα με πάρα πολλά είδη φυτών. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν πολλά σπάνια είδη, αρκετά ενδημικά της Ελλάδας και μερικά τοπικά ενδημικά.

Τα ωραιότερα παραποτάμια πλατανοδάση και τα πυκνά ορεινά δάση από Έλατα, Οξιά, Πεύκο, βαλανιδιά, Φράξο, και Σφένδαμο. Ελάφια και Ζαρκάδια βόσκουν στα Περτουλιώτικα λιβάδια και αγριόγιδα στους γκρεμούς των βουνών. Λύκοι, Αγριογούρουνα, Αγριόγατες, Αλεπούδες και μικρότερα θηλαστικά ζουν σε δάση και ξέφωτα των Χασίων και της Πίνδου. Ερπετά και αμφίβια συνυπάρχουν στα παρόχθια λιβάδια.

⁶ Οδηγός διαμονής ορεινών Τρικάλων, καταλύματα, κέντρο ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης, σελ 11-18.

Τα μεγάλα ορεινά δάση της περιοχής του Άνω Αχελώου είναι το Νοτιότερο σημείο που φτάνει η αρκούδα στην Ευρώπη.

Ο μικρότερος Γύπας της Ευρώπης, ο Ασπροπάρης, φωλιάζει στις βουνοπλαγιές του Κόζιακα, ενώ ο Χρυσαιτός προτιμά τις ψηλές κορυφές της Νότιας Πίνδου.

Ποταμοσφουριχτές και Νεροκότσιφες ζουν στις χαλικόστρωτες όχθες των ποταμών, ενώ Κίσσες, Αηδόνια και άσπροι Πελαργοί στα χωράφια. Τα καθαρά και κρύα νερά του Αχελώου φιλοξενούν την άγρια Πέστροφα, είδος που μόνο στα ορεινά ποτάμια συναντάται.

β) ΒΟΥΝΑ.

-ΠΙΝΔΟΣ

Η οροσειρά της Πίνδου είναι η μεγαλύτερη της Ελλάδος. Επιβλητική απλώνεται κοντά στα Τρίκαλα, την Πύλη και την Καλαμπάκα. Ντύνεται κάθε χρόνο με διαφορετικά χρώματα.

Το τμήμα που περιλαμβάνει στα όρια της ευρύτερης περιοχής των Τρικάλων διαθέτει σημαντικά αξιοθέατα τα οποία ήδη συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό Ελλήνων και ξένων επισκεπτών.

Τα σημαντικότερα αξιοθέατα και περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος είναι:

- Ο Κόζιακας με υψόμετρο 1738 μ. υψώνεται σαν πέτρινο τείχος αμέσως μετά την Θεσσαλική πεδιάδα.
- Το «Αυγό», κορυφογραμμή που ξεκινάει από τα λιβάδια Περτουλίου και φτάνει στον Ασπροπόταμο.
- Γνωστό τουριστικό κέντρο στην δυτική πλευρά του Κόζιακα είναι το χωριό Ελάτη μετά Περτουλιώτικα λιβάδια και το χιονοδρομικό κέντρο.

Μέσα στα έλατα, στις «λιθικές Άλπεις» σε ένα από τα ομορφότερα δάση της Ελλάδας και δίπλα στο δρόμο το χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου σας περιμένει να περάσετε μέρες ξενοιασιάς που θα σας μείνουν για πάντα αξέχαστες.

Αξιόλογες και ποικίλες οι τουριστικές δραστηριότητες στην περιοχή του Κόζιακα και του Ασπροποτάμου.

- ❖ Πεζοπορία και ορειβασία σε ένα σημαντικό δίκτυο μονοπατιών που οδηγούν σε όλες σχεδόν τις κορυφές των γύρω βουνών. Επίσης στην περιοχή διέρχεται το ευρωπαϊκό πεζοπορικό μονοπάτι E4 που περνά από το ορειβατικό καταφύγιο Χατζηπέτρος.

- ❖ Ορεινή ποδηλασία με πλήθος δασικών δρόμων και μονοπατιών στα Περτουλιώτικα λιβάδια.

- ❖ Αναρρίχηση στα αναρριχητικά πεδία της Πύλης και στις πλαγιές του Κόζιακα, κοντά στην Ελάτη.

- ❖ Ιππασία σε οργανωμένες διαδρομές στο καταπράσινο περιβάλλον της περιοχής με συνοδεία έμπειρων οδηγών.

- ❖ Αεραθλητισμό από το χώρο απογείωσης για αιωρόπτερο και αλεξίπτωτα πλαγιάς.

- ❖ Σκί στις πίστες του χιονοδρομικού κέντρου Περτουλίου.

- ❖ Τοξοβολία στα Περτουλιώτικα λιβάδια.

Στους πρόποδες του Κόζιακα κυλάει ο Ασπροπόταμος. Κι εδώ η τουριστική δραστηριότητα είναι αξιόλογη εξαιτίας της προικισμένης φύσης. Εδώ λειτουργεί «τρία κέντρα» η περιοχή: Κέντρο νερά του Αχελώου ασφαλή και μετάβαση του στην ίδια περιοχή λειτουργεί Κέντρο Πληροφόρησης & Ενημέρωσης. Εκεί κοντά στην «ποτάμια» Κανό-Καγιάκ, στα ποταμού, για την οργανωμένη ποταμού. Επίσης

γ) ΠΟΤΑΜΙΑ.

Ξεκινώντας από την κοιλάδα που δημιουργείται μεταξύ Πίνδου και Χασίων, όπου έχουμε τον ποταμό Μουργκάνη, ο οποίος περνάει δυτικά

των Μετεώρων, στην πεδιάδα των Τρικάλων ενώνεται με

τους παραπόταμους Κουμέρη, Αγιαμονιώτη, Ληθαίο, Νεοχωρίτη, Πορταϊκό, Πάμισσο, και Ενιππέα. Έτσι διασχίζοντας την πεδιάδα της Λάρισας καταλήγει στον Πηνειό και χύνεται εν τέλει στο Αιγαίο.

Ένα μέρος του Αχελώου ή Ασπροπόταμου, ενός από τα μεγαλύτερα ποτάμια στην Ελλάδα, διέρχεται δυτικά στα όρια του Νομού Τρικάλων.

Ο πιο αξιόλογος ποταμός είναι ο Ληθαίος, ο οποίος περνάει διαγώνια μέσα από την πόλη των Τρικάλων. Οι δύο όχθες του συνδέονται με πολλές γέφυρες, με πιο σημαντική και όμορφη την κεντρική, η οποία κατασκευάστηκε το 1886 στη Γαλλία από Γάλλους μηχανικούς και είναι μεταλλική.

δ) ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.

-ΜΕΤΕΩΡΑ

Σύμφωνα με την θεωρία του Γερμανού Αλ. Φίλιπσον, οι σημερινοί βράχοι της περιοχής των Μετεώρων στην αρχή αποτελούσαν τμήμα της κοίτης ενός μεγάλου ποταμού που κυλούσε στα βουνά των Χασίων και χυνόταν στη Λίμνη της Θεσσαλίας, στο σημείο που βρίσκεται η σημερινή Καλαμπάκα.

Σύμφωνα λοιπόν με την παραπάνω θεωρία, οι βράχοι των Μετεώρων δημιουργήθηκαν από μια μεγάλη μάζα από ποταμίσιες πέτρες, άμμο και λάσπη που ενώθηκαν και σχημάτισαν έναν ενιαίο κώνο. Όταν, αργότερα αποτραβήχτηκαν τα νερά της Θεσσαλικής λίμνης και εξαιτίας των διαβρωτικών δράσεων του νερού, των δυνατών ανέμων και ραγδαίων βροχών, καθώς και ισχυρών σεισμικών δονήσεων, ο κώνος διαχωρίστηκε σχηματίζοντας λόφους και βράχους σε διάφορα μεγέθη και σχήματα.

Σήμερα η Καλαμπάκα λόγω της γειννίασης της με τους βράχους και τα μοναστήρια που βρίσκονται πάνω στα Μετέωρα, έχει τη μεγαλύτερη τουριστική κίνηση.

ε) ΣΠΗΛΑΙΑ

Στον Νομό Τρικάλων υπάρχουν πολλά σπήλαια και μάλιστα αρκετά πλούσια, ωστόσο όμως δεν έχουν αξιοποιηθεί και δεν έχουν καταστεί επισκέψιμα για το ευρύ κοινό.

Σπήλαιο Ανταλλαξίμων

Σε απόσταση 19 χλμ. Από τα Τρίκαλα, κοντά στον συνοικισμό Ανταλλάξιμα της Μεγάρχης, σε μια μαγευτική τοποθεσία του Κόζιακα (υψ.650 μ.), ανακαλύφθηκε τα τελευταία χρόνια ένα πολύ σπουδαίο σπήλαιο, το οποίο είναι πλούσιο σε σταλακτίτες και σταλαγμίτες.

Σπήλαιο Ελληνοκάστρου

ΒΔ του χωριού Ελληνοκάστρου, πάνω στα Αντιχάσια, στην δυτική πλαγιά του βουνού Γλέπη, υπάρχει βαθιά σπηλιά με σταλακτίτες. Ενώ εύκολα μπορεί κανείς στη σπηλιά, ωστόσο είναι επικίνδυνο να προχωρήσει ως το βάθος, διότι αυτή γίνεται απότομη και κάθετη.

Σπήλαιο Θεόπετρας*

Στον μεγάλο βράχο, που υψώνεται πάνω από τη Θεόπετρα, έχουν εντοπιστεί τρία σπήλαια. Πάνω ακριβώς από το χωριό του Αγ. Νικολάου, στα νότια του βράχου υπάρχει σπήλαιο με

σταλακτίτες και σταλαγμίτες.

* ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΠΕΤΡΑΣ.

Άλλα σπήλαια

Αρκετά άλλα σπήλαια υπάρχουν στο Νομό Τρικάλων. Ήδη έχουν εντοπισθεί στην Πύλη, στις ανατολικές πλαγιές του Κόζιακα και επί της οροσειράς της Πίνδου.

2.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

α) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Το Ασκληπιείο της Τρίκκης

Σύμφωνα με μαρτυρίες πολλών αρχαίων συγγραφέων, από την αρχαία Τρίκκη καταγόταν ο θεός της ιατρικής Ασκληπιός και σε αυτή υπήρχε το αρχαιότερο Ασκληπιείο(Θεραπευτήριο). Στις ανασκαφές, που έγιναν κατά καιρούς, στην πόλη των Τρικάλων, δίπλα στο Μητροπολιτικό Ναό Αγ.Νικολάου .Ήρθαν στο φως, λείψανα πολύ παλαιότερα της Κλασικής εποχής, καθώς και ένα επιβλητικό ελληνιστικό κτήριο με θαυμάσια ψηφιδωτά δάπεδα των ρωμαϊκών χρόνων.

β) ΦΡΟΥΡΙΑ

Το Φρούριο

Στα βόρεια της πόλης των Τρικάλων και πάνω στον ακρότατο λόφο του ορεινού Βραχίονα των Χασίων, δεσπόζει με τον επιβλητικό του όγκο, βουβό και αγέρωχο, το μεσαιωνικό φρούριό της. Το αρχαίο φρούριο το οποίο υπέστη πολλές καταστροφές, ανακαινίστηκε τον 6^ο μ.χ αιώνα. Μέσα στον περίβολο του Φρουρίου υπήρχαν οι βυζαντινές εκκλησίες. Στο 3^ο και υψηλότερο διάζωμα του Φρουρίου κατέληγε υπόγειο υδραγωγείο, το οποίο ξεκινούσε από την Καλαμπάκα. Στην ανατολική πλευρά του υπάρχει ο πύργος του ρολογιού της πόλης, από το 1936 και έχει ύψος 33μ. Στο δεύτερο διάζωμα υπάρχει υπαίθριο θέατρο, στο οποίο δίνονται παραστάσεις και συναυλίες.

Φρούρια στον Ίταμο

Σε δύο κορυφές του βουνού Ίταμος, ΝΔ της Πύλης, σώζονται τα ερείπια δύο φρουρίων των Ελληνιστικών χρόνων. Από εκεί ελέγχονται όλα τα περάσματα των Αγράφων και της Πίνδου. Τα εν λόγω φρούρια καταστράφηκαν από τον Ιούλιο Καίσαρα το 46 π.Χ.

γ) ΚΑΣΤΡΑ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Κάστρο Αγ. Παρασκευής (Αγ. Παρασκευή Καλαμπάκας)

Κάστρο Αγριελιάς (ΝΔ του χωριού)

Κάστρο Αθηναίου (Ν της Πύλης, στο όρος Ίταμος)

Κάστρο Κατσαουνίου (5χλμ.Ν του χωριού Γερακάρι)

Αρχαία Οξύνεια (Ν του χωριού Οξύνεια, κοντά στον οικισμό Ξηρόκαμπος)

Αρχαία Πιαλεία (κοντά στο χωριό Πιαλεία).

δ) ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΠΕΤΡΙΝΑ ΓΕΦΥΡΙΑ

Σύνδεσμοι επικοινωνίας και ζωής, ειδικά για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών ήταν ανέκαθεν τα τοξωτά γεφύρια Γεφυρώνοντας με τις καμάρες τους τις αντίπερα όχθες των ποταμών ένωναν την φύση με τον πολιτισμό την ανθρώπινη προσπάθεια για επιβίωση και τις ιδιοτροπίες των νερών του ποταμού. Αρκετές είναι οι γέφυρες, που σώζονται, σήμερα σε καλή κατάσταση, οι οποίες είναι μεγάλης ιστορικής σημασίας. Οι σημαντικότερες είναι:

Γεφύρι Πόρτας στην Πύλη

Βρίσκεται λίγο έξω από την Πύλη. Χτίστηκε το 1514 και γεφυρώνει τις όχθες του Πορταϊκού ποταμού. Είναι το δεύτερο σε μέγεθος λιθόκτιστο γεφύρι της Θεσσαλίας.

Γεφύρι Ανθούσας

Χτίστηκε στα μέσα του 18^{ου} αι. είναι μονότοξο και γεφυρώνει το ρέμα της Λεπενίτσας.

Γεφύρι Γκίκα (Κρασιά)

Μικρή μονότοξη γέφυρα, χτίστηκε στα μέσα του 18^{ου} αι.

Γεφύρι Καπαριάς (Χαλίκι)

Χτίστηκε γύρω στο 1500 σχεδόν ταυτόχρονα με την εκκλησία του Αγ.Γεωργίου την οποία εξυπηρετούσε.

Γεφύρι Κρασιάς

Χτίστηκε στα τέλη του 18^{ου} αι. και γεφυρώνει με το μοναδικό τόξο την βόρεια με την νότια συνοικία της Κρασιάς.

Γεφύρι Μιχαλάκη Φίλου(Χαλίκι)

Χτίστηκε το 18^ο αι. για να διευκολύνει τις μετακινήσεις προς και από το Μέτσοβο.

Γεφύρι Μίχου (Ανθούσα)

Εντυπωσιακή κατασκευή δίτοξου γεφυριού .Δεν υπάρχουν στοιχεία για την χρονολογία κατασκευής.

Γεφύρι Σαρακίνας

Βρίσκεται λίγο έξω από το ομώνυμο χωριό και το συνδέει με τον απομονωμένο βράχο «Πέτρα» στα βόρεια της. Είναι τρίτοξο, λιθόκτιστο και χρονολογείται στον 14^ο αι.

Γεφύρι Χαλικίου

Χτίστηκε το 14^ο αι. και βρίσκεται στην είσοδο του ομώνυμου χωριού. Είναι μονότοξο, θεμελιωμένο στο βράχο.

Γεφύρι Χατζηπέτρου στο Νεραΐδοχώρι

Χτίστηκε το 1750.

Επίσης άλλα γεφύρια υπάρχουν στα χωριά. Γεφύρι Βλαχάβα στην Αγρελιά, Ψείρα στην Ασπροκκλησία, Βαλκάνου, Κρασιάς, Αλή Πασά στο Μαλακάσι, Χατζήπετρου στο Νεραΐδοχώρι, Παλαιοκαρυάς και Αλή Πασά στην Παναγία.

ε) ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

«Μοναστήρια λαμπρά, φορτωμένα ιστορία, πνευματικά παλαίσματα και καλλιτεχνική δημιουργία, κιβωτοί πνευματικών και εκκλησιαστικών θησαυρών. Κέντρα της λατρευτικής και εθνικής ζωής, υπέκυψαν στη φθορά του χρόνου, των πολιτικών μεταβολών ή της μείωσης του ορθόδοξου πληρώματος». ⁷ Τώρα μερικά από αυτά στέκουν σιωπηλά και μαρτυρούν το ένδοξο παρελθόν.

- I. Μονή Αγίου Νικολάου του Αναπαυσά.
- II. Μονή Ρουσάνου ή Αγίας Βαρβάρας.
- III. Μονή Βαρλαάμ ή Αγίων Πάντων.
- IV. Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος ή Μεγάλο Μετέωρο.
- V. Μονή Αγίας Τριάδος.
- VI. Μονή Αγίου Στεφάνου.
- VII. Μονή Αγίων Θεοδώρων.
- VIII. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Σταγιάδων.
- IX. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Λαγκαδιάς.
- X. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Βυτουμά.
- XI. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Γκούρας.
- XII. Μονή Σωτήρος Δουσίκου ή Αγίου Βησσαρίωνος.

Όλες οι προαναφερθείσες μονές είναι κατοικήσιμες, βεβαίως υπάρχουν αρκετές ακατοίκητες και ερειπωμένες. Μέσα στο πέρασμα του χρόνου καταστράφηκαν και ξαναχτίστηκαν. Πυρπολήθηκαν ή πληγώθηκαν από το ανθρώπινο χέρι. Κι όμως άντεξαν και στάθηκαν μέσα στους αιώνες πραγματικά κέντρα προσευχής και μοναστικής άσκησης.

⁷ Τα Κάστρα της Ορθοδοξίας. Ένθετο της ημερήσιας εφημερίδας «η Έρευνα». Τρίτη 24 Δεκεμβρίου 2002.

στ) ΤΖΑΜΙ

Το Τζαμί του Οσμάν Σαχ (Κουρσούμ).

Στα Τρίκαλα διατηρείται έως σήμερα ένα από τα καλύτερα τεμένη που υπάρχουν στην Ελλάδα. Πρόκειται για το τζαμί του Οσμάν Σαχ, που είναι περισσότερο γνωστό ως Κουρσούμ τζαμί. Χτίστηκε στα μέσα περίπου του 16^{ου} αιώνα. Νοτίως του τζαμιού βρίσκεται ο κομψός τουρμπές του Οσμάν Σαχ, του οποίου η κάτοψη είναι οκταγωνική.

ζ) ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

-Το Βαρούσι.

Ξεχωριστή θέση στην πόλη των Τρικάλων έχει η παλιά συνοικία Βαρούσι, η οποία εκτείνεται κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του Φρουρίου. Παλαιότερα το Βαρούσι ήταν αρχοντογειτονία των Τρικάλων. Τα παλιά Βαρουσώτικα σπίτια είναι κτισμένα μεταξύ 17^{ου} και 19^{ου} αιώνα. Οι στενοί δρόμοι, πάνω από τους οποίους προεξέχουν οι σκεπές των σπιτιών, προσδίδουν γραφικότητα στη συνοικία.

2.5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

α) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Α/ΘΜΙΑ

Λειτουργούν συνολικά 178 Δημοτικά Σχολεία και 137 Νηπιαγωγεία

Αριθμός μαθητών Δημοτικών Σχολείων 8889 συνολικά

“ “ Νηπιαγωγείων 1681 “

Αριθμός τμημάτων Δημοτικών: Συνολικά: 672 τμήματα.

Αριθμός τμημάτων Νηπιαγωγείων Συνολικά: 228 τμήματα.

Συνολικός Αριθμός μαθητών Δημοτικών και Νηπιαγωγείων Νομού: 10570

(ποσοστό 7,6% του συνολικού πληθυσμού του Νομού)

Β/ΘΜΙΑ

Στο Νομό Τρικάλων λειτουργούν συνολικά 47 Γυμνάσια – Λύκεια.

Εντός της Πόλης των Τρικάλων λειτουργούν 10 Γυμνάσια - 10 Λύκεια και 1 ΤΕΣ .

Αριθμός μαθητών Γυμνασίων 3249 Αριθμός τμημάτων 120

“ “ Λυκείων 3806 “ “ 159

“ “ ΤΕΣ 236 “ “ 11

Εκτός της Πόλης των Τρικάλων λειτουργούν 19 Γυμνάσια - 7Λύκεια

Αριθμός μαθητών Γυμνασίων 2191 Αριθμός τμημάτων 114

“ “ Λυκείων 1363 “ “ 61

Γενικό Σύνολο μαθητών Γυμνασίων - Λυκείων όλων των

κατηγοριών: 10.845

(ποσοστό 7.8% του συνολικού πληθυσμού του Νομού)

Γ/ΘΜΙΑ

Α) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΕΦΑΑ

Η λειτουργία της άρχισε από τη σχολική χρονιά 94 - 95

Β) Λειτουργεί επίσης στο Νομό μας και η Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών (Σ.Μ.Υ.)

β) ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

- 1) Εθνικό Στάδιο Τρικάλων (ηλεκτροφωτοδοτούμενο 12.000 θέσεων - ένα από τα καλύτερα επαρχιακά Στάδια, με ικανοποιητικούς βοηθητικούς χώρους άθλησης και λοιπές εγκαταστάσεις)
- 2) Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Τρικάλων (Κλειστό γυμναστήριο, κλειστό Κολυμβητήριο)
- 3) Εθνικό Στάδιο Φαρκαδόνας
- 4) Εθνικό Στάδιο Καλαμπάκας
- 5) Κλειστό Γυμναστήριο Δήμου Τρικκαίων
- 6) 86 γήπεδα ποδοσφαίρου συνολικά στο Νομό Τρικάλων (τα 14 στο Δήμο Τρικάλων)

γ) ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ - Κ.Υ. - ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ.

- 1) Γενικό Νοσοκομείο Τρικάλων (έγινε δημοπράτηση της νέας πτέρυγας, ώστε να καλύψει πλήρως τις ανάγκες του πληθυσμού του Νομού).
- 2) Κέντρα Υγείας Πύλης, Φαρκαδόνας, Καλαμπάκας,
- 3) Θεραπευτήριο Χρόνιων Παθήσεων.
- 4) Ειδική Μονάδα Στέγης Πύλης.
- 5) Ιδιωτικές Νευρολογικές Κλινικές 3.
- 6) Ιδιωτική Παθολογική - Χειρουργική Κλινική.
- 7) Ιδιωτικές κλινικές Ω.Ρ.Λ.
- 8) Ιδιωτική Οφθαλμολογική Κλινική.
- 9) Μαιευτήριο Τρικάλων.

δ) ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΙ - ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

- 1) Στο Ν. Τρικάλων υπάρχουν συνολικά 23 Παιδικό Σταθμοί και λειτουργούν οι 20.
Οι 5 Σταθμοί είναι στα Τρίκαλα και οι υπόλοιποι στην Περιφέρεια.

- 2) Λειτουργεί ένας Βρεφονηπιακός Σταθμός του Υπουργείου Εργασίας και
- 3) 7 Ιδιωτικοί Σταθμοί (6 στα Τρίκαλα και 1 στην Καλαμπάκα).

ε) ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ - ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Η μετακίνηση των κατοίκων γίνεται οδικώς (λεωφορεία ΚΤΕΛ, Τουριστικά) και σιδηροδρομικώς, ενώ η μεταφορά των εμπορευμάτων γίνεται με φορτηγά αυτοκίνητα και νταλίκες. Το οδικό δίκτυο του Νομού είναι 848,951 χλμ. Από αυτά τα 670,315 χλμ. είναι ασφαλτοστρωμένα, τα 109,486 χλμ. αμμοχαλικόστρωτα, τα 39,350 χλμ. χωρίς οδόστρωμα και τα 29,8 χλμ. μη κυκλοφορούμενα. Το οδικό δίκτυο είναι σε αρκετά καλή κατάσταση, ενώ δεν ισχύει το ίδιο και για το σιδηροδρομικό.

Σημαντικό επίσης γεγονός που θα συμβάλλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη του Νομού είναι η προγραμματισμένη κατασκευή αεροδρομίου, το οποίο προορίζεται σε πρώτη φάση να χρησιμοποιηθεί για τη μεταφορά νωπών αγροτικών προϊόντων της περιοχής σε αγορές της Γερμανίας⁸.

στ) ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Ο Νομός Τρικάλων διαθέτει ένα ικανοποιητικότατο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, που καλύπτει τις ανάγκες όλου του πληθυσμού, ακόμη και του πλέον απομακρυσμένου ορεινού. Η επίλυση των όποιων προβλημάτων δημιουργούνται στο δίκτυο, δυσχεραίνεται κατά κάποιο τρόπο από τις μεγάλες αποστάσεις. Τέλος λειτουργούν αυτή τη στιγμή από Οκτ. '96 δύο τοπικοί κόμβοι σύνδεσης με το Internet.

ζ) ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Από τα προγράμματα Leader I και Leader II δημιουργήθηκαν ή και εκσυγχρονίστηκαν με συγχρηματοδότηση τα ήδη υπάρχοντα καταλύματα των ορεινών κυρίως όγκων του Νομού Τρικάλων. Η δημιουργία νέας υποδομής και ο εκσυγχρονισμός των υπαρχόντων καταλυμάτων αποτέλεσε

⁸ Μελέτη της ΑΝ.Ε.Ν.Τ Υπεύθυνος κ. Παπαευθυμίου Βασίλειος -οικονομολόγος, Μάρτιος 1997

σημαντική παράμετρο παρέμβασης για τη στήριξη της ορεινής οικονομίας του Νομού με έμφαση στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Έτσι έχουμε την δημιουργία 27 καταλυμάτων – αυξάνοντας την δυναμικότητα κλινών στο Νομό Τρικάλων και πιο συγκεκριμένα στον ορεινό όγκο κατά 556 κλίνες, – και τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό άλλων 12 καταλυμάτων.

-Τα καταλύματα στον ορεινό όγκο του Νομού Τρικάλων:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ξενοδοχειακές μονάδες
A	12
B	8
Γ	14
Δ	-
Ε	1
ΣΥΝΟΛΟ	35

-Στην πόλη των Τρικάλων έχουμε 6 ξενοδοχειακές μονάδες, οι δύο είναι Β κατηγορίας και οι τέσσερις Γ κατηγορίας.

-Στην πόλη της Καλαμπάκας:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ξενοδοχειακές μονάδες
A	3
B	7
Γ	8
Δ	-
Ε	2
ΣΥΝΟΛΟ	20

-Στο Καστράκι έχουμε 4 ξενοδοχειακές μονάδες, μία Β κατηγορίας, δύο Γ και μία Ε.

Επίσης υπάρχουν 7 campings στην περιοχή Καλαμπάκας καθώς και ένα καταφύγιο.

ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΒΟΥΝΟ ΟΝΟΜΑ	Θέση Μπακόλα (1.720μ.) Κόζιακας Καταφύγιο Κόζιακα
ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	20
ΘΕΡΜΑΝΣΗ	Τζάκι και σόμπα ξύλων
ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ	Νερό από πηγή σε απόσταση 50μ.
ΚΟΥΖΙΝΑ	Οργανωμένη
WC	Εντός και εκτός του καταφυγίου, καθώς και ντους
ΠΡΟΣΒΑΣΗ	Από μονοπάτι που ξεκινά από το χιονοδρομικό κέντρο Περτουλίου, ύστερα από πεζοπορία περίπου 3,5 έως 4 ωρών
ΑΞΙΟΛΟΓΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	Περτουλιώτικα Λιβάδια-Καταφύγιο-Κορυφή Αστραπή
ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ	Περτουλιώτικα Λιβάδια-Καταφύγιο-"Τρύπιο Λιθάρι"
	Περτουλιώτικα Λιβάδια-Καταφύγιο-Μπέη-Πιαλεία
	Περτουλιώτικα Λιβάδια-Καταφύγιο-"Τρύπιο Λιθάρι"-Γλυκομηλιά-Κορομηλιά-Μετέωρα
	ΠΗΓΗ: WWW.TRIKALA.GR.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Ο ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Η τοπική τουριστική βιομηχανία βασίστηκε σε μια αυτονόητη σύνθεση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής ως τουριστικού προορισμού. Αυτή η σύνθεση περιλαμβάνει το φυσικό περιβάλλον με τις ήπιες κλιματολογικές συνθήκες όπως και τα στοιχεία λαϊκού, βυζαντινού και κλασικού πολιτισμού.

Τη σύνθεση αυτή, ως συνολικό τουριστικό πόρο, διαχειρίστηκε μια αγορά η οποία οργανώθηκε και άσκησε την επιχειρηματική της δραστηριότητα με κατεύθυνση από τη ζήτηση στην προσφορά σε πλαίσια εντελώς πρόχειρα και ευκαιριακά. Ο τοπικός τουρισμός αναπτύχθηκε έτσι ώστε σήμερα να αποτελεί με τον σημαντικότερο και τον πλέον δυναμικό κλάδο της οικονομίας αλλά να αντιμετωπίζει προβλήματα επιβίωσης. Οι δραστικές μεταβολές στο διεθνές περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται επιβάλλουν κανόνες παιχνιδιού εξαιρετικά ανταγωνιστικούς. Η Μεσόγειος δεν κυριαρχείται μόνο από τον εσωτερικό ανταγωνισμό των χωρών που την περιβάλλουν στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν τη θέση τους στη διεθνή τουριστική αγορά. Έχει αρχίσει ήδη και αισθάνεται τις συνέπειες του ανταγωνισμού από άλλους μακρινούς προορισμούς (όπως είναι οι τροπικοί). Κατά τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού αυτός ο ανταγωνισμός θα εντείνεται όλο και περισσότερο. Η Ελλάδα στο σύνολό της οφείλει όχι μόνο να διατηρήσει την θέση της σ' αυτό το νέο περιβάλλον αλλά και επιπλέον να τη βελτιώσει. Οι δυνατότητες υπάρχουν και αυξάνονται συνεχώς. Τα μεγάλα έργα που ολοκληρώνονται σε εθνικό επίπεδο παρέχουν δημόσιες υποδομές που είναι προφανές ότι θα εξυπηρετήσουν το τουριστικό ρεύμα αναβαθμίζοντας σημαντικά την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Συγχρόνως θα διευκολύνουν την πρόσβαση και σε περιοχές που μέχρι σήμερα αν και έχουν τις δυνατότητες δεν αναπτύχθηκαν τουριστικά. Σ' ό,τι αφορά την περιοχή μας, η προσπάθεια πρέπει να επικεντρωθεί στον συστηματικό εκσυγχρονισμό, στην ποιοτική αναβάθμιση των τουριστικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών, στην εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού.

Η εισαγωγή εναλλακτικών μορφών τουρισμού πρέπει να αντιμετωπισθεί στις διαστάσεις που μπορεί να έχει. Πρόκειται στην ουσία για νέα τουριστικά προϊόντα στα οποία η επένδυση, με τον

κατάλληλο τρόπο, μπορεί να παράγει σημαντικά αποτελέσματα. Η επιτυχία του εγχειρήματος μπορεί να αποτελέσει ένα πρόσθετο συγκριτικό πλεονέκτημα. Συνεπώς αυτές οι μορφές τουρισμού είναι αναγκαίες και πρέπει να συνεχίσουν να αναπτύσσονται.

Η επέκταση της τουριστικής περιόδου πριν και μετά την περίοδο αιχμής και η αύξηση της μέσης ετήσιας πληρότητας των καταλυμάτων είναι ένας στόχος ο οποίος μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσα από την βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών σε κάθε κατηγορία επισκεπτών.

3.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που παρατηρούνται στο Νομό Τρικάλων, σύμφωνα με τα στοιχεία της περιοχής, είναι οι παρακάτω:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Έντονη η μορφή του πολιτιστικού τουρισμού στο Νομό Τρικάλων, εξ αιτίας των πολιτιστικών στοιχείων που διαθέτουν οι περιοχές κυρίως της πόλης των Τρικάλων, Πύλης και Καλαμπάκας. Τα πολιτιστικά στοιχεία είναι αξιόλογα και χρήζουν ιδιαίτερης μελέτης και αξιοποίησης.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Χρόνια πριν, ο θρησκευτικός τουρισμός υπήρξε η πρώτη μορφή τουρισμού, είχε κίνητρο τη μετακίνηση των ανθρώπων σε τόπους θρησκευτικής λατρείας.

Κεντρικός άξονας του θρησκευτικού τουρισμού, στην περιοχή, αποτελεί η Καλαμπάκα με τις Μονές των Μετεώρων. Αυτή η θρησκευτική κοιτίδα, ελκύει το τουριστικό ενδιαφέρον προσκυνητών αλλά και απλών επισκεπτών. Στην περιοχή παρατηρείται τουριστική κίνηση για θρησκευτικούς λόγους καθ' όλη την διάρκεια του έτους. Συνεπώς δεν έχει τη μορφή εποχιακού τουρισμού και συμβάλλει έτσι στην οικονομική ενισχύσει της περιοχής.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΟΡΕΙΝΟΣ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Σχεδόν όλος ο Νομός Τρικάλων ενδείκνυται για αυτές τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Πλεονεκτήματα του Νομού αποτελούν η μορφολογία του εδάφους, οι ορεινοί όγκοι καθώς και οι αξιοσημείωτοι υδάτινοι πόροι.

Η φύση προικισμένη με πλούσια βλάστηση προσφέρεται για κάθε είδους σπορ. Υπάρχει η δυνατότητα να περπατήσει κανείς στα ειδικά σχεδιασμένα ορεινά και παραποτάμια μονοπάτια και να κατασκηνώσει σε καταφύγια που ο άνθρωπος κατασκεύασε με τη συνεργεία της φύσης.

Η κλασική ορειβάσια, η ελεύθερη οδοιπορία, καθώς και η περιήγηση με ποδήλατο, κατάλληλο για ορεινούς δρόμους (mountain bike) είναι δραστηριότητες και εμπειρίες που μπορεί και παρέχει η περιοχή.

Τα παγωμένα και πεντακάθαρα νερά των ποταμών προκαλούν για κολύμπι, κατέβασμα με καγιάκ και φουσκωτά σκάφη.

Στα ορεινά λιβάδια της Πίνδου, με την καθοδήγηση των ντόπιων μαθαίνει ο επισκέπτης της τεχνικές της ιππασίας και τις χαρές της περιήγησης με άλογο σε μέρη απροσδόκητα.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

«Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που παρέχει στον επισκέπτη την ευκαιρία να κάνει τις διακοπές του σε ένα ήσυχο περιβάλλον, κοντά στη φύση και κοντά στους απλούς ανθρώπους του χωριού, που είναι ακόμα δεμένοι με τη γη και την παράδοση».⁹

- Η ανάπτυξη αγροτικού και χειμερινού τουρισμού έχει επίκεντρο τις ορεινές κυρίως περιοχές. Αρκετά μεγάλο ποσοστό της έκτασης του Ν. Τρικάλων είναι ορεινό (72%), οπότε ενδείκνυται για την ανάπτυξη των παραπάνω τουριστικών δραστηριοτήτων. Απαραίτητη προϋπόθεση η δημιουργία-στην ευρύτερη περιοχή-υποδομών (οδικές, διαμονής, διατροφής κ.α.) που απαιτούνται για την ανάπτυξη αυτών των μορφών τουρισμού.

⁹ Ηλεκτρονική διεύθυνση: www.minagric.gr/greek.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ – ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η προσέλκυση του τουριστικού ενδιαφέροντος για τις άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αποτελεί επιπρόσθετο λόγο για την διοργάνωση συνεδρίων, ημερίδων και εκθέσεων κυρίως στην πόλη της Καλαμπάκας. Το σύγχρονο εκθεσιακό κέντρο του Δήμου Καλαμπάκας, στην έξοδο της πόλης. Εκτός των χώρων που είναι κατάλληλοι για κάθε τύπου εκθετικές δραστηριότητες, το Κέντρο¹⁰ διαθέτει και αίθουσα συνεδριάσεων δυναμικότητας 400 θέσεων.

---

¹⁰ Τουριστικός Οδηγός, ΚΕΝΑΚΑΠ. Α.Ε. σελ. 13

3.3 ΠΟΡΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ

α) Αξιοποίηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων.

Αρκετές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζουν την τουριστική ανάπτυξη και τις μικρές τουριστικές επιχειρήσεις. Μεταξύ αυτών:

- Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader plus 2000-2006¹¹

1. Οι δύο στόχοι της Κ.Π. Leader plus

1. Η Ολοκληρωμένη, Υψηλής ποιότητας, Αειφόρος Ανάπτυξη της Υπαίθρου μέσω πιλοτικών εφαρμογών.
2. Η ενίσχυση της προσπάθειας για άρση της απομόνωσης των περιοχών σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Θεμελιώδες στοιχείο της Κ.Π. Leader plus θα αποτελέσει η πτυχή **ΠΟΙΟΤΗΤΑ**.

2. Γεωγραφική εφαρμογή του Leader plus στο Ν. Τρικάλων.

Το πρόγραμμα Leader plus θα εφαρμοστεί στις ορεινές & μειονεκτικές περιοχές της Χώρας, όπως αυτές έχουν χαρακτηριστεί σύμφωνα με την οδηγία 75/268/ΕΟΚ.

¹¹ Πληροφοριακό έντυπο του Κέντρου Ανάπτυξης Καλαμπάκας – Πύλης Α.Ε.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Leader plus Ν. Τρικάλων.

Στόχος : 1(περιοχές με αναπτυξιακή καθυστέρηση)
Κράτος-Μέλος: Ελλάδα
Περιφέρεια : Θεσσαλία
Νομός : Τρικάλων
Επαρχίες : Τμήμα των επαρχιών Τρικάλων και Καλαμπάκας
Έκταση : 2561,6 τ.χλμ.
Πληθυσμός : 38.965 κάτοικοι
Πυκνότητα : 15,21 κάτοικοι /τ.χλμ

Μορφολογία:	Ορεινές εκτάσεις 94,04%
	Μειονεκτικές εκτάσεις 6%
Απασχόληση:	Γεωργία (Α' γενής τομέας) 50,37%
	Βιομηχανία (Β' γενής τομέας) 19,82%
	Υπηρεσίες(Γ' γενής τομέας) 29,80%
Ανεργία :	6,8%
Δημογραφία :	0-15 ετών 18,3%
	15-65 ετών 65,6%
	Ανω των 65 18,6%

+

3. Θέμα διάρθρωσης.

Η αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής παρέμβασης, και ιδιαίτερα των περιοχών του δικτύου NATURA 2000 του Ν. Τρικάλων, προς την κατεύθυνση ανάπτυξης του αγροτουρισμού σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των τοπικών αγροτικών προϊόντων & υπηρεσιών.

- Τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ).

Τα προγράμματα αυτά έχουν ως κύριο στόχο την ενίσχυση νέων κοινωνικών ομάδων και την αύξηση τόσο του αριθμού των επισκεπτών όσο και της χρονικής διάρκειας παραμονής (των διανυκτερεύσεων) στο σύνολο της περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό επιχειρείται η αξιοποίηση και προώθηση των τοπικών προϊόντων της περιοχής (αιγοπροβατοτροφία, γάλα κ.λπ) και η εκμετάλλευση και ανάδειξη των λοιπών πόρων όπως το φυσικό περιβάλλον μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με ιδιαίτερη έμφαση τον αγροτουρισμό, ενώ θα δοθεί η δυνατότητα ανάδειξης και προώθησης της βιολογικής κτηνοτροφίας και της βιολογικής γεωργικής καλλιέργειας.

- Το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000-2006) περιλαμβάνει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ).

Τομείς παρέμβασης του ΕΠΑΝ είναι οι:

- Μεταποίησης & Υπηρεσιών.
- Έρευνας & Τεχνολογίας.
- Τουρισμού.
- Ενέργειας & Φυσικών πόρων.

Οι ειδικοί στόχοι, κατά τομέα παρέμβασης είναι συγκεκριμένες προτεραιότητες πολιτικής. Εμείς θα αναφερθούμε μόνο στον τομέα του τουρισμού.

Στον τομέα του τουρισμού, στόχος είναι η διατήρηση μεριδίου της Χώρας στη διεθνή τουριστική αγορά και η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ελλάδα, οικοδομώντας παράλληλα νέα πλεονεκτήματα. Εξυπηρετείτε από τις εξής προτεραιότητες πολιτικής:

1. Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν.
2. Οργάνωση υποδομών ικανών να τροφοδοτήσουν την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού.

3. Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος με το συγκριτικό πλεονέκτημα του πολιτιστικού αποθέματος που διαθέτει η Χώρα
4. Ενίσχυση και προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού.
5. Μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.
6. Αναμόρφωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Από τους 9 άξονες προτεραιότητας, που τους συνθέτουν 36 μέτρα, στον τουρισμό παρεμβαίνει ο άξονας 5-Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος – Προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού, και ο άξονας 8-Ανθρώπινοι Πόροι, στο μέτρο 8.1.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5:

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ-
ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ.

ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5:

- **ΜΕΤΡΟ 5.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ – ΠΟΤΑ.***
- **ΜΕΤΡΟ 5.2 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΚΥΡΟΒΟΛΙΑ.**
- **ΜΕΤΡΟ 5.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ – ΜΕΙΩΣΗ ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑΣ.**

ΜΕΤΡΟ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 8

- **ΜΕΤΡΟ 8.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.**

- **Το Πρόγραμμα INVENT.**

Το κοινοτικό πρόγραμμα «Καινοτόμα Επιχειρήματα στη Θεσσαλία (INVENT)» που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.

Οι βασικοί άξονες του προγράμματος αφορούν:
Στην ανάπτυξη νέων, καινοτόμων προϊόντων από τις Θεσσαλικές επιχειρήσεις, στην δημιουργία νέων καινοτόμων επιχειρήσεων στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας, της βιομηχανίας και του

* ΠΟΤΑ: ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

τουρισμού, στην δημιουργία Περιφερειακού Κέντρου Υποστήριξης Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας, στη δημιουργία δικτύων μάθησης στις επιχειρήσεις. Στις πιστοποιημένες τουριστικές επιχειρήσεις θα παρέχεται σφραγίδα ποιότητας, με την οποία οι επιχειρήσεις θα μπορούν να προσελκύουν πελάτες υψηλών απαιτήσεων. Η σφραγίδα ποιότητας θα προωθείται από τις τοπικές αρχές, τουριστικούς και δημοσίους οργανισμούς.

Η υλοποίηση του προγράμματος θα βοηθήσει:

- Την ανάπτυξη των καινοτομικών ικανοτήτων των επιχειρήσεων.
- Την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.
- Την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας.
- Την αύξηση της απασχόλησης.

β) Αναπτυξιακός Ν.2601/98.

Η ένταξη στον Αναπτυξιακό Νόμο 2601/98 αποτελεί επίσης μια καλή πηγή χρηματοδότησης για την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό της τουριστικής επιχείρησης.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι εκτός άλλων η επιχορήγηση και η επιδότηση τόπων και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορεί να ανέλθει έως 40% της συνολικής δαπάνης επένδυσης για τις τουριστικές επιχειρήσεις ορισμένων περιοχών.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι ο Αναπτυξιακός Νόμος σε ότι αφορά στις τουριστικές επενδύσεις παρουσιάζει χαμηλή απορροφητικότητα των κονδυλίων σε σύγκριση με τους άλλους κλάδους. Αφενός μεν τα κίνητρα δεν είναι ιδιαίτερα ισχυρά αφετέρου δεν περιέχει και καμιά σειρά ισχυρών αντικινήτρων που αποθαρρύνουν τους επιχειρηματίες του τουρισμού.

γ) Άλλες πηγές άντλησης αναγκαίων πόρων τουριστικής ανάπτυξης.

- Πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.
- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ).
- Νομαρχιακό Πρόγραμμα.
- Ευρωπαϊκό κοινωνικό Ταμείο
- ΕΠΤΑ (ειδικό πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης).
- Πρόγραμμα «ΕΛΛΑΔΑ 2004».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

α) ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η Αναπτυξιακή Εταιρία του Νομού Τρικάλων Α.Ε ιδρύθηκε το 1997, από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Αποτελεί μια ανώνυμη εταιρία λαϊκής βάσης της Αυτοδιοίκησης.
(Άρθρ. 79 Π.Δ.30/96 - ΦΕΚ Α'21 - Άρθρ. 290 ΠΔ 410/1995)

ΜΕΤΟΧΟΙ ΑΝΕΝΤ Α.Ε

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων	51%
Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Τρικάλων	
Δήμος Τρικκαίων	18,5%
Δήμος Γόμφων	1,9%
Δήμος Πύλης	1,8%
Δήμος Πιαλείων	4%
Δήμος Παραληθαίων	1,3%
Δήμος Φαρκαδόνας	2,6%
Δήμος Οιχαλίας	2,3%
Δήμος Φαλώρειας	1,5%
Δήμος Παληοκάστρου	1,2%
Δήμος Περιννέων	1,2%
Δήμος Μεγ.Καλυβίων	1,2%
Δήμος Καλλιδένδρου	1%
Δήμος Βασιλικής	0,9%
Δήμος Πινδαίων	0,8%
Δήμος Μαλακασίου	0,7%
Δήμος Αιθήκων	2%
Κοιν. Νεράιδας	0,4%
Κοιν. Μυροφύλλου	0,3%
Κοιν. Ασπροποτάμου	0,4%
Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικής Ανάπτυξης Ν. Τρικάλων	4%
Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ν.Α Τρικάλων	1%

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι πενταμελές το οποίο διασφαλίζει τη σχετική ευελιξία στη λειτουργία του και στη λήψη αποφάσεων.

Οι αποφάσεις των Φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης λαμβάνονται, ύστερα από πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόλυτη πλειοψηφία, στην οποία καθορίζονται το % συμμετοχής, η εκπροσώπηση στα όργανα της Εταιρίας, τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται.

Οι μετοχές της Εταιρίας είναι κοινές, μη προνομιούχες και ονομαστικές. Για τη λειτουργία τους τηρούνται οι Διατάξεις του Νόμου "περί Ανωνύμων Εταιρειών" (π.χ. προσλήψεις, προμήθειες, μετοχές, οργανόγραμμα, καταστατικό, εσωτερικοί κανονισμοί, κλπ.)

Πλεονεκτήματα: Λειτουργική ευελιξία, αποτελεσματικότητα, σταθερότητα και αυτονομία

Επιτρέπει:

- την ευελιξία στις προσλήψεις προσωπικού και συμβάσεις έργου
- αποδέσμευση από το Δημόσιο Λογιστικό και μισθολογικό σύστημα
- δυνατότητα για οικονομική αυτοδυναμία μέσω ανταποδοτικών δραστηριοτήτων
- απλότητα στη διοικητική διάρθρωση δυνατότητα φορολογικών απαλλαγών και άλλων κινήτρων
- συμμετέχουν φορείς Παντρικαλινής εμβέλειας και σημασίας.

β) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

- 1.- Η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της περιφέρειας (περιφερειακής ανάπτυξης) μέσα από τις διαδικασίες του δημοκρατικού προγραμματισμού.
- 2.- Η δημιουργία προϋποθέσεων για τη συνεχή και αυτοδύναμη ανάπτυξη της περιοχής με βάση τις τοπικές δυνάμεις και γενικότερα η προώθηση της ενδογενούς ανάπτυξης.
- 3.- Η ανάδειξη του αναπτυξιακού ρόλου του κοινωνικού τομέα της οικονομίας (ΟΤΑ, Συνεταιρισμών κλπ).
- 4.- Η υποβοήθηση και προώθηση των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και των καινοτομιών, η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η διεύρυνση της τοπικής αγοράς εργασίας.
- 5.- Η προστασία του περιβάλλοντος κατά την προώθηση της περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης

---

* ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ.

γ) ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- 1.- Υποβοήθηση του προγραμματισμού ανάπτυξης της περιοχής.
- 2.- Μέριμνα για βελτίωση - επέκταση τεχνικής και κοινωνικό-πολιτιστικής υποδομής της περιοχής.
- 3.- Υποβοήθηση δημιουργίας προϋποθέσεων για την ενδογενή ανάπτυξη της περιοχής μέσω βελτίωσης του επιπέδου ενημέρωσης των πολιτών και των τοπικών φορέων, και μέσω βελτίωσης / προσέλκυσης ανθρώπινου δυναμικού.
- 4.- Υποβοήθηση δημιουργίας προϋποθέσεων για την ανάληψη και υλοποίηση νέων παραγωγικών πρωτοβουλιών στην περιοχή.
- 5.- Μέριμνα για βελτίωση δυνατοτήτων και αποτελεσματικότητας των παραγωγικών μονάδων, και γενικότερα των αναπτυξιακών φορέων της περιοχής.
- 6.- Προώθηση της ανάπτυξης με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος.

4.2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

α) Η Αναπτυξιακή Τρικάλων, αποτελεί επιτελικό όργανο υποστήριξης και προώθησης της ανάπτυξης του Νομού.

Έτσι η Εταιρία δεν παίρνει αυτόνομα αποφάσεις σχετικές με την ανάπτυξη της περιοχής αλλά προσπαθεί να εξασφαλίζει ότι λαμβάνονται αποφάσεις από τους αρμόδιους φορείς χωρίς καθυστερήσεις, τεκμηριωμένα και ότι υλοποιούνται γρήγορα, αποδοτικά και ποιοτικά.

β) Η Αναπτυξιακή Τρικάλων παρεμβαίνει και ενεργεί σαν καταλύτης για την ανάπτυξη του Νομού.

Η δράση της Εταιρίας είναι προσανατολισμένη στη δημιουργία των προϋποθέσεων και στη βελτίωση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων των τοπικών φορέων.

γ) Η Αναπτυξιακή Τρικάλων προσπαθεί να πετύχει τους στόχους της χωρίς κατ' ανάγκη να επιδιώκει την επίτευξή τους αποκλειστικά με δικές της δυνάμεις. Διότι με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η υπέρμετρη διόγκωση της Εταιρίας και ο ανταγωνισμός με άλλους υπάρχοντες φορείς. Δεν επιδιώκει τη μονοπώληση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων αλλά προωθεί τη συμμετοχή και συνεργασία του συνόλου των δυνάμεων της περιφέρειας. Καλύπτει τα κενά που διαπιστώνει και προσπαθεί

να ενεργοποιεί και να βοηθά στο συντονισμό του υπάρχοντος δυναμικού. Προσπαθεί να λειτουργήσει ως συνδετικός κρίκος που δεν υποκαθιστά δημόσιους οργανισμούς, υπηρεσίες και ιδιωτικά μελετητικά γραφεία.

Λειτουργεί, με άλλα λόγια, ως «κινητήριος μοχλός» δίπλα στους φορείς προγραμματισμού της ανάπτυξης.

4.3 ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Για την αποτελεσματική και αποδοτική επίτευξη των στόχων της, η Εταιρεία καλύπτει τις παρακάτω αναγκαίες λειτουργίες :

α) ΚΥΡΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

- Έρευνα και τεκμηρίωση στοιχείων.

- ◇ Συλλογή και τεκμηρίωση στοιχείων για την υπάρχουσα κατάσταση και τις τάσεις στην περιφέρεια (φυσικά διαθέσιμα, χρήσεις και καθεστώς γης, δημογραφικά, οικονομικά στοιχεία, κοινωνικός εξοπλισμός, τεχνική υποδομή, κοινωνική οργάνωση, οικιστικό δίκτυο, περιβάλλον και ποιότητα ζωής).
- ◇ Συλλογή στοιχείων και πληροφοριών που επηρεάζουν την ανάπτυξη της περιφέρειας (Κυβερνητική πολιτική, πολιτική Ε.Ε. και Διεθνών Οργανισμών, Προγράμματα Δημοσίων Φορέων και Ο.Τ.Α., τάσεις ιδιωτικής πρωτοβουλίας, στοιχεία ελληνικής και διεθνούς αγοράς, κλαδικές μελέτες).
- ◇ Έρευνα για τον εντοπισμό των προβλημάτων και αναγκών της περιφέρειας και τον προσδιορισμό των δυνατοτήτων και κατευθύνσεων ανάπτυξης.
- ◇ Τεκμηρίωση στοιχείων που απαιτούνται για την πραγμάτωση των στόχων της Εταιρίας και έρευνα των πιθανών κατευθύνσεων δράσης.

- Επιτελική / Τεχνική υποστήριξη του Προγραμματισμού της ανάπτυξης της περιοχής.

- ◇ Υποβοήθηση για τη γρήγορη και τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων και για την υλοποίησή τους από τους πολιτικά αρμόδιους φορείς.
- ◇ Τεκμηρίωση προτάσεων για τις κατευθύνσεις ανάπτυξης κάθε περιοχής.

- ◇ Υποβοήθηση των φορέων κατά τη διάρκεια συμμετοχής τους στη διαδικασία του Δημοκρατικού Προγραμματισμού.
- ◇ Υποβοήθηση των αρμόδιων φορέων για την κατάρτιση Τοπικών, Νομαρχιακών, Περιφερειακών ή ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- ◇ Παρακολούθηση και υποστήριξη της υλοποίησης των προγραμμάτων.
- ◇ Αξιολόγηση της διαδικασίας του προγραμματισμού.

- Εκπόνηση ή επίβλεψη εφαρμογής μελετών.

Οι μελέτες μπορεί να είναι:

- α) Χωροταξικές / Πολεοδομικές / Κοινωνικές / Οικονομικές μελέτες των περιοχών του Νομού και ευρύτερα της Περιφέρειας.
- β) Κλαδικές μελέτες για το Νομό.
- γ) Μελέτες για την προστασία του περιβάλλοντος.
- δ) Μελέτες σχεδιασμού νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων (έρευνες αγοράς, μελέτες σκοπιμότητας, σχεδιασμός παραγωγής προϊόντων, επιλογή τύπου εγκατάστασης και νομικής μορφής κ.λ.π).
- ε) Μελέτες οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων και άλλων φορέων (Γενικής οργάνωσης, οργάνωσης παραγωγής / marketing / χρηματοοικονομικών /προσωπικού / σχεδιασμού επιχειρηματικής δράσης)
- στ) Μελέτες μηχανοργάνωσης / μηχανογράφησης.
- ζ) Μελέτες τεχνικών έργων.
- η) Μελέτες χρονικού προγραμματισμού σύνθετων έργων.

- Παροχή Συμβουλών.

Παροχή συμβουλών σε θέματα:

- α) Ανάλογα με τα θέματα των προηγούμενων μελετών.
- β) Χρηματοδότησης.
- γ) Ανάπτυξης στελεχών.
- δ) Νομικά.
- ε) Πληροφόρησης, δημοσιότητας και δημοσίων σχέσεων.

- **Κατάρτιση / Επιμόρφωση σε συνεργασία με το ΚΕΚ Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων.**
  - α) Καταγραφή αναγκών για κατάρτιση / επιμόρφωση.
  - β) Σχεδιασμός προγραμμάτων κατάρτισης / επιμόρφωσης.
  - γ) Μέριμνα για υλοποίηση των προγραμμάτων.
  - δ) Αξιολόγηση των προγραμμάτων.

- **Πληροφόρηση / Δημοσιότητα / Δημόσιες και Διεθνείς Σχέσεις.**
  - α) Καταγραφή αναγκών για πληροφόρηση.
  - β) Συγκέντρωση τεκμηριωμένων πληροφοριών από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας (ημερήσιος και περιοδικός τύπος, εκδόσεις, Τράπεζες Πληροφοριών, Internet κλπ).
  - γ) Εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων δημοσιότητας.
  - δ) Οργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, διαλέξεων, συνεντεύξεων
  - ε) Προβολή των στόχων και του έργου της εταιρίας.

- **Ίδρυση πρότυπων θυγατρικών επιχειρήσεων / Συμμετοχή σε επιχειρήσεις/ Σύναψη Προγραμματικών Συμβάσεων/ Κοινοπραξίες.**

β) ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

- **Λογιστική υποστήριξη, διαχείριση χρηματικών πόρων.**
  - α) Εξασφάλιση και διάθεση αναγκαίων χρηματικών πόρων.
  - β) Προμήθεια αναγκαίων υλικών και υπηρεσιών τρίτων.
  - γ) Εξασφάλιση αναγκαίων πάγιων εγκαταστάσεων.
  - δ) Τήρηση μητρώου προσωπικού και ρυθμίσεων της Πολιτείας για θέματα εργασιακών σχέσεων.

- **Γραμματειακή υποστήριξη.**

- **Μηχανοργάνωση.**
  - α) Σχεδιασμός πληροφοριακών συστημάτων παρακολούθησης της δράσης της Εταιρίας.
  - β) Λειτουργία και συντήρηση εξοπλισμού.

- Βοηθητικές υποστηρικτικές λειτουργίες (χειρισμός / συντήρηση / μηχανημάτων, οχημάτων, εγκαταστάσεων και εξωτερικές εργασίες)

γ) ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

- Προγραμματισμός (στρατηγικός και τακτικός) της Εταιρίας.
- Οργάνωση.
- Στελέχωση και Διοίκηση Προσωπικού.
- Έλεγχος.

4.4 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η οργάνωση της Αναπτυξιακής Τρικάλων αναφέρεται στον καθορισμό μιας δομής με την ομαδοποίηση των λειτουργιών, τον καθορισμό θέσεων εργασίας και των τυπικών σχέσεων μεταξύ τους, την ανάθεση εξουσίας, την κατανομή αρμοδιοτήτων και την οριζόντια και κάθετη ροή πληροφοριών στην Εταιρία. Αν και η ανάγκη ύπαρξης ενός οργανωτικού πλαισίου για κάθε συλλογική δραστηριότητα αναγνωρίζεται σαν απαραίτητος όρος αποτελεσματικής και αποδοτικής λειτουργίας, αναγνωρίζεται επίσης ότι δεν υπάρχουν α priori σωστές λύσεις και ότι η επιλογή της δομής καθορίζεται ανάλογα με την περίπτωση και μάλιστα δεν αποτελεί μόνιμη επιλογή αλλά υπόκειται σε συνεχείς αλλαγές.

α) Οι Στρατηγικοί στόχοι και οι παρεχόμενες υπηρεσίες.

Το μίγμα των παρεχόμενων υπηρεσιών που απαρτίζουν το εκάστοτε πρόγραμμα δράσης της Εταιρίας καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την οργάνωσή της. Έτσι, ήταν αναμενόμενο τον πρώτο καιρό λειτουργίας της Εταιρίας, να υπάρχει έντονη η ανάγκη για πληροφόρηση / ενημέρωση / ενεργοποίηση, γεγονός που σήμαινε ότι το μεγαλύτερο βάρος της δράσης και των πόρων της Εταιρίας προσανατολίστηκαν προς τον τομέα αυτό. Αν δημιουργηθεί ζήτηση το βάρος θα πέσει στις αναπτυξιακές πρωτοβουλίες που θα προκύψουν. Έτσι η δομή και η στελέχωσή της πρέπει να παρακολουθεί το πρόγραμμα δράσης.

Ένα μεγάλο μέρος των υπηρεσιών που παρέχει και γενικότερα του έργου που παράγει η Αναπτυξιακή Τρικάλων έχει το χαρακτήρα συγκεκριμένων έργων / δραστηριοτήτων (projects)

που εκπονούνται, συντονίζεται η εκπόνησή τους ή / και εφαρμογή τους από στελέχη της Εταιρίας. Έργο αποτελεί κάθε ομάδα δραστηριοτήτων / εργασιών που επιδιώκει συγκεκριμένους στόχους και μπορεί να οριοθετηθεί με συγκεκριμένη αρχή και τέλος. Η σύνθεση αυτή του Προγράμματος δράσης της Εταιρίας προσδιορίζει, τον τρόπο οργάνωσής της.

β) Το περιεχόμενο των υπηρεσιών της Αναπτυξιακής.

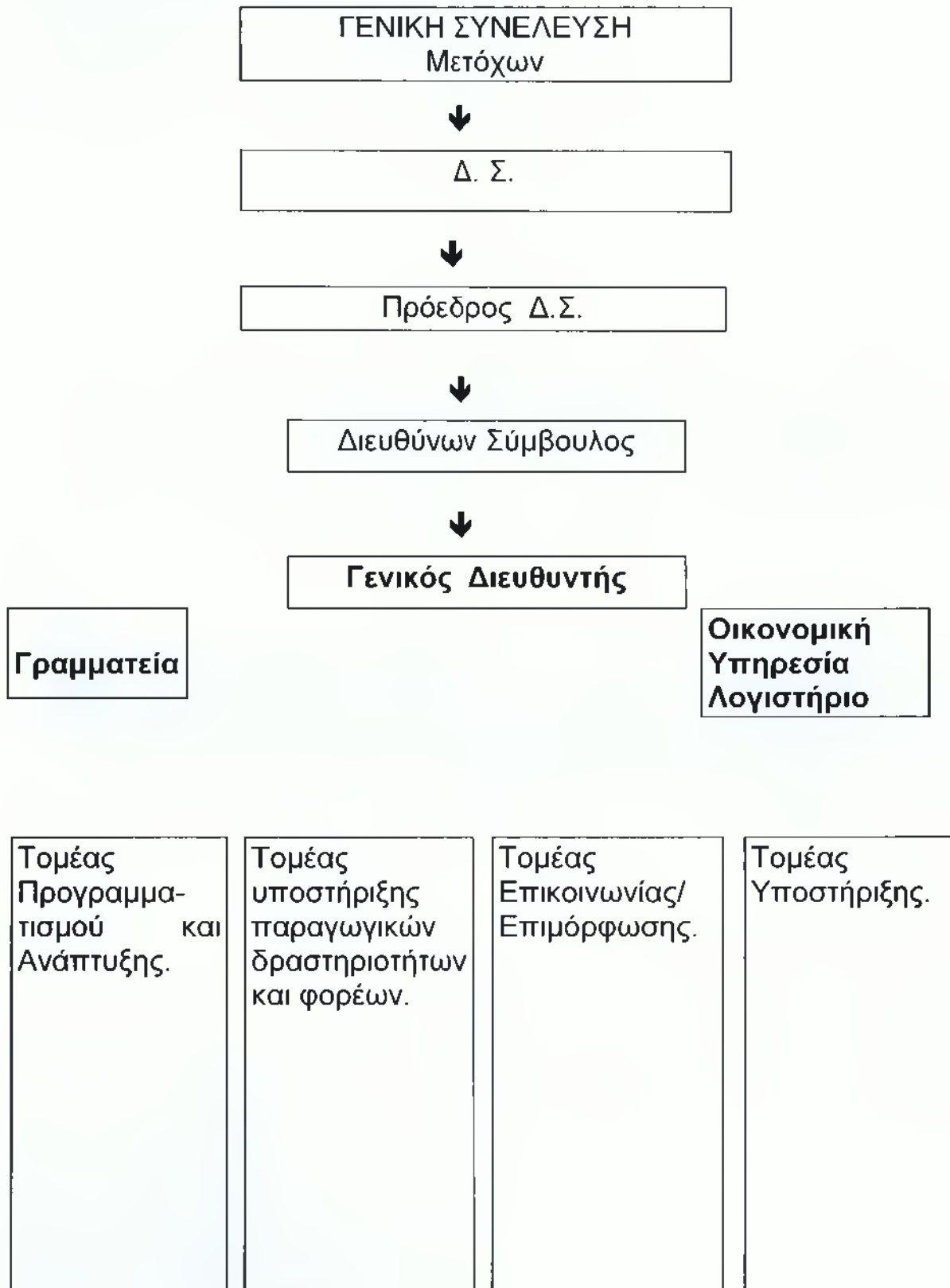
Η ποικιλία των γεωγραφικών περιοχών (αστικές / αγροτικές), η ποικιλία των παραγωγικών μονάδων (πρωτογενή, δευτερογενή ή τριτογενή τομέα) και η ποικιλία των αναγκών τους (χρηματοοικονομική, marketing, προσωπικό, μηχανοργάνωση, παραγωγή) καθιστά κατά κάποιο τρόπο δύσκολη την οργάνωση και στελέχωση της Αναπτυξιακής.

Το γεγονός ότι η ανάπτυξη αναφέρεται σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα κάνει πολυποίκιλη και σύνθετη την «αγορά» ή πελατεία της Εταιρίας.

Αυτή η σύνθεση και η ποικιλία των δραστηριοτήτων απαιτεί και ανάλογη δομή έτσι ώστε κάθε δραστηριότητα να επωφελείται της πείρας και των γνώσεων των στελεχών και κάθε κλάδος της περιφέρειας να εξυπηρετείται από όλες τις υπηρεσίες της Αναπτυξιακής Τρικάλων.

Η παροχή διεπιστημονικών, διακλαδικών και πολυλειτουργικών υπηρεσιών είναι ένας σκοπός που αν και δεν εξαρτάται άμεσα από τη δομή μπορεί να διευκολυνθεί απ' αυτή.

γ) Το οργανόγραμμα

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η οργανωτική δομή της Αναπτυξιακή Τρικάλων περιγράφεται ως εξής:

α) Η Εταιρία διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.). Το Δ.Σ. εκλέγει από τα μέλη του τον Διευθύνοντα Σύμβουλο ή διορίζει τον Γενικό Διευθυντή που λογοδοτεί στο Δ.Σ.

β) Το προσωπικό της Εταιρίας είναι ενταγμένο σε 4 τομείς (Διευθύνσεις) που υπάγονται απ' ευθείας στη Γενική Διεύθυνση. Στους τομείς αυτούς κατανέμονται οι λειτουργίες της Αναπτυξιακής.

γ) Στον Τομέα Προγραμματισμού και Ανάπτυξης δίνεται η ευθύνη των λειτουργιών.

- Έρευνα και τεκμηρίωση στοιχείων.
- Υποστήριξη του προγραμματισμού της ανάπτυξης της περιφέρειας
- Εισήγηση των πιθανών κατευθύνσεων δράσης της Εταιρίας στο Συμβούλιο γενικού προγραμματισμού.
- Μέριμνα για την εκπόνηση μελετών και παροχή συμβουλών σε θέματα χωροταξίας, κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και προστασίας περιβάλλοντος.

δ) Στον Τομέα υποστήριξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και φορέων δίνεται η ευθύνη των λειτουργιών.

- Μέριμνα για την εκπόνηση και Εφαρμογή Μελετών για παραγωγικές δραστηριότητες και φορείς της περιφέρειας.
- Παροχή Συμβουλών.
- Ίδρυση ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις και σύναψη Προγραμματικών Συμβάσεων.

ε) Στον Τομέα Επικοινωνίας / Επιμόρφωσης δίνεται η ευθύνη των λειτουργιών.

- Σχεδιασμός και εκτέλεση προγραμμάτων κατάρτισης / επιμόρφωσης.
- Πληροφόρηση / Ενημέρωση Φορέων και Κοινού.
- Δημόσιες και Διεθνείς σχέσεις.

στ) Στον Τομέα Υποστήριξης δίνεται η ευθύνη των λειτουργιών.
-Λογιστική υποστήριξη / Διαχείριση πόρων και θεμάτων προσωπικού.

-Μηχανογράφηση αρχείων και πληροφοριακών συστημάτων για τη δράση της Εταιρίας.

- Γραμματειακή υποστήριξη.

-Χειρισμός / συντήρηση οχημάτων, μηχανημάτων, εγκαταστάσεων και εξωτερικές εργασίες.

ζ) Ο Νομικός Σύμβουλος υποστηρίζει νομικά την Αναπτυξιακή Τρικάλων αλλά και τους τοπικούς φορείς της περιοχής εξυπηρετώντας τους στόχους της Εταιρίας.

η) Η Γραμματεία οργάνων διοίκησης παρέχει κάθε φύσης γραμματειακή υποστήριξη που χρειάζεται το Δ.Σ., ο Διευθυντής και το Συμβούλιο γενικού προγραμματισμού.

Η Διοίκηση των λειτουργιών Προγραμματισμού και Ελέγχου της Δράσης της Εταιρίας ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Διεύθυνση. Η Διεύθυνση χρησιμοποιεί κατά τις λειτουργίες Προγραμματισμού και Ελέγχου ειδικό συμβουλευτικό συλλογικό όργανο, το Συμβούλιο Γενικού Προγραμματισμού. Στο Συμβούλιο μετέχουν εκτός του Διευθυντή, οι υπεύθυνοι των επιμέρους Τομέων της Εταιρίας. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι καθαρά συμβουλευτικές ενώ η λήψη αποφάσεων γενικού προγραμματισμού δράσης της Εταιρίας ανήκει στη Διεύθυνση και στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Διοίκηση των συγκεκριμένων έργων / δραστηριοτήτων (projects) που αναλαμβάνει η Εταιρία, ασκείται από τους υπεύθυνους / συντονιστές που μπορεί να είναι υπεύθυνοι των τομέων ή άλλα στελέχη που αναλαμβάνουν την ευθύνη διοίκησης των συγκεκριμένων έργων. Τα στελέχη αυτά σε άλλη περίπτωση έργου μπορεί να είναι οι εκτελεστές και όχι οι υπεύθυνοι.

Για κάθε έργο ενός τομέα μπορούν να χρησιμοποιούνται και στελέχη από τους άλλους τομείς. Τα στελέχη ανεξάρτητα του Τομέα στον οποίο ανήκουν υποστηρίζονται από στελέχη των άλλων τομέων (εσωτερικό consulting). Εξ άλλου η ένταξη συγκεκριμένων στελεχών σε συγκεκριμένους τομείς δεν έχει χαρακτήρα μονιμότητας, αλλά τα στελέχη μπορούν να αλλάζουν Τομέα ένταξης για ορισμένη μικρή ή μεγάλη χρονική περίοδο.

Έτσι δημιουργείται ένα ευέλικτο σχήμα, μιας ομάδας επιστημονικών στελεχών, που προέρχονται από διάφορους επιστημονικούς κλάδους και που εντάσσονται κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα Προγράμματα Δράσης της Εταιρίας, σε συγκεκριμένα έργα άλλοτε ως εκτελεστές και άλλοτε ως συντονιστές των αντίστοιχων εργασιών.

δ) Στελέχωση της Εταιρίας.

Βασικός παράγοντας της δομής κάθε οργανισμού είναι ο αριθμός των στελεχών. Μικρό μέγεθος σημαίνει ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στελέχη που να μπορούν να καλύψουν τις ειδικότητες που χρειάζονται, **αλλά υπάρχουν επιστήμονες με γενικές γνώσεις που διαμεσολαβούν σε ένα εκτεταμένο δίκτυο εξωτερικών συνεργατών.** Στο αρχικό στάδιο λειτουργίας της, η Αναπτυξιακή Τρικάλων είχε συνολικό αριθμό εργαζομένων γύρω στα 6 άτομα. Όσο αναπτύσσεται, τόσο οι δραστηριότητες διογκώνονται και σταθεροποιούνται, οπότε αυξάνεται η ποσότητα και η εξειδίκευση των στελεχών.

Ο αριθμός των ιεραρχικών επιπέδων της διοίκησης τείνει γενικά να αυξάνει με το μέγεθος, αλλά σε τέτοιες Εταιρίες αυτή η αύξηση δεν είναι γραμμική γιατί τα επιστημονικά στελέχη λειτουργούν με πρωτοβουλία και δεν απαιτείται συνεχής επίβλεψη, οπότε το εύρος ελέγχου είναι μεγάλο. Έτσι τα μεσαία στελέχη είναι λίγα, το όλο οικοδόμημα είναι επίπεδο και απουσιάζουν οι απότομες ιεραρχικές κλίμακες στελεχών και οι μακριές αλυσίδες εντολών.

Ένας από τους πιο κρίσιμους παράγοντες αποτελεσματικότητας της Αναπτυξιακής είναι η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού της και της ηγεσίας της. Το πρόβλημα της ποικιλίας των ειδικοτήτων που απαιτούνται για τη λειτουργία της αντιμετωπίζεται με τη δημιουργία ενός μικρού και δραστήριου πυρήνα επιστημονικών στελεχών με γενικές γνώσεις που αποτελεί τον κινητήριο άξονα ενός σημαντικού δικτύου εξωτερικών συνεργατών. Η ποσότητα, ο βαθμός ειδίκευσης και ο ρυθμός της στελέχωσης εξαρτάται από το πρόγραμμα δράσης της Εταιρίας και τις δυνατότητες εξεύρεσης κατάλληλου προσωπικού.

Στον παρακάτω Πίνακα γίνεται μια καταγραφή του αριθμού των ατόμων που στελεχώνουν το οργανόγραμμα της Αναπτυξιακή Τρικάλων και σύντομη περιγραφή των γνώσεων που κατέχουν. Η γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη είναι αποκεντρωμένη ανάλογα με τις ανάγκες, σε κάθε Τομέα.

Στρατηγικό ζήτημα για την Αναπτυξιακή Τρικάλων είναι το χτίσιμο πνεύματος συνεργασίας, έτσι ώστε Διοίκηση και στελέχη να λειτουργούν σαν ένα σώμα με συνοχή και συλλογικότητα και όχι σαν απλό άθροισμα ατόμων. Δηλαδή σημασία έχουν οι ΣΧΕΣΕΙΣ, που αναπτύσσονται με βάση ένα κοινό σκοπό τόσο μεταξύ των στελεχών όσο και με τους εξωτερικούς συνεργάτες. Γι' αυτό πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ	Αρ. ατόμων
Διευθυντής	1
Γραμματέας Διοίκησης	1
Νομικός Σύμβουλος	(μερική απασχόληση)
Τομέας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης	4
Οικονομολόγος	με γνώσεις Περιφ. Ανάπτυξης
Αρχιτέκτονας	με γνώσεις Χωροταξίας - Πολεοδομίας
Γεωπόνος	με γνώσεις Προστασίας Περιβάλλοντος
Αναπτυξιολόγος	με εμπειρία σε ευρωπαϊκά προγράμματα
Τομέας υποστήριξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και φορέων	3
Οικονομολόγος	με γνώσεις Marketing και Οικονομικής των Επιχειρήσεων
Μηχανικός Παραγωγής	με γνώσεις Μηχανοργάνωσης
Μηχανικός	με γνώσεις Τεχνικών Έργων και Εγκαταστάσεων
Τομέας Επιμόρφωσης / Επικοινωνίας	1
Κοινωνιολόγος, Πολιτικός Επιστήμων, Πτυχιούχος ΑΕΙ με αποδεδειγμένη εμπειρία.	με γνώσεις Δημοσίων Σχέσεων
Τομέας Υποστήριξης	1
Οικονομολόγος	με γνώσεις Μηχανοργάνωσης
Τομέας υπηρεσιών Κοινωνικών /Υγείας	1
Ιατρός	με γνώσεις στη μεθοδολογία, έρευνα, προγραμματισμό
Γραμματείς	2
Βοηθητικό προσωπικό (καθαρίστρια, οδηγός, κλπ.)	3

Σημ.: Όλοι οι παραπάνω, πλην του Διευθυντή και 1 γραμματέως, είναι εξωτερικοί συνεργάτες με παροχή υπηρεσιών.

4.5 ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Για να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα της Αναπτυξιακής Εταιρίας είναι αναγκαίο να υπάρχουν τα ελάχιστα όρια προσόδων / πόρων, τα οποία εξυπηρετούν σε συνεχή βάση τις λειτουργίες της όπως έχουν αναφερθεί στα προηγούμενα. Πρέπει, επίσης, να εξαντλούνται όλες οι εναλλακτικές πηγές / περιπτώσεις άντλησης χρηματικών πόρων που μπορούν να βοηθήσουν τη διεύρυνση των εργασιών της Εταιρίας, αλλά και να καλύψουν τυχόν αρνητικές αποκλίσεις των προσόδων της. Η διαχείριση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, κυρίως, αλλά και εθνικών, αποτελεί το κύριο μέσο χρηματοδότησης της λειτουργίας της Αναπτυξιακής Τρικάλων.

α.- Πόροι

Με βάση το γενικότερο κοινωνικό - οικονομικό περιβάλλον στο οποίο κινείται η ελληνική αγορά, η κύρια πηγή εσόδων της Αναπτυξιακής Τρικάλων, είναι:

1°.- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.

- **ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.**
(NOW¹², HORIZON¹³, YOUTHSTART¹⁴ κλπ.)

Πρόκειται για τις συγχρηματοδοτούμενες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, οι οποίες αφορούσαν σύνολο δράσεων για την επίλυση των προβλημάτων απασχόλησης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, όπως οι Γυναίκες, τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, οι Παλιννοστούντες, Τσιγγάνοι, Νέοι κλπ. Οι δράσεις

¹² Απασχόληση-NOW: παροχή ίσων ευκαιριών απασχόλησης στις γυναίκες.

¹³ Απασχόληση-HORIZON: ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων και άτομα με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας.

¹⁴ Απασχόληση-YOUTHSTART: ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων που δε διαθέτουν βασικά προσόντα ή κατάρτιση.

που αφορούσαν τα παραπάνω προγράμματα, υλοποιήθηκαν με ισχυρές εταιρικές σχέσεις σε τοπικό επίπεδο και είχαν διακρατικό χαρακτήρα. Οι κοινοτικές αυτές πρωτοβουλίες εντασσόταν στις διαρθρωτικές παρεμβάσεις 1994-1999 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- **Πρόγραμμα βελτίωσης δομών Δημόσιας Διοίκησης και κατάρτισης ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ**

Ένα μέρος του αφορούσε την επιμόρφωση των υπαλλήλων, αλλά και βελτίωση των δομών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης 1^{ου} Βαθμού, αλλά και αυτής της ίδιας της Δημόσιας Διοίκησης.

- **LEONARDO DA VINCI, καθώς και τα προγράμματα FORCE, PETRA, COMETT, LINGUA, IMPACT, κλπ., τα οποία υλοποιούνται στα πλαίσια του LEONARDO.**

Πρόγραμμα που συνδέει την κοινοτική πολιτική για την επαγγελματική κατάρτιση με τις άλλες πολιτικές για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Ήδη η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και το ΚΕΚ συμμετέχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα με εταίρους από το Βερολίνο, Κομοτηνή, Μαγιόρκα, Σαρατόγα, Κριστίνεχαμ (Σουηδίας).

- **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΜΜΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΕΣ**

Πρόκειται για σειρά δράσεων και χρηματοδοτήσεων που αφορούν τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και που αποτελούν ένα μεγάλο κομμάτι της δραστηριότητας της Αναπτυξιακής.

⇒ **ADAPT** (Κοινοτική Πρωτοβουλία)

⇒ **SPRINT** (Πρόγραμμα για την Καινοτομία & μεταφορά Τεχνολογιών)

⇒ **EUROTECNET** (Πρόγραμμα κατάρτισης)

⇒ **COMETT** " " "

⇒ **FORCE** " " "

- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ**

⇒ **PHARE**

⇒ **PECO**

- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ**
  - * **IMPACT**
  - * **TEDIS**

- ◆ **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**
  - * **Χρηματοδοτικό μέσο LIFE**

- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΕΝΔΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ**
  - ⇒ **RECITE II** (Πρόγραμμα του άρθρου 10 του ΕΤΠΑ)
  - ⇒ **RIS** (Πρόγραμμα περιφερειακής στρατηγικής για την Καινοτομία)

- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ**
  - ⇒ **PACTE**

Αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση (1^{ου} και 2^{ου} βαθμού) και την Περιφέρεια.

- **ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ LEADER .**

- Leader I**
- Leader II**
- Leader +**

Το Leader + (2000-2006) πρόκειται για τη συνέχεια των δύο προηγούμενων προγραμμάτων. Αρκετά δημοφιλές πρόγραμμα το οποίο θέτει σε τροχιά ανάπτυξης την ύπαιθρο.

2°.- ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- **ΕΑΠΤΑ:** Ειδικό αναπτυξιακό πρόγραμμα τοπικής αυτοδιοίκησης. Πρόκειται για μία Μελέτη Στρατηγικής Ανάπτυξης του Νομού Τρικάλων, ιδιαίτερως αναγκαία για τη χάραξη συγκεκριμένης στρατηγικής για την ανάπτυξη του Νομού.
- Ανάληψη και διενέργεια μελετών, ερευνών και Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΤΑΠ), για λογαριασμό των Τοπικών Φορέων, χρηματοδοτούμενα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ή και άλλων Εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Βασιζόμενοι στην δρομολογηθείς υποχρεωτική Συνένωση των Κοινοτήτων σε Δήμους, διαγράφεται ως επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης ολοκληρωμένων προγραμμάτων και προτάσεων για την ανάπτυξη των μικρό-περιφερειών.

β.- ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΠΑΡΕΧΕΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1.- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων

Ως γνωστό με το Ν.2218/94 και την υλοποίηση του Β΄ βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θεσμοθετήθηκε και αναβαθμίστηκε ο σημαντικός ρόλος του Νομαρχιακού Συμβουλίου, το οποίο αποκτά πλέον αποφασιστικές αρμοδιότητες με τα αιρετά όργανά του, σε όλα τα θέματα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης του Νομού.

2.- Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ν. Τρικάλων (ΤΕΔΚ)

Το κορυφαίο συνδικαλιστικό όργανο των Α΄ βαθμίων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Δήμοι Νομού.

Σε 26 ανέρχονται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νομού Τρικάλων, εκ των οποίων και 23 Δήμοι οι 3 Κοινότητες, καθώς και η ΤΕΔΚ, ως εκπρόσωπος των Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Τρικάλων συμμετέχουν στο αρχικό Κεφάλαιο της Εταιρίας.

3.- Συνεταιρισμοί και Ενώσεις Συνεταιρισμών

- **Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Τρικάλων.**

Μία από τις μεγαλύτερες και πλέον εύρωστες Ενώσεις της χώρας, με σημαντικό κύκλο εργασιών και έντονη επενδυτική δραστηριότητα σε διάφορους τομείς της οικονομίας (Εκκοκκιστήρια Βάμβακος, Νηματουργείο, Βιομηχανία Φυραμάτων, Συσκευαστήριο νωπών, Εργοστάσιο Γάλακτος, Πρατήριο Φαρμάκων και Αποθήκες κλπ.).

Απασχολεί μόνιμο προσωπικό 120 ατόμων και σε εποχιακή βάση άλλα 200 περίπου κατ' έτος. Αποτελείται από 13.000 φυσικά μέλη, 90 Α' βαθμίου Συνεταιρισμούς, παρεμβαίνει δε καθοριστικά σε πολλά ζητήματα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του τόπου.

- **Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Καλαμπάκας.**

Η Ένωση εκπροσωπεί 45 πρωτοβάθμιες οργανώσεις και έχει 3.500 μέλη. Η ΕΑΣ Καλαμπάκας απασχολεί 28 μόνιμους υπαλλήλους διαφόρων ειδικοτήτων, ενώ καλύπτει τις εποχιακά αυξημένες ανάγκες με εποχιακούς υπαλλήλους, οι δε δραστηριότητές αναπτύσσονται και σε άλλους πέραν της στήριξης των αγροτών τομείς.

Όλοι οι παραπάνω αναφερθέντες φορείς είναι εύρωστοι, φερέγγυοι, βιώσιμοι και δυναμικοί, που έχουν οπωσδήποτε σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στην ανάπτυξη του Νομού.

4.- Λοιπούς Φορείς και Σύλλογοι

- Κάλυψη των αναγκών σε ζητήματα οργάνωσης και γενικά στήριξης όλων των Φορέων του Νομού, τόσο του Δημόσιου και ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, όσο και Φορέων Ιδιωτικού Δικαίου (όπως Επιμελητήριο, Εργατικό Κέντρο, Οργανισμοί και Επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, Εμπορικός Σύλλογος, διάφοροι άλλοι Σύλλογοι κ.ά.)

5.- Όλες τις Επιχειρήσεις της περιοχής Ιδιωτικές, Δημοτικές και Κοινοτικές, που θα δημιουργηθούν με τη Συνένωση, καθώς και άλλες Συνεταιριστικές.

6.- Κοινωνικές Ομάδες, όπως:

Ελληνοπόντιοι της περιοχής Φαρκαδόνας - Αθίγγανοι - Μειονεκτικά άτομα - Φυλακισμένοι - Ορεινές περιοχές κλπ.

7.- Ιδιώτες

γ.- Είδος προσφερομένων υπηρεσιών

Οι υπηρεσίες, που προσφέρονται στους παραπάνω φορείς σύμφωνα με τους σκοπούς και τους στόχους της Εταιρίας είναι οι παρακάτω :

1) Υπηρεσίες με ανταποδοτικό χαρακτήρα

- Υποβοήθηση στην κατάρτιση ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων.
- Έρευνες αγοράς συγκεκριμένων προϊόντων της περιοχής.
- Εκπόνηση τεχνοοικονομικών μελετών παραγωγικών πρωτοβουλιών.
  - Μελέτες:
    - Σκοπιμότητας και βιωσιμότητας.
    - Οργάνωσης - Διοίκησης - Λειτουργίας - Ένταξης σε χρηματοδοτικά προγράμματα (Καν. 355/77, Καν. 797/85 και άλλων κανονισμών της ΕΟΚ, ΕΟΜΜΕΧ, ΟΑΕΔ κ.λ.π.)
- Παρακολούθηση και συμβουλευτική υποστήριξη υλοποίησης των παραπάνω παραγωγικών πρωτοβουλιών
- Σχεδιασμός, προβολή και προώθηση προϊόντων.
- Αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων και σύνταξη προκαταρκτικών εκθέσεων για δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις.
- Συμμετοχή σε παραγωγικές πρωτοβουλίες στις οποίες μπορεί να παρέχει τεχνική καθοδήγηση.
- Μελέτη έργων δημόσιου χαρακτήρα στα οποία θα μπορεί να εξειδικευτεί η εταιρία.
- Εκπόνηση μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για δημόσια και ιδιωτικά έργα στην περιοχή.
- Οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης - σε συνεργασία με το ΚΕΚ Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων, τη ΝΕΛΕ, το Εξειδικευμένο Κέντρο ΑΜΕΑ

Τρικάλων, τη ΔΕΚΑ Τρικάλων, - καθώς και άλλους υπάρχοντες ή που θα συσταθούν φορείς -, ή επιμόρφωσης για λογαριασμό ενδιαφερομένων φορέων.

2) Υπηρεσίες με μη άμεσα ανταποδοτικό χαρακτήρα.

γ.2.1. Δημόσιου Ενδιαφέροντος.

- Συνεργασία με τους δημόσιους φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση για την κατάρτιση των μεσοχρόνιων και ετήσιων αναπτυξιακών προγραμμάτων τους.
- Υποβοήθηση στη σύνταξη κλαδικών μελετών με περιφερειακή διάσταση.
- Διερεύνηση νέων αναπτυξιακών δυνατοτήτων στην περιοχή και προώθησή τους.
- Υποβοήθηση στην καθετοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας σε δυναμικούς κλάδους της περιοχής.
- Συνεργασία με τους κεντρικούς φορείς στη σύνταξη μελετών οργάνωσης και λειτουργίας Βιομηχανικών - Βιοτεχνικών Πάρκων.
- Επεξεργασία και προώθηση προγραμματικών συμβάσεων για προγράμματα ή έργα.

γ.2.2 Ενδιαφέροντος τοπικών φορέων

- Παροχή συμβουλών, πληροφόρησης για αναπτυξιακά θέματα.
- Διαμεσολάβηση προς άλλους φορείς για προώθηση αναπτυξιακών πρωτοβουλιών.
- Διοργάνωση ενημερωτικών ή επιμορφωτικών προγραμμάτων για θέματα ανάπτυξης και οργάνωσης ΜΜΕ.
- Μέριμνα για τον συντονισμό των διαφόρων αναπτυξιακών σχεδίων ώστε να μη προωθούνται αλληλοσυγκρουόμενες πρωτοβουλίες.

Δ.- ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΠΟΡΩΝ .

Σύμφωνα με τα παραπάνω και παίρνοντας υπ' όψη ότι οι υπηρεσίες της Εταιρίας για την ανάπτυξη της περιοχής έχουν άμεσα ή έμμεσα ανταποδοτικό χαρακτήρα, οι δυνατότητες εξασφάλισης χρηματικών πόρων διασφαλίζει ώστε:

- I) Η ύπαρξη οικονομικής στήριξης της Εταιρίας κατά τη φάση ίδρυσης της έναρξης και της πρώτης περιόδου (τουλάχιστον τρίχρονης) λειτουργίας της.
- II) Η εξασφάλιση της προοπτικής οικονομικής αυτοδυναμίας της με την παροχή υπηρεσιών και καταβολή από τους χρήστες των αντίστοιχων αμοιβών, καθώς και από τη συμμετοχή της σε παραγωγικές επιχειρήσεις ενταγμένες στο αναπτυξιακό πλαίσιο της περιοχής.

Η πραγματοποίηση των παραπάνω διασφαλίστηκε από την:

1. Αρχική εξ' άπαξ χρηματική επιχορήγηση από τους μετέχοντες φορείς (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ΤΕΔΚ, ΚΕΚΤ) για το σχηματισμό του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρίας.
2. Εξασφάλιση Κοινοτικών πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία της περιφέρειας (τεχνική υποστήριξη στις ΜΜΕ, δημοσιότητα, επιμόρφωση). Επίσης και από το ΕΤΠΑ (αρθρ. 15 του Κ. 1787/84) εναλλακτικά και συμπληρωματικά προς τις άλλες πηγές άντλησης πόρων.
3. Έσοδα από απευθείας ανάθεση έργων (projects) στην Εταιρία κατ' αρχήν από ΜΜΕ της περιοχής και φορείς του Δημοσίου και Κοινωνικού Τομέα.
4. Έσοδα από παροχή τεχνικής υποστήριξης σε υπάρχουσες αλλά και νέες παραγωγικές δραστηριότητες του Δημοσίου, Κοινωνικού και Ιδιωτικού Τομέα.
5. Έσοδα από συμμετοχή της Εταιρίας στο μετοχικό κεφάλαιο παραγωγικών μονάδων της περιφέρειας.

6. Ετήσια συνδρομή από τοπικούς φορείς (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ΤΕΔΚ του Νομού και άλλοι Τοπικοί Φορείς) στους οποίους η Εταιρία θα παρέχει υπηρεσίες μη άμεσα ανταποδοτικού χαρακτήρα.
7. Συνδρομές από φορείς του κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα της περιοχής για δραστηριότητες γενικότερου τοπικού - περιφερειακού συμφέροντος.
8. Τέλος από χρηματοδοτήσεις από τον σχεδιασμό, υποβολή και υλοποίηση σε συνεργασία και με τους άλλους Τοπικούς Φορείς, προγραμμάτων στα πλαίσια των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και γενικά όλων των ανταγωνιστικών Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.

Έτσι από τη μία πλευρά, σύμφωνα με τα παραπάνω η Αναπτυξιακή Τρικάλων στηρίζεται οικονομικά, εξασφαλίζει κοινοτικούς πόρους και πραγματοποιεί έσοδα από παροχή υπηρεσιών σε Φορείς. Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία που παρατίθενται στο παράρτημα II, η Αναπτυξιακή παρουσιάζει ζημίες στο κλείσιμο του Ισολογισμού της. Βασική αιτία της αρνητικής οικονομικής της κατάστασης διαφαίνεται το υψηλό διοικητικό κόστος των λειτουργιών της. Συγκρίνοντας δύο οικονομικές καταστάσεις παρατηρούμε ότι γίνονται σταδιακές προσπάθειες μείωσης του διοικητικού κόστους λειτουργίας, ώστε να καλυφθεί η αρνητική εικόνα που παρουσιάζει ο Ισολογισμός.

Η βιωσιμότητα λοιπόν της Εταιρίας είναι αλληλένδετη με τα εκάστοτε κοινοτικά προγράμματα, τις δραστηριότητες που αναλαμβάνει αλλά και με την σωστή διοικητική- οικονομική οργάνωση.

4.6 ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

α) ΣΤΟ ΝΟΜΟ

Στο Νομό Τρικάλων λειτουργούν αυτή τη στιγμή μία Δημοτική Επιχείρηση (ΔΕΚΑ Τρικάλων), ένα Κέντρο Ανάπτυξης (ΚΕΝΑΚΑΠ), ένα ΚΕΚ και ένα ΕΚΝΤ.

- Η ΔΕΚΑ είναι μία Αμιγής Δημοτική Επιχείρηση του Δήμου Τρικκαίων, διαχειρίζεται κατά κύριο λόγο ζητήματα του Δήμου, όπως είναι η στάθμευση, η διαφήμιση κλπ., καθώς και άλλα ζητήματα με κοινωνικό χαρακτήρα (αίθουσα τελετών κλπ.), ενώ ασχολείται και για πολλά χρόνια με τη διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων και μελετών για διάφορα ζητήματα.

Η ΔΕΚΑ, ως νομικό πρόσωπο είναι μέτοχος του ΚΕΚ Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Τρικάλων, σε συνεργασία με το οποίο πρόσφατα υλοποίησαν πρόγραμμα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Απασχόληση (NOW).

- Το ΚΕΝΑΚΑΠ (Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας - Πύλης) ιδρύθηκε από την Τοπική Ομάδα Δράσης Καλαμπάκας-Πύλης - οι Δήμοι Καλαμπάκας και Πύλης κατέχουν την πλειοψηφία των μετοχών με 27% και 24%, αντίστοιχα-, με σκοπό να διαχειρισθεί το τοπικό πρόγραμμα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER. Αυτή τη στιγμή η κύρια δραστηριότητά του εντοπίζεται στη διαχείριση του 3^{ου} τοπικού προγράμματος LEADER +.

- Το ΚΕΚ (Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης) ιδρύθηκε από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων, συμμετοχοί του οπίου είναι η Τ.Ε.Δ.Κ, οι Δήμοι του Νομού, οι ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών Τρικάλων και Καλαμπάκας, το Εργατικό Κέντρο, η Δ.Ε.Κ.Α και η Κοινωνική επιχείρηση Παραποτάμου.

Είναι το μοναδικό Κ.Ε.Κ σε επίπεδο Νομού, που συμμετέχει όλη η Αυτοδιοίκηση και οι σημαντικότεροι φορείς της περιοχής. Αξιοσημείωτο είναι ότι στην αξιολόγηση του Υπ. Εργασίας το Κ.Ε.Κ. της Ν.Α. Τρικάλων κατετάγη τρίτο πανελληνίως μεταξύ των Κ.Ε.Κ. των Ο.Τ.Α αλλά και ιδιωτών.

Προτεραιότητες του Κ.Ε.Κ. είναι η επιμόρφωση και η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής μας.

- Το ΕΚΝΤ (Ενεργειακό Κέντρο Νομού Τρικάλων) ιδρύθηκε το 1998 στα πλαίσια του προγράμματος SAVE II της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και λειτουργεί ως Αστική Εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με το διακριτικό τίτλο «Ενέργεια» και Πρόεδρο το Νομάρχη.

Σκοπός του είναι να προωθήσει στο Νομό Τρικάλων δράσεις για την αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), την Ορθολογική Χρήση Ενέργειας (Ο.Χ.Ε.) και την προστασία του περιβάλλοντος.

Πρόκειται για εταιρίες με τις οποίες η συνεργασία της Αναπτυξιακής Τρικάλων είναι διαρκής και αποδοτική, προς όφελος της Ανάπτυξης της περιοχής του Νομού Τρικάλων. Άλλωστε, στο Νομό μας δεν περισσεύει καμία δύναμη, ώστε να έχουμε την πολυτέλεια του αποκλεισμού.

Ένας επιπλέον λόγος για την αναγκαιότητα συνεργασίας με τις παραπάνω, αλλά και όλες τις άλλες Δημοτικές ή Κοινοτικές Επιχειρήσεις, που υπάρχουν ή θα δημιουργηθούν, είναι ότι πρόκειται για Επιχειρήσεις της Αυτοδιοίκησης, και η ύπαρξή τους βρίσκεται στην ίδια κατεύθυνση στόχων και επιδιώξεων με τους δύο Παντρικαλινής εμβέλειας Φορείς που συστήνουν την Αναπτυξιακή Τρικάλων, δηλ. τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και την ΤΕΔΚ Ν. Τρικάλων.

Η συνεργασία της Αναπτυξιακής Τρικάλων με τις παραπάνω Εταιρίες έχει τη μορφή Κοινοπραξιών ή Εταιρικών Σχέσεων, όπου αυτό επιβάλλεται.

β) ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

α.- Με τη Γενική Γραμματεία Περιφέρειας

Με τον αναμενόμενο αναβαθμισμένο ρόλο της Περιφέρειας και του αναπτυξιακού ρόλου της στο σχεδιασμό και την υλοποίηση, όχι μόνο των λειτουργικών προγραμμάτων, αλλά και των ανταγωνιστικών προγραμμάτων και των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών, θεωρείται δεδομένη η συνεργασία της Αναπτυξιακής με την Περιφέρεια, είτε άμεσα, είτε στηρίζοντας τη Νομαρχιακή και γενικά την Αυτοδιοίκηση.

α.- Με τις Αναπτυξιακές των άλλων Νομών

Σε επίπεδο Περιφέρειας η δεδομένη και συμφωνημένη ήδη συνεργασία των τεσσάρων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των αντίστοιχων ΚΕΚ σε όλα τα επίπεδα, προδικάζει και την στενή και δυναμική συνεργασία μεταξύ και των Αναπτυξιακών Εταιριών των τεσσάρων Νομών.

Ειδικότερα θα υπάρξει συνεργασία με:

- **Αναπτυξιακή Καρδίτσας (ΑΝΚΑ)**, στην οποία συμμετέχει και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καρδίτσας
- **Αναπτυξιακή Μαγνησίας**
- **Αναπτυξιακή Λάρισας**
- **Άλλες περιφερειακές αναπτυξιακές εταιρίες.**

γ) Στα πλαίσια της ΕΝΑΕ, ΚΕΔΚΕ

Υπάρχει ένα μεγάλο δίκτυο αντίστοιχων Νομαρχιακών Αναπτυξιακών ή γενικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τις οποίες υπάρχει στενή συνεργασία, στα πλαίσια των κοινών στόχων, αλλά και της υποχρέωσης σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα ύπαρξης εταιρικών σχέσεων.

δ) Γενικότερα.

Συμμετοχές της ΑΝ.Ε.Ν.Τ. σε άλλες δραστηριότητες (Τοπικές-Περιφερειακές).

- ❖ Η συμμετοχή στην προγραμματική σύμβαση με το ΑΠΘ/ΝΑ/ Δήμο Αιθίων /Δασαρχείο Περτουλίου, για την αξιοποίηση κτηρίων του Πανεπιστημιακού Δάσους και την ίδρυση Κέντρου Περιβάλλοντος Εκπαίδευσης.
- ❖ Η συμμετοχή σε Προγραμματική Σύμβαση για την αποκατάσταση της Γέφυρας Πύλης.
- ❖ Η σύνταξη της οικονομοτεχνικής μελέτης για την ίδρυση δημοτικής επιχείρησης εμφιάλωσης νερού στο Δήμο Μαλακασίου.
- ❖ Η συμμετοχή στην εκπόνηση της δασοτεχνικής μελέτης του δήμου Κλεινοβού, για την προστασία των Δημοτικών Χρυσομηλιάς και Κλεινού.
- ❖ Η συμμετοχή στην προγραμματική Σύμβαση «Πρότυπης Ανάπτυξης και οργάνωσης του Φυσικού κτηνοτροφικού Πάρκου»,σε συνεργασία με το ΑΠΘ, στην ολοκληρωμένη περιοχή του Ανατολικού Τμήματος του Νομού Τρικάλων.
- ❖ Η συμμετοχή στην εκπόνηση της Μελέτης ανάπτυξης της κτηνοτροφίας Νομού Τρικάλων (σε συνεργασία με το ΑΠΘ έχει παραδοθεί).
- ❖ Εκπόνηση των Τοπικών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων Τυμφαίων και Παληοκάστρου.

- ❖ Η λειτουργία του κόμβου του νομού στο Internet www.trikala.gr.
- ❖ Η συμμετοχή στο Δ.Σ. της ΑΝ. ΔΙΑ (Ενδιάμεσος φορέας Διαχείρισης Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» του Υπ. Ανάπτυξης για την κεντρική Ελλάδα).
- ❖ Η συμμετοχή στην υλοποίηση του καινοτόμου προγράμματος INVENT, με συντονιστή την Περιφέρεια Θεσσαλίας και σε συνεργασία με τις Αναπτυξιακές του Νομών της Περιφέρειας.
- ❖ Η εκπόνηση Μελέτης Διερεύνησης Δυνατοτήτων Δημιουργίας ΒΕΠΕ στο Νομό Τρικάλων.
- ❖ Η σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης με το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΥΠΑΝ) και ΝΑ-για την δημιουργία και λειτουργία και Κέντρου Υποδοχής Επενδυτών (ΚΥΕ) στο Νομό.

Στόχος της Ν.Α και άλλων Φορέων, που συντέλεσαν στην ίδρυση της ANENT, είναι η με κάθε τρόπο αξιοποίηση και εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και δυνατοτήτων του Νομού με τη χρήση αυτού του «εργαλείου».

Είναι βέβαιο ότι η ANENT όπως και τα προηγούμενα χρόνια, με την κατάλληλη στελέχωση, θα συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην Ανάπτυξη του Νομού.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α

Αναμφισβήτητο είναι ότι ο τουρισμός συμβάλει στην άνθηση της οικονομίας, οι προσπάθειες για τουριστική ανάπτυξη του τόπου έχουν πάρει πια εντατικό χαρακτήρα. Βασική συμβολή προς αυτή την κατεύθυνση επιτελεί, εκτός των άλλων φορέων, και η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η οποία στηρίζει τον τουρισμό και αυτός με τη σειρά του την οικονομία.

Παρόλο που ο Νομός Τρικάλων έχει μια σταδιακή δημογραφική εξέλιξη θετική, αναστολή προς αυτή την κατεύθυνση δημιουργεί η έλλειψη απορρόφησης του πληθυσμού στον τομέα της εργασίας, γεγονός που εντείνει την ανεργία. Οι προσπάθειες να ανακάμψουν όλοι οι τομείς της οικονομίας είναι αισιόδοξες, καθώς υπάρχει μια βασική υποδομή που μπορεί να επεκταθεί και να αξιοποιηθεί ανάλογα.

Ο Νομός Τρικάλων θεωρείται ως ευνοημένος από την φύση και την ιστορία αφού διαθέτει σπάνιας ομορφιάς αλπικά τοπία, γραφικές κοιλάδες, αφρίζοντες ποταμούς και το μοναδικό φαινόμενο κροκαλογενών βράχων, πάνω στους οποίους έχει κτιστεί η ξακουστή μοναστική πολιτεία της χριστιανικής ορθοδοξίας.

Κατάσπαρτος εξάλλου ο Νομός από κλασσικά και βυζαντινά μνημεία τα οποία μαρτυρούν το δημιουργικό παρελθόν και επιτάσσουν ένα ακόμη παραγωγικό μέλλον. Ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στον τομέα του τουρισμού, ο οποίος αποτελεί και σπουδαίο παράγοντα οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης.

Διαφαίνεται κοινός ο τόπος ότι ο τουρισμός αποτελεί ιδιαίτερο πλεονέκτημα για την περιοχή. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αποτελούν μια πτυχή αναπτυσσόμενου τουρισμού για το Νομό. Παρά τις όποιες αντιξοότητες και δυσχέρειες γίνεται γόνιμη προσπάθεια να δοθεί ωθήσει στην τουριστική ανάπτυξη, κυρίως μέσω των χρηματοδοτικών πόρων που αξιοποιούνται από τους αναπτυξιακούς φορείς του Νομού και ιδιαίτερα από την Αναπτυξιακή Εταιρία του Νομού Τρικάλων.

Η Αναπτυξιακή Εταιρία (ANENT) έκανε την εμφάνιση της πρόσφατα στο Νομό Τρικάλων, έχει συμβάλει σημαντικά στη μελέτη και υλοποίηση αναπτυξιακών δράσεων σε τοπικό επίπεδο. Διαθέτει καλή οργάνωση και στελέχωση, γεγονός που την έκανε να αποκτήσει εμπειρία στην διαχείριση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων, αλλά και στην στήριξη των

επιχειρήσεων της τοπικής κοινωνίας. Βέβαια η ANENT έχει πολλαπλές δυνατότητες που οφείλει να αξιοποιήσει για την ανάπτυξη του τόπου.

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Α) ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε-ερμηνεύσουμε, να εντοπίσουμε προβλήματα, καθώς και να αναζητήσουμε την εφαρμογή υπεύθυνων προτάσεων- λύσεων.

1.1 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Σήμερα που το πολιτικό σύστημα περνάει οξύτατη κρίση, τίθεται επιτακτική η ανάγκη, η Τοπική Αυτοδιοίκηση να λειτουργήσει ξανά στην ουσιαστική και πρωτογενή της μορφή. Αυτή ήταν η ενεργητική συμμετοχή του πολίτη στη διαμόρφωση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής ζωής του τόπου μας. Τούτο επιβάλλει νέα μεταρρυθμιστική παρέμβαση στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο της πρωτοβάθμιας Τ.Α η φιλοσοφία της οποίας θα πρέπει να στοχεύει:

-στην επιστροφή της πολιτικής εξουσίας σε αυτούς που τη συνθέτουν, δηλαδή στους πολίτες.

-στην κατανομή της οικονομικής εξουσίας σε αυτούς που τη δημιουργούν με το μόχθο τους.

Για να μπορέσει όμως η Τ.Α να ανταποκριθεί με επάρκεια και αποτελεσματικότητα στο ρόλο της χρειάζεται πολιτική αυτονομία η κατάκτηση της οποίας απαιτεί:

- διοικητική αυτοτέλεια
- οικονομική αυτοτέλεια
- νομοθετική ευλυγισία.

Το πρόγραμμα «Ι.ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» αποτέλεσε αναμφίβολα μια μεγάλη μεταρρυθμιστική τομή. Μια τομή που επαναπροσδιόρισε τον Αυτοδιοικητικό χάρτη της χώρας στοχεύοντας σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ικανούς και αποτελεσματικούς ώστε να συμβάλλουν δυναμικά στην τοπική και εθνική αναπτυξιακή προσπάθεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Β) ΑΝΑΛΥΣΗ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

2.1 α) Δημογραφικά στοιχεία.

Στοιχεία που αποτελούν ανασταλτικοί παράγοντες για την ανάπτυξη του Νομού Τρικάλων, σχετικά με τη δημογραφική εξέλιξη είναι τα παρακάτω, δεν κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν ιδιαίτερα γιατί δεν είναι ο σκοπός της παρούσας εργασίας. Αναφορικά θα λέγαμε ότι οι παράγοντες αυτοί εντοπίζονται στα εξής:

- Έντονη μετανάστευση-αστυφιλία.
- Αποψίλωση περιοχής από επιστημονικό δυναμικό.
- Υποβαθμισμένη ποιότητα ζωής.
- Υπογεννητικότητα
- Χαμηλό βιοτικό επίπεδο.

Οι στόχοι που πρέπει να τεθούν είναι:

- Συγκράτηση του ενεργού ανθρώπινου δυναμικού.
- Ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής και παροχής υπηρεσιών.

β) Απασχόληση.

Οι οικονομικές επιδόσεις και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε τόπου συναρτώνται με το ανθρώπινο δυναμικό της. Η «νέα οικονομία» απαιτεί στέρεες γενικές γνώσεις, αλλά και εξειδίκευση. Βασίζεται στο πνεύμα της πρωτοβουλίας, ευελιξίας, δυνατότητα δημιουργικής προσαρμογής σε συνθήκες που μεταβάλλονται ραγδαία.

Στο επίκεντρο της προσοχής και των προσπαθειών μας θα πρέπει να είναι κυρίως οι νέοι. Παρατηρείτε σοβαρό πρόβλημα απασχόλησης των νέων. Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και η προοπτικές απασχόλησης στην περιοχή είναι αρνητικές. Οφείλουμε συνεπώς να τους βοηθήσουμε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εποχής. Παρέχοντας περισσότερες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και στην επιτυχή ενσωμάτωση στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Στόχοι που πρέπει να υλοποιηθούν:

- Σύνδεση εκπαιδευτικής κατάρτισης με την απασχόληση.
- Εναλλασσόμενη εκπαίδευση (Σχολές Μαθητείας) σε αποφοίτους υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Συνεχιζόμενη κατάρτιση (ΚΕΚ).
- Επιχορήγηση επιχειρήσεων για κατάρτιση, απόκτηση εργασιακής πείρας ή αυτοαπασχόληση.
- Εργασιακή επανένταξη.
- Δημιουργία Κέντρου Προώθησης Απασχόλησης.

Στην εποχή μας το δικαίωμα στην πληροφόρηση αποτελεί δημοκρατικό δικαίωμα του πολίτη. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η ανάπτυξη του συστήματος Πληροφόρησης. Ειδικότερα:

- Η ίδρυση Κέντρου Πληροφόρησης.
- Ενθάρρυνση και ενίσχυση της πρόσβασης ιδιαίτερα των νέων στο Internet.
- Επιπλέον, η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει και να δώσει βήμα διαλόγου και προβληματισμού των νέων, όπως η λειτουργία άτυπου Δημοτικού Συμβουλίου.

γ) Παραγωγικό Σύστημα.

Πρωτογενής τομέας.

- Γεωργοκτηνοτροφικός τομέας υπέρ-διογκωμένος και ανοργάνωτος.
- Γεωργικός κλήρος κατακερματισμένος.
- Δασικός πλούτος αναξιοποίητος με υψηλό κόστος παραγωγής.
- Χαμηλή παραγωγικότητα και δυσμενής ανταγωνιστική θέση.
- Χαμηλό αγροτικό εισόδημα.
- Παραδοσιακές καλλιέργειες και μέσα.

Δευτερογενής τομέας.

- Ο τομέας αυτός σχεδόν απουσιάζει.
- Οι όποιες βιομηχανίες αδυνατούν να επιβιώσουν στις ανταγωνιστικές πιέσεις.
- Υποβάθμιση μονάδων αξιοποίησης δασικού πλούτου που-λόγω πρώτης ύλης—έχουν μέλλον στην περιοχή.

Τριτογενής τομέας.

- Χαμηλή ποιοτική στάθμη προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών.
- Υποβάθμιση τουριστικού περιβάλλοντος.
- Αποσπασματικότητα τουριστικών δράσεων.
- Αλλοίωση, εμπορευματοποίηση τοπικής πολιτιστικής και διατροφικής ταυτότητας.
- Αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση.

Η πολιτική για αναζωογόνηση της περιοχής βασίζεται στην δυναμική που απορρέει από τους τοπικούς ανθρώπινους και φυσικούς πόρους.

Επιδίωξη της πολιτικής για ολοκληρωμένη γεωργοκτηνοτροφική ανάπτυξη αποτελεί η μεταμόρφωση του αγροτικού τομέα σε χώρο ελκυστικό για εργασία, εισόδημα, ζωή. Με έργα τοπικής σημασία που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής, όπως άρδευση, ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία, βελτίωση παραδοσιακών κτισμάτων και αποκατάσταση ιστορικών μνημείων, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις αναζωογόνησης της γεωργίας και της περιοχής. Με την προώθηση παραγωγικών δραστηριοτήτων, συμπληρωματικών προς την γεωργική, αυξάνονται οι θέσεις απασχόλησης, συμπληρώνεται και ενισχύεται το αγροτικό εισόδημα.

Η πολιτική που θα χαραχθεί και θα ασκηθεί πρέπει να:

- ✧ Διασφαλίζει όρους και κατάλληλο θεσμικό, οικονομικό, κοινωνικό και διοικητικό πλαίσιο ανάπτυξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από τους δημότες.
- ✧ Εξασφαλίζει απασχόληση και εισόδημα για τους ίδιους.
- ✧ Υποστηρίζει τις κοινωνικές τους ανάγκες.
- ✧ Διαμορφώνει συνθήκες υψηλής ποιότητας ζωής.
- ✧ Αναβαθμίζει το φυσικό περιβάλλον.
- ✧ Στηρίζει την είσοδο νέων αγροτών στην γεωργική παραγωγή.
- ✧ Αξιοποιεί τοπικούς τομείς και προϊόντα.

Στόχοι που πρέπει να υιοθετηθούν:

- Βελτίωση αγροτικής υποδομής.
- Ανάπτυξη νέας γενιάς αγροτών, με πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες, ικανότητα λήψης σωστών επιχειρηματικών αποφάσεων και προσαρμογή στα νέα δεδομένα.
- Βιώσιμα συστήματα παραγωγής φιλικά προς το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους προσαρμοσμένα στις σύγχρονες και μελλοντικές απαιτήσεις των καταναλωτών.
- Στήριξη υποδειγματικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που διαφοροποιούν την οικονομική δράση εξασφαλίζοντας εναλλακτικά εισοδήματα και κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξη της περιοχής (πρότυπα αγροκτήματα).
- Συμμετοχή σε δίκτυα πληροφορικής για ενημέρωση αγροτών.
- Προγράμματα αγροτουρισμού με προβολή και διάθεση τοπικών γεωργικών και βιοτεχνικών προϊόντων, προστασία του περιβάλλοντος, ανάπτυξη της τοπικής αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ανάπτυξη τομέα θερμοκηπίων.
- Στήριξη της οικολογικής καλλιέργειας και ανάπτυξη δικτύου διάθεσης προϊόντων.
- Αξιοποίηση υδάτινων πόρων με κατασκευή μικρών φραγμάτων και υδατοδεξαμενών.
- Στήριξη καλλιέργειας ιχθυοτροφίας.
- Αξιοποίηση δασικού πλούτου και στήριξη επιχειρηματιών μεταποίησης ξύλου.
- Βελτίωση του τομέα μεταποίησης και εμπορίας τοπικών γεωργικών προϊόντων.
- Οργάνωση μεταποίησης νωπών οπωροκηπευτικών, γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως επίσης προϊόντων καλλιέργειας αμπέλου και μελισσοκομίας.
- Εκσυγχρονισμός των υπαρχόντων βιομηχανιών ξύλου.

Σχετικά με τον τριτογενή τομέα ακολουθεί εκτενέστατη ανάλυση και προτάσεις στο 3^ο κεφάλαιο του Β μέρους, εφόσον περιέχει τον τουρισμό που αποτελεί τον στόχο αυτής της εργασίας.

2.2 Φυσικοί πόροι.

Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί κύρια παρακαταθήκη μιας γενιάς προς τις επόμενες. Θεμέλιο αειφόρου ανάπτυξης και αλληλεγγύης των γενεών. Ταχεία οικονομική ανάπτυξη που βασίζεται σε κατασπατάληση φυσικών πόρων ή υποβάθμιση της ποιότητας ζωής δεν μπορεί να είναι ανεκτή. Δε νοείται να βασίζουμε τη δική μας ευημερία στην επιβάρυνση μελλοντικών γενεών. Ανάπτυξη υπάρχει μόνο μέσα από την αειφορία.

Η ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον. Είναι στόχος κατάλληλων αναπτυξιακών επιλογών οι οποίες εξαντλούν όλες τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας. Είναι όμως και θέμα δραστηριοποίησης των πολιτών- με οικολογική συνείδηση.

Η αυξανόμενη ευαισθησία της κοινωνίας στην ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος ανοίγει την προοπτική μιας διαφορετικής αντιμετώπισης. Δημιουργεί την ελπίδα διαμόρφωσης ευρύτερων κοινωνικών συμμαχιών γύρω από τα θέματα του τόπου και του τρόπου που ζούμε. Στον αιώνα που ήρθε η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων απέκτησε χαρακτήρα επείγοντος και κυρίαρχου κοινωνικού δικαιώματος.

Απαραίτητη θεωρείται η ενσωμάτωση οικολογικής διάστασης στο σύστημα αξιών κοινωνίας και οικονομίας. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο έχουν η καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και η έμπρακτη αποδοχή από τις παραγωγικές δυνάμεις, της πολυδιάστατης σχέσης της ποιότητας του περιβάλλοντος με την ανάπτυξη.

Η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να στοχεύει αφ' ενός στην πρόληψη νέων αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και αφ' ετέρου στην αναβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

α) Κατευθύνσεις περιβαλλοντικής πολιτικής.

- Συνεχείς, αυστηρή και οργανωμένη προστασία του περιβάλλοντος σε όλο το εύρος της και ιδιαίτερα σε υποβαθμισμένες και προστατευόμενες περιοχές.
- Συνεργασία φορέων περιοχής.

- Διασφάλιση της δημόσιας υγείας από άμεσες και έμμεσες παρενέργειες που προκαλούν μόλυνση και υποβάθμιση του περιβάλλοντος.
- Προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (μνημεία, διατηρητέα κτίσματα, ιστορικοί τόποι κ.λπ.).
- Περιβαλλοντική ένταξη και λειτουργία των στοιχείων πολιτισμού στους χώρους από δημιουργήθηκαν ή βρίσκονται.
- Εξασφάλιση και κατάλληλη διαμόρφωση διαρκώς περισσότερων χώρων για δραστηριότητες πολιτισμού και αναψυχής.
- Προστασία περιοχών που κινδυνεύουν από την απρογραμμάτιστη και αλόγιστη τουριστική ανάπτυξη.
- Πρόληψη και αντιμετώπιση επιπτώσεων από άσκηση δραστηριοτήτων στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας-όπως η βιομηχανία, η βιοτεχνία, η γεωργία, οι μεταφορές, η ενέργεια, ο τουρισμός, τα λατομεία.
- Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση στα θέματα περιβάλλοντος.

β) Προτεινόμενες δράσεις.

- Πρόγραμμα ήπιας μορφής συνολικής ανάπτυξης ορεινών περιοχών. Προώθηση νέων μορφών τουρισμού φιλικών προς το περιβάλλον.
  - Αποκατάσταση, προστασία, διαχείριση και ανάδειξη δασικών και άλλων σημαντικών, οικοσυστημάτων καθώς και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
  - Αποκατάσταση, διαχείριση και αναβάθμιση σημαντικών περιοχών του Εθνικού Δικτύου NATURA 2000-εθνικοί δρυμοί, υγροβιότοποι, μνημεία της φύσης, οικολογικά ευαίσθητες περιοχές.
  - Εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων γεωργίας και δασοπονίας των απειλούμενων αγροτικών περιοχών ιδιαίτερα του ορεινού χώρου.
  - Αύξηση αναδασώσεων σε δασικές περιοχές.
  - Ανάπτυξη προγραμμάτων διαδημοτικής συνεργασίας στα πλαίσια των «ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΩΝ».
- Συνεχής ενίσχυση μέτρων πυροπροστασίας δασικών οικοσυστημάτων, συμμετοχή και εθελοντικών οργανώσεων.
- Προγράμματα για την αύξηση του Αστικού-Περιαστικού Πρασίνου.

- Δημιουργία χώρων δασικής αναψυχής σε όλα τα αξιόλογα περιαστικά δάση της περιοχής.
- Παρεμβάσεις αντιμετώπισης της διάβρωσης των εδαφών από πυρκαγιές.
- Προγραμματισμένες ενέργειες αντιμετώπισης της ερημοποίησης ορεινού χώρου.
- Δημιουργία δασικών χωριών σε ορεινές περιοχές, αναδόμηση Οικοσυστημάτων, ενίσχυση Οικο-Ανάπτυξης και Οικοτουρισμού, με στόχο τη συγκρότηση και ενασχόληση του πληθυσμού.
- Μέτρα αποφυγής αποψίλωσης δασικών περιοχών που κινδυνεύουν από την ανεξέλεγκτη ελεύθερη άσκηση αιγοπροβατοτροφίας.
- Ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω προγραμμάτων προστασία περιβάλλοντος.
- Προγραμματισμένη διαχείριση υδάτινων πόρων, προστασία και αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης άντλησης των υδάτινων αποθεμάτων.
- Επέκταση ολοκλήρωσης εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης, με προτεραιότητα στις ευαίσθητες περιοχές με κριτήρια δημόσιας υγείας, τουρισμού, πολιτισμού κλπ.
- Μέτρα για μείωση συγκεντρώσεων νιτρικών στα υπόγεια και επιφανειακά νερά που οφείλονται σε γεωργικές διαδικασίες.
- Καταπολέμηση ρύπανσης όποτε εμφανίζεται.
- Μείωση όγκου οικιακών απορριμμάτων, προγράμματα διαχωρισμού, ανακύκλωσης, ανάκτησης επαναχρησιμοποίησης καθώς και δημιουργία περιφερειακών κέντρων ανακύκλωσης. Συνεργασία Ο.Τ.Α., φορέων περιοχής του Νομού συνολικά.
- Σύγχρονες προδιαγραφές για προϊόντα ώστε να είναι περισσότερο φιλικά προς το περιβάλλον τόσο κατά τη χρήση τους όσο και μετά από αυτή.
- Ολοκλήρωση των υποδομών για τη συνολική διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων.
- Μείωση των συγκεντρώσεων οργανικών υλών στο έδαφος οφειλόμενων σε γεωργικές καλλιέργειες.
- Διαρκής αστυνόμευση λειτουργίας ανεξέλεγκτων χωματερών.
- Δημιουργία οργανωμένων αυστηρά λειτουργούντων χώρων διαχείρισης απορριμμάτων.
- Αποκατάσταση παλαιών χώρων διάθεσης απορριμμάτων.

➤ Κατάρτιση Κτηματολογίου με προτεραιότητα στις περιοχές οριστικής ανάπτυξης και στις ευαίσθητες περιοχές (δάση, βιότοποι, τοπία φυσικού κάλλους, ιστορικοί τόποι κ.α.).

➤ Οργάνωση και λειτουργία μηχανισμού ελέγχου τήρησης περιβαλλοντικών όρων σε έργα και δραστηριότητες.

γ) Προστασία φυσικού και πνευματικού χαρακτήρα Μετεώρων.

Η προστασία του χώρου των Μετεώρων από την μαζική τουριστική ανάπτυξη είναι το πρώτο θέμα που θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε στα πλαίσια του σχετικού Νόμου (2351/95).

Κεντρικό ρόλο σε αυτή την παρέμβαση ασκεί το μέτρο ρύθμισης της κίνησης των τροχοφόρων εντός του οδικού δικτύου των Μετεώρων αλλά και των δραστηριοτήτων εντός του ιερού χώρου.

Τα έργα διαπλάτυνσης των δρόμων και των χώρων στάθμευσης θα λειτουργήσουν σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος και της ηρεμίας των Μετεώρων εάν δε ληφθεί υπ' όψη η μοναδικότητα και αρμονία του τοπίου.

- Οργανωμένη διεθνή προβολή της ανάγκης καταγραφής, διατήρησης και αναστήλωσης των Μονών και εξασφάλιση πόρων για έργα στην περιοχή.
- Αναβάθμιση μονοπατιών πεζοπορίας και κατασκευή σταθμών ξεκούρασης πεζοπόρων. Απομάκρυνση περιπτόρων εμπορίας εικόνων και κινητές καντίνες από το χώρο των Μετεώρων και την άγρα πελατών.
- Απομάκρυνση κτηνοτροφικών μονάδων από τον οδικό άξονα Καλαμπάκας – Μετεώρων και έλεγχο της βόσκησης ζώων στην ευρύτερη περιοχή.
- Εκπόνηση αναλυτικής επιστημονικά τεκμηριωμένης μελέτης για τις διαδρομές πτήσεων και πίστες ανεμοπτερισμού και ύπαρξη κανονισμών που θα διέπουν το άθλημα.
- Προσδιορισμός βράχων αναρρίχησης με βάση την εμπειρία των αναρριχητών και την προϋπόθεση προστασίας του Μοναχισμού και των γκρεμισμένων μοναστηριών.

Ειδικά για την Καλαμπάκα και τα Μετέωρα.

Ενίσχυση Καλαμπάκας ως επιτελικού κέντρου της ευρύτερης περιοχής, εκσυγχρονισμός και ανανέωση επιτελικού και διοικητικού της ρόλου.

Από την σκοπιά του γενικού αυτού στόχου αποκτούν ένα ειδικότερο περιεχόμενο τα μέτρα που αφορούν την ενίσχυση των λειτουργιών στήριξης της τοπικής ανάπτυξης και γενικότερα των οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής.

Στήριξη ενεργειών και πρωτοβουλιών (υπηρεσίες και μεταποίηση) που ενισχύουν τον πνευματικό και πολιτιστικό χαρακτήρα της περιοχής και συντείνουν στην ποιοτική βελτίωση των προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών ή προϊόντων.

Δημιουργία της απαραίτητης υποδομής και η προετοιμασία στα πλαίσια των «ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΩΝ» - για συνεχή αναπτυξιακό προγραμματισμό.

δ) Σπήλαια

Καταγράψαμε αρκετά από τα σπήλαια του Νομού – τα σημαντικότερα ίσως – που υπάρχουν στο υπέδαφος. Δυστυχώς κανένα από αυτά δεν έχει αξιοποιηθεί και ούτε είναι επισκέψιμο για το ευρύ κοινό. Ο θαυμαστός πλούτος που κρύβεται μέσα στα βραχώδη πετρώματα των σπηλαίων πρέπει να αξιολογηθεί και να αξιοποιηθεί.

Προτείνουμε την άμεση αξιοποίηση τουλάχιστον των δύο εκ των σπηλαίων που καταγράψαμε, του σπηλαίου Ανταλλαξίμων και του σπηλαίου της Θεόπετρας. Τα σπήλαια αυτά χαρακτηρίζονται από τους σταλαγμίτες και σταλακτίτες που τα κάνουν ξεχωριστά. Μπορούν να αποτελέσουν έτσι πόλο έλξης για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών στις οποίες βρίσκονται.

ε) Βαρούσι

Το Βαρούσι είναι ο μοναδικός διασωζόμενος παραδοσιακός οικισμός σε πόλη της Θεσσαλίας, έχει ζωή πάνω από 800 χρόνια και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο τόσο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, όσο και κατά τους νεότερους χρόνους. Με το Προεδρικό Διάταγμα 28-2-1979 χαρακτηρίστηκε το Βαρούσι ως παραδοσιακός οικισμός με σκοπό να διασωθούν τα αρχοντικά του

και οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες που υπάρχουν μέσα σε αυτό. Δυστυχώς όμως ένα μικρό αλλά σημαντικό τμήμα αυτού παραμένει εκτός των χαρακτηρισμένων ορίων του παραδοσιακού οικισμού με αποτέλεσμα να απειλείται να οικοδομηθεί με πολυώροφα κτίρια, τα οποία σαν τείχη θα κρύψουν τα θαυμάσια διατηρητέα κτίσματα καθώς και το περίφημο βυζαντινό φρούριο που βρίσκεται εντός αυτού.

Η διοίκηση του Πολιτιστικού Συλλόγου «Βαρούσι» οφείλει και πρέπει να ενεργήσει προς την προστασία και διάσωση του παραδοσιακού χαρακτήρα του οικισμού, με σκοπό την διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας της πόλης των Τρικάλων.

Οι αρμόδιες υπηρεσίες, ο Δήμος Τρικκαίων, το Πολεοδομικό Γραφείο του Δήμου, το Υπουργείο Πολιτισμού καλούνται να περιφρουρήσουν στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους τον εν λόγω οικισμό. Αρχικά προβαίνοντας στην λήψη απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο, για την οριοθέτηση του παραδοσιακού οικισμού, και έπειτα στην αναστολή της έκδοσης οικοδομικών αδειών και οικοδομικών εργασιών.

2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

α) Πολιτισμός

Ο πολιτισμός - ως ένα τοπικό συγκριτικό πλεονέκτημα – πρέπει να αξιοποιηθεί ώστε να συνεισφέρει, με την έννοια της συμπληρωματικότητας, στην ανάπτυξη του τοπίου.

Υπάρχουν όμως και στοιχεία αρνητικά που συνθέτουν το πολιτιστικό πλαίσιο.

- Αλλοίωση τοπικών-πολιτιστικών χαρακτηριστικών και στοιχείων πολιτισμού.
- Αλλαγή συνηθειών στην καθημερινή ζωή στον διατροφικό τομέα, στα ήθη, έθιμα κ.α.
- Καταστροφή στοιχείων Λαϊκού, Βυζαντινού και Κλασικού πολιτισμού.
- Απουσία πολιτιστικής ταυτότητας, αρχιτεκτονικής δομής οικισμών.
  - Άγνοια του τοπικού πολιτιστικού πλούτου και της ιστορίας.
  - Απουσία πολιτιστικών υποδομών.
  - Ανυπαρξία πολιτιστικής πολιτικής.

β) Στόχοι πολιτιστικής πολιτικής.

- Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Εγγύηση πολιτιστικής έκφρασης και δημιουργίας.
- Στήριξη σύγχρονων ερασιτεχνικών καλλιτεχνικών εκφράσεων.
- Καταγραφή τοπικών πολιτιστικών στοιχείων και ιστορίας.
- Προβολή πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Σύνδεση – αξιοποίηση τοπικών πολιτιστικών στοιχείων με την ανάπτυξη και τον τουρισμό.

2.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η περιοχή πέρα των ανυπολόγιστων πολιτιστικών θησαυρών εξακολουθεί, παρά τα σημαντικά βήματα που έχουμε κάνει, να παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές.

α) Πολιτιστικές υποδομές.

- Ανάγκη στέγασης νέων και παλαιότερων θεσμών και στοιχείων πολιτισμού.
- Ανέγερση, υψηλών προδιαγραφών, Μουσείου Βυζαντινού πολιτισμού.
- Συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού ως και άλλων στοιχείων Εθνικής Αντίστασης 1941-1944.
- Ίδρυση μουσείου Ιστορίας Θεσσαλικού Σιδηροδρόμου.
- Δημιουργία φορέα καταγραφής, μελέτης και ανάδειξης των πολιτιστικών πόρων.

β) Πάγιες Υποδομές

- Αναβάθμιση οδικού δικτύου σε ολόκληρο τον Νομό (αστικό οδικό δίκτυο, αγροτική οδοποιία, τουριστικά μονοπάτια).
- Δημιουργία Εκθεσιακών κέντρων.
- Δημιουργία Υπαίθριων Θεάτρων.
- Δημιουργία Χιονοδρομικών Κέντρων.
- Δημιουργία Κέντρου Ανεμοπτερισμού.
- Αναβάθμιση χώρων αναψυχής.
- Αναβάθμιση ξενοδοχειακών μονάδων και καταλυμάτων.

- Κατασκευή και ανάπλαση αθλητικών εγκαταστάσεων (γηπέδων, γυμναστηρίων, κολυμβητηρίων).
- Κατασκευή τουριστικών περιπτερών.
- Δημιουργία αποχετευτικού δικτύου, αναβάθμιση στο ήδη υπάρχον και δημιουργία βιολογικού καθαρισμού.
- Δημιουργία ΧΥΤΑ για τις ανάγκες της ευρύτερης περιοχής, πέραν της πόλης των Τρικάλων.

γ) Συγκοινωνίες – Οδικό δίκτυο.

Η σύνδεση του Νομού Τρικάλων με την υπόλοιπη Ελλάδα γίνεται μέσω οδών χαμηλού επιπέδου και μέτρια βατότητα. Δεν υπάρχει ουσιαστικό οδικό δίκτυο σύνδεσης με πορθμιακές γραμμές Ηγουμενίτσας- Βόλου. Οι σιδηροδρομικές συγκοινωνίες παίζουν σχεδόν ασήμαντο ρόλο, η απουσία σιδηροδρομικής σύνδεσης με τα λιμάνια του Βόλου και της Ηγουμενίτσας ως και με την Κοζάνη έχει σαν αποτέλεσμα να η σιδηροδρομική γραμμή να εξυπηρετεί ελάχιστα την επιβατική κίνηση και καθόλου την εμπορευματική.

Επίσης ένα μεγάλο πρόβλημα δημιουργεί η έλλειψη αεροδρομίου στη Δυτική Θεσσαλία το οποίο θα εξυπηρετεί τόσο τον τουρισμό όσο και την μεταφορά αγροτικών νωπών προϊόντων προς τις ευρωπαϊκές αγορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Γ) ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΘΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΤΟΥ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ

3.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο ρυθμός ανάπτυξης του τοπικού τουρισμού είναι βραδύς. Χωρίς να αμφισβητείται το όποιο τουριστικό αναπτυξιακό αποτέλεσμα έχει επιτευχθεί-που μάλλον είναι επίτευγμα της μοναδικότητας της περιοχής παρά οργανωμένης και συστηματικής δράσης-ο τοπικός τουρισμός αντανακλά τα χρόνια προβλήματα του ελληνικού τουρισμού.

Βεβαίως οι δυνατότητες και οι προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης του τοπικού τουρισμού είναι ευσίωνες εάν οι παρεμβάσεις μας συνδέονται με όραμα, σχέδιο, στόχους, στρατηγική. Προς αυτήν την κατεύθυνση ο ρόλος των τοπικών φορέων αλλά και το σύνολο των κοινωνικών πολιτικών και παραγωγικών δυνάμεων είναι καταλυτικός και αναντικατάστατος. Ασφαλώς οι όποιες δράσεις τουριστικής ανάπτυξης δεν αφορούν ούτε περιορίζονται στα διοικητικά όρια του Ν. Τρικάλων. Οφείλουν να συνδέονται με σχέδια δράσης και πολιτικές που ασκούνται σε επίπεδο διανομαρχιακό και διαπεριφερειακό.

Κατά συνέπεια δεν μπορεί παρά οι πρωτοβουλίες μας να λαμβάνουν υπόψη αυτή την παράμετρο διαμορφώνοντας το νομικό και πολιτικό υπόβαθρο επί του οποίου θα στηριχθεί η ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης γεωγραφικής περιοχής.

Στα πλαίσια του στόχου ολοκληρωμένης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην οποία ο τουρισμός αποτελεί τον δυναμικότερο τομέα απαιτείτε πλαίσιο, σχέδιο και δράσεις που:

- Εντοπίζουν τα προβλήματα.
- Αποσαφηνίζουν στόχους.
- Εξειδικεύουν πολιτικές.
- Ιεραρχούν προτεραιότητες.
- Αναζητούν και δεσμεύουν πόρους.
- Δημιουργούν συνθήκες συλλογικής δράσης.

α) ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Παρά τα όποια θετικά βήματα έχουν συντελεστεί ο τοπικός τουρισμός, σε όλους τους κλάδους αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα.

Αρχικά η έλλειψη ολοκληρωμένης τουριστικής πολιτικής. Έτσι ο τουρισμός αντιμετωπίζεται ευκαιριακά όπως αυτό εκφράζεται κύρια από την απουσία τουριστικών κριτηρίων στις σημαντικές αποφάσεις σχεδιασμού της τοπικής οικονομίας και ανάπτυξης, την ελλιπή χρηματοδότηση του τομέα μέσα από τοπικά, εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και δράσεις. Σε όλα αυτά συνηγορούν οι σοβαρές ελλείψεις στην ευρύτερη υποδομή καθώς και η απουσία τουριστικής συνείδησης.

Όσον αφορά την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών παρατηρούνται αρκετές αδυναμίες καθώς η σχέση τιμής / προσφερόμενης ποιότητας δεν είναι ικανοποιητική. Οι αντοχές στις πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού είναι σοβαρές. Το τουριστικό προϊόν είναι σχεδόν στο σύνολό του συνδεδεμένο με τον διερχόμενο τουρισμό και σε μεγάλο βαθμό εξάρτησης από τους διεθνείς tour operators, τουριστικούς πράκτορες, τουριστικά γραφεία.

Επιπλέον λόγω επικέντρωσης του τουριστικού ενδιαφέροντος στην Καλαμπάκα αναπτύσσεται έντονος γεωγραφικός συγκεντρωτισμός στο χώρο που βαθμιαία θα δημιουργήσει αρκετά προβλήματα στην αντοχή του περιβάλλοντος, στην χωρητικότητα των υποδομών, στην ελκυστικότητα και ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος.

Επίσης τροχοπέδη αποτελεί και ο Αναπτυξιακός Νόμος που περιέχει μια σειρά ισχυρών αντικινήτρων για σοβαρές τουριστικές επενδύσεις. (Γραφειοκρατικές διαδικασίες ένταξης, χαμηλή επιδότηση κ.λπ.).

Αξιοσημείωτος τομέας αναστολής είναι και αυτός της διαφήμιση του τοπικού τουρισμού, που συνεχίζει να γίνεται χωρίς την αναγκαία επιστημονική και επαγγελματική υποστήριξη.

Επιπρόσθετα ο πρωτογενής τομέας υποχωρεί προς όφελος του τριτογενή (τουρισμός, υπηρεσίες) που αναδεικνύεται σε προνομιούχο πεδίο επαγγελματικής δραστηριοποίησης. Με συνέπεια η τουριστική εκπαίδευση να απέχει αρκετά από τις πραγματικές ανάγκες της «τουριστικής βιομηχανίας».

Επιπλέον το έντονο πρόβλημα εποχικότητας που παρατηρείτε στην περιοχή.

Σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας ανάπτυξης τουρισμού της περιοχής είναι η μεγάλη απόσταση που έχει από τους βασικούς σταθμούς άφιξης των τουριστών. (Αθήνα, Ηγουμενίτσα, Ιωάννινα, Βόλος, Θεσσαλονίκη).

β) Γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι.

Για οργανική επανασύνδεση της περιοχής με το σύγχρονο κοινωνικό και οικονομικό-παραγωγικό ιστό του Νομού, της Περιφέρειας και της Χώρας, ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην αξιοποίηση τριών βασικών παραγόντων.

- Τις ζωντανές σχέσεις που διατηρούν οι κάτοικοι των αστικών κέντρων με τις πατρογονικές τους εστίες και περιουσίες.
- Το φυσικό κάλος και οι δυνατότητες άθλησης και αναψυχής που προσφέρει ο ορεινός όγκος σε συνδυασμό και με την άγνωστη και αναξιοποίητη αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αυτής.
- Τα δυνατά στοιχεία της υπάρχουσας ορεινής τοπικής οικονομίας (ικανοποιητική καταναλωτική ζήτηση κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες και δευτερεύοντος τα Σαββατοκύριακα, έντονη οικοδομική δραστηριότητα, χαρακτηριστικά τοπικά προϊόντα).

Πρώτος γενικός στόχος:

Ανασυγκρότηση της τοπικής οικονομίας και η ανάπτυξη της περιοχής με βάση τον αγροτικό τουρισμό.

Ιδιαίτερη ενίσχυση του τουρισμού μικρής διάρκειας (ορεινός αθλητικός τουρισμός, τουρισμός αναψυχής, συνεδριακός τουρισμός).

Διαμόρφωση της τουριστικής φυσιογνωμίας της περιοχής με προτεραιότητα στον εσωτερικό τουρισμό και έπειτα στον εξωτερικό και με φροντίδα για την ομαλή αλληλοσυμπληρωματική σχέση μεταξύ των δύο.

Ο στόχος αυτός είναι σημαντικός:

- Για την αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας, για την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης, του τοπικού εισοδήματος.

- Για τη δημιουργία νέων ευκαιριών αναψυχής και άθλησης στους κατοίκους των αστικών κέντρων και γενικότερα ποιοτική βελτίωση της ζωής στην ευρύτερη περιοχή.
- Για την ενίσχυση και την εξυγίανση της τουριστικής κίνησης.

Δεύτερος γενικός στόχος:

Αξιοποίηση τοπικής γεωργικής και δασικής παραγωγής, δημιουργία βιοτεχνικών και εμπορικών μονάδων που θα αποβλέπουν κυρίως στην κάλυψη καταναλωτικής ζήτησης στην ευρύτερη περιφέρεια.

Τρίτος γενικός στόχος:

Η δημιουργία μικρών βιοτεχνιών και μικρών επιχειρήσεων, για αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων, για αξιοποίηση χαρακτηριστικών τοπικών δεξιοτήτων (υφαντική, λαϊκή τέχνη, αγιογραφία κ.α.).

Και ως προς τους τρεις γενικούς στόχους η σχετική απασχόληση μπορεί να είναι για ένα άτομο ή για μια οικογένεια συμπληρωματική με άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τη συνήθη προσέγγιση παρόμοιοι τύποι απασχόλησης συγκρινόμενοι με τα αστικά πρότυπα απασχόλησης αντιμετωπίζονται συνήθως αρνητικά. Από την άποψη όμως που μας ενδιαφέρει η ποικιλία και η συμπληρωματικότητα των απασχολήσεων μπορεί να αποτελέσει εναλλακτικό πρότυπο εργασίας που συνδυάζει τη ζωή στην πόλη και το χωριό. Αναγκαία κρίνεται επίσης η διερεύνηση δυνατοτήτων για ανάπτυξη επιχειρήσεων που με την αξιοποίηση της τεχνολογίας θα συνδυάζουν την ατομική εργασία κατ' οίκον με την από κοινού προώθηση των προϊόντων. Αυτό είναι δυνατό κυρίως για δραστηριότητες όπως η υφαντική, η πλεκτική, η αγιογραφία, η λαϊκή τέχνη κ.α.

γ) ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μεγάλης σημασίας για την επίτευξη των στόχων πολιτικής μακροχρόνιας ανάπτυξης του τομέα είναι οι άξονες των πολιτικών που θα ασκηθούν .

- Αύξηση ανταγωνιστικότητας περιοχής στην τουριστική αγορά (εμπλουτισμός τουριστικού ενδιαφέροντος).
- Επιμόρφωση τουριστικού στελεχιακού δυναμικού.

- Άμεση λήψη μέτρων επηρεασμού προσφοράς και ζήτησης και η κατάλληλη οργάνωση των φορέων τουριστικής πολιτικής.
- Άμβλυνση εποχικότητας, καθιέρωση αποτελεσματικού συστήματος κινήτρων προσέλκυσης τουριστών εκτός περιόδου αιχμής.
- Επιτάχυνση διαδικασιών ανάπτυξης κατά προτεραιότητα νέων μορφών τουρισμού (ορεινού, κοινωνικού, συνεδριακού, αγροτουρισμού).
- Άνοιγμα σε νέες αγορές, διαφοροποίηση τουριστικής μας προσφοράς δηλαδή αύξηση ποικιλίας και αναβάθμισης υπηρεσιών.
- Αναβάθμιση ποιότητας παρεχομένων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν και διασφάλιση διατήρησης της ποιότητας αυτής.
- Υποστήριξη τιμολογιακής πολιτικής ανταγωνιστικού επιπέδου.
- Οργάνωση τομέα ενημέρωσης και πωλήσεων .
- Οργάνωση υποδομών ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού.
- Ενδυνάμωση τουριστικού προϊόντος με το συγκριτικό πλεονέκτημα του πολιτιστικού μας αποθέματος οργανωμένου με σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας και νέα ιδέες παρουσίασης και φυσικού περιβάλλοντος.
- Εκσυγχρονισμό υποδομών τουριστικών επιχειρήσεων όλων των μεγεθών και όλων των κλάδων (των ξενοδοχείων, των ενοικιαζομένων δωματίων, campings, των εστιατορίων κ.λπ.) και ενθάρρυνση δημιουργίας πρόσθετης προσφοράς υψηλής στάθμης.
- Εκπαίδευση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού σε ευρεία κλίμακα.
- Πιστοποίηση ποιότητας παρεχομένων κατά τομέα υπηρεσιών με χρήση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας.
- Δημιουργία δικτύων ηλεκτρονικής διαχείρισης των δεδομένων και πληροφόρησης.
- Δημιουργία αναγκαίων υποδομών απαραίτητων για ανάπτυξη κάθε μορφής εναλλακτικού τουρισμού και ενίσχυση επιχειρηματικής δραστηριότητας ώστε να καταστούν οι σχετικοί θύλακες εκμεταλλεύσιμοι.
- Οργάνωση και ενίσχυση μεγάλων εξειδικευμένων επενδύσεων σε περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης.
- Συντονισμό τομεακών πολιτικών που επηρεάζουν το τουριστικό προϊόν ώστε να επιτευχθεί αναβάθμιση

ολόκληρης της αλυσίδας παραγωγής και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών: μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία, εκδηλώσεις, υπηρεσίες υγείας, απασχόληση, εκπαίδευση, κατάρτιση προτεραιοτήτων από πλευράς επενδύσεων στη φάση της αξιοποίησης.

- Συνεδριακός τουρισμός (κατασκευή συνεδριακού κέντρου υψηλών προδιαγραφών).
- Αθλητικός τουρισμός (ίδρυση αθλητικού προπονητικού κέντρου, αναρριχητικό κ.λ.π).
- Τουρισμός υγείας και φυσικής κατάστασης (οργάνωση χώρων αναψυχής, άθλησης).
- Θρησκευτικός τουρισμός (αξιοποίηση, αναστήλωση στοιχείων βυζαντινού και κλασικού πολιτισμού).
- Αγροτικός τουρισμός (καθιέρωση ετήσιας έκθεσης τοπικών αγροτικών προϊόντων, γεύσεων παραδοσιακής κουζίνας κ.λπ).

δ) ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Οργάνωση ημερίδων μελέτης των προβλημάτων του τοπικού τουρισμού, αναζήτηση των ενδεδειγμένων λύσεων και εξειδίκευση τουριστικής πολιτικής.
- Οργάνωση τοπικού συνεδρίου τουριστικής ανάπτυξης. Με βάση τα συμπεράσματα τους σύσταση ολοκληρωμένης πολιτικής τοπικής ανάπτυξης.
- Συλλογική συμφωνία τοπικών φορέων.
- Επιμερισμός ευθυνών και συγκεκριμενοποίηση ανάληψης δράσεων.
- Αναζήτηση- δέσμευση αναγκαίων πόρων στήριξης της τουριστικής ανάπτυξης.
- Διαμόρφωση διεκδικητικού πλαισίου και παρεμβάσεων προώθησης και υποστήριξης των δράσεων και επιλογών.
- Ανάθεση σύνταξης μελέτης ολοκληρωμένης τοπικής τουριστικής ανάπτυξης στο Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας Πύλης (ΚΕΝΑΚΑΠ .ΑΕ.)
- Έρευνα –μελέτη αγοράς .
- Αναγκαίες αναπροσαρμογές τοπικού τουριστικού προϊόντος.
- Οργάνωση τοπικού τουρισμού.
- Διαμόρφωση – εμπέδωση τουριστικής συνείδησης.

- Διαφήμιση, Marketing (προγραμματική σύμβαση με ΚΕΝΑΚΑΠ. ΑΕ).
- Παρέμβαση επαναπροσδιορισμού τουριστικών πακέτων, διαδρομών και ενοτήτων.
- Δραστική αντιμετώπιση κατευθυνόμενου τουρισμού, αθέμιτου ανταγωνισμού και άγρας πελατών.
- Τοπικά σύμφωνα ποιότητας.

3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής πρέπει να στηρίζεται όχι στην ποσοτική αύξηση αλλά και στην ποιοτική βελτίωση του μαζικού τουρισμού και την παράλληλη προώθηση νέων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Χωρίς να παραγνωρίζεται ο ρόλος του μαζικού τουρισμού είμαστε υποχρεωμένοι να προστατεύσουμε το χώρο και την περιοχή από την υπέρμετρη εκμετάλλευση και να αναζητήσουμε μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Στη βάση αυτή:

Για το *μαζικό τουρισμό* απαιτείται δημιουργία υποδομών και δραστηριοτήτων που να «συγκρατούν» περισσότερες ημέρες τον τουρίστα στην περιοχή.

Για τις *εναλλακτικές μορφές τουρισμού* απαιτείται δημιουργία υποδομών και χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των τουριστών αυτής της κατηγορίας. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να υλοποιηθούν σε συγκεκριμένες και επιλεγμένες περιοχές που θα εξειδικευθούν στις μορφές τουρισμού. Επιπλέον απαιτείται σχεδίαση συγκεκριμένης πολιτικής marketing που θα προβάλλει την περιοχή σε συγκεκριμένες κατηγορίες και εθνικότητες τουριστών.

α) ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κεντρικό ρόλο στην κατηγορία αυτή τουρισμού διαδραματίζουν οι δήμοι Τρικάλων, Πύλης και Καλαμπάκας με τις Μονές των Μετεώρων.

Βαρύτητα πρέπει να δοθεί:

- Στην μελέτη και στη γνωριμία του πολιτισμού και των ιστορικών διαδρομών της περιοχής, στην αρχιτεκτονική των μνημείων, στην ανάδειξη των πολύτιμων θησαυρών των Μοναστηριών.

- Στην οργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων διεθνούς χαρακτήρα (συνέδρια).
- Στην δημιουργία των αναλογών εξειδικευμένων υπηρεσιών για την οργάνωση αυτών των δραστηριοτήτων.
- Στην οργανωμένη προβολή σε επιλεγμένους πελάτες (όπως πανεπιστήμια, φορείς των γραμμάτων και των τεχνών εσωτερικού και εξωτερικού).
- Στην βελτίωση της αισθητικής των πόλεων Τρίκαλα, Καλαμπάκας, Πύλης, και των γύρων οικισμών.
- Στην προσφορά ειδικών πακέτων τουριστικών υπηρεσιών σε προσιτές τιμές ιδιαίτερα εκτός της περιόδου αιχμής.

β) ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η προσέλκυση του θρησκευτικού τουρισμού ιδιαίτερα από χώρες της ανατολικής Ευρώπης και μάλιστα εκτός της περιόδου αιχμής αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για την περιοχή. Επίκεντρο αυτής της δραστηριότητας είναι φυσικά οι Μονές των Μετεώρων και όλων των άλλων στοιχείων κλασικού, Βυζαντινού και σύγχρονου πολιτισμού της ευρύτερης περιοχής.

- Δημιουργία μουσείου που θα εκτίθενται οι θρησκευτικοί θησαυροί λειτουργώντας και σαν ενημερωτικό κέντρο για τα Μετέωρα και την Ορθοδοξία και σαν φορέας οργάνωσης των σημαντικότερων θρησκευτικών εκδηλώσεων. Η διαχείριση αυτού του φορέα μπορούν να αναλάβουν από κοινού η τοπική εκκλησία, οι Ιερές Μονές και ο δήμος Καλαμπάκας.
- Διεθνή προβολή ιδιαίτερα στις Ορθόδοξες Χριστιανικές χώρες των Μονών των Μετεώρων.

γ) ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ –ΟΡΕΙΝΟΣ-ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Με βάση τα χαρακτηριστικά του τοπικού τουρισμού και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής οργάνωση - σε συστηματικότερη βάση-του οικολογικού και αθλητικού τουρισμού. Σε συνεργασία-στα πλαίσια του προγράμματος «ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΕΣ» -με άλλους ΟΤΑ περιοχής, αυτή μπορεί να μετατραπεί σε ένα οργανωμένο διεθνές κέντρο Οικολογικού και Αθλητικού τουρισμού.

Η εξειδίκευση της πρότασης αυτής απαιτεί την δημιουργία νέων υποδομών και την προσαρμογή των παλαιών στις απαιτήσεις και τα χαρακτηριστικά αυτής της μορφής τουρισμού.

Προτείνεται η δημιουργία των παρακάτω υποδομών και η ανάπτυξη των αντίστοιχων δραστηριοτήτων:

- Δημιουργία κέντρου πληροφόρησης και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αλλά και γενικότερα.
- Το κέντρο θα λειτουργήσει σε ειδικό χώρο στην Καλαμπάκα εξοπλισμένο με όλα τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, στελεχωμένο με εξειδικευμένο επιστημονικό, δυναμικό που θα είναι σε άμεση σύνδεση με την ευρύτερη περιοχή, ιδιαίτερα με την ορεινή ζώνη και με τα γραφεία τουρισμού ανά την Ελλάδα και ειδικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να ενημερώνει τους τουρίστες για τις οικολογικές και φυσιολατρικές δραστηριότητες της περιοχής

δ) ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ-ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η ύπαιθρος με την βοήθεια του αγροτουρισμού μπορεί να αναζωογονηθεί και να συντηρηθεί.

Βασικά οφέλη του αγροτουρισμού:

- Η διάθεση των αγροτικών προϊόντων–παραδοσιακών παρασκευασμάτων στον επισκέπτη. Δίνεται η ευκαιρία στον επισκέπτη να γευτεί αγαθά της φύσης, αλλά και ο αγρότης να αποκτήσει ένα πρόσθετο εισόδημα.
- Ο πολίτης των μεγάλων αστικών κέντρων αποκτά μια πρωτόγνωρη εμπειρία για την αγροτική ζωή και έρχεται σε επαφή με τη φύση.

Ο αγροτουρισμός διαφυλάττει, προβάλλει και αξιοποιεί την πολιτιστική κληρονομιά. Η περιοχή διαθέτει τις κατάλληλες φυσικές υποδομές ώστε να αποτελέσει, με την βοήθεια χρηματοδοτικών προγραμμάτων κοιτίδα αγροτουριστικής δράσης.

ε) ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ & ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η περιοχή προσφέρεται για την οργάνωση συνεδρίων ιδιαίτερα την χειμερινή περίοδο γιατί μπορεί να προσφέρει συνδυασμένες μορφές ψυχαγωγίας παράλληλα με την παρακολούθηση των συνεδρίων. Επισκέψεις στα Μετέωρα και τα Μοναστήρια, εκδρομές στις ορεινές περιοχές και τα χιονοδρομικά κέντρα. Το υπάρχον εκθεσιακό κέντρο, η περαιτέρω ανάπτυξη της κτιριακής υποδομής και η ίδρυση φορέα διαχείρισης στα πλαίσια λειτουργίας έκθεσης τοπικών αγροτικών προϊόντων μπορεί να

συγκεντρώνει σε νεκρές τουριστικά περιόδους σημαντικό αριθμό συνέδρων άρα και επισκεπτών.

Η αξιοποίηση της τεχνογνωσίας του ΚΕ.ΝΑ ΚΑΠ ανάπτυξη αυτών των μορφών τουρισμού είναι καθοριστική.

3.3 ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Η κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη και αναβάθμιση είναι μια μεγάλη πρόκληση και μια σταθερή βάση πάνω στην οποία καλούμαστε να χτίσουμε το εποικοδόμημα της αειφόρου ανάπτυξης.

Κύρια πηγή χρηματοδότησης των τοπικών αναπτυξιακών μας σχεδιασμών η Ε.Ε δια του Γ'ΚΠΣ 2000-2006 και των ειδών προγραμμάτων στα πλαίσια του διορθωτικού και κοινωνικού ταμείου.

Σε ότι αφορά το Γ'ΚΠΣ 2000-2006 στόχος μας ως Νομός-μεσα από την προετοιμασία και ωρίμανση των προτεινόμενων έργων και δυναμικό διεκδικητικό πλαίσιο δράσης- να αντλήσουμε όσο γίνεται μεγαλύτερο κομμάτι της «εθνικής πίτας».

Δυστυχώς ο Νόμος παρουσιάζεται ανέτοιμος στη μεγιστοποίηση των κομματιών της πίτας και σε έργα και σε πόρους. Είναι ένα πρόβλημα που οφείλουμε άμεσα να ξεπεράσουμε ώστε να αποτρέψουμε τη μετατροπή του Νομού σε προβληματική και μειονεκτική περιοχή.

Πολύς λόγος γίνεται τελευταία για το Leader + και τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ).

Φορέας υλοποίησης των εν λόγω προγραμμάτων το ΚΕΝΑΚΑΠ Α.Ε που άρχισε σειρά ενημερωτικών συναντήσεων με τις τοπικές κοινωνικές δυνάμεις και τους παραγωγικούς φορείς ώστε να διαμορφώσει την τελική πρόταση.

Τέτοιες συναντήσεις έγιναν αρκετές στο Νομό όπου παρουσιάστηκαν τα σχέδια προτάσεων στα πλαίσια του Leader + 2002-2006, ως επίσης και στοιχεία για το ΟΠΑΑΧ.

Από τις συναντήσεις και τις συζητήσεις αυτές, απεδείχθησαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα που χρίζουν ιδιαίτερης προσοχής.

1. Η αξιοποίηση των προγραμμάτων Leader+ 2002-2006 και ΟΠΑΑΧ μπορούν-κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις-να συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη.
2. Η γενικότερη φιλοσοφία αλλά και οι εξειδικευμένες προτάσεις κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση.
3. Η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στη διαμόρφωση της συνολικής πρότασης δεν είναι ικανοποιητική και ίσως πρέπει να αναζητηθούν άλλοι αποτελεσματικότεροι τρόποι ενεργοποίησης και συμμετοχής.
4. Η διαδικασία ενημέρωσης και διαλόγου επί της πρότασης δυστυχώς δεν αποδίδει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και ασφαλώς δεν συμβάλει στην πεμπτουσία της φιλοσοφίας του Leader που είναι η συμμετοχή και η συλλογική δράση.
5. Η εμπέδωση αισθήματος αξιοπιστίας του φορέα υλοποίησης και διαχείρισης του προγράμματος περνάει μέσα από κανόνες διαφάνειας που επιβάλλεται να τηρούνται σχολαστικά.
6. Η αξιοποίηση των πόρων του προγράμματος διασφαλίζεται με την δυνατότητά μας- ως τοπική κοινωνία- να αντιληφθούμε πως απαιτείται βαθύτατη αλλαγή στον τρόπο σκέψης συμπεριφοράς, νοοτροπίας και δράσης.

Η ευκαιριακή αντιμετώπιση των δυνατοτήτων που παρέχει το πρόγραμμα δεν μπορεί ούτε πρέπει να χαρακτηρίζει το όποιο ενδιαφέρον μας όσον αφορά την αξιοποίηση των πόρων.

Στο σημείο αυτό θα καταθέσω κάποιες προτάσεις για τον «εμπλουτισμό» των χρηματοδοτικών μέσων, ώστε να συμβάλουν στην καλύτερη ανάπτυξη της περιοχής.

✦ Προστασία - ανάδειξη και επιχειρηματικής αξιοποίηση του τοπικού φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος.

✦ Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός υποδομών στο φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα του τουριστικού τομέα.

✦ Στήριξη δράσεων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αγροτουρισμού και οικογενειακών επιχειρήσεων στην παραγωγή και μεταποίηση τοπικών αγροτικών προϊόντων, χειροτεχνίας, οικοτεχνίας κ.α.

✦ Αποφασιστική στήριξη προσπαθειών συνεχούς βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών τουριστικού τομέα (κέντρα υποδοχής, εξυπηρέτησης και εστίασης, ύπνου κ.α., τουριστών και επισκεπτών).

✦ Ουσιαστικοποίηση διαδικασίας κατάρτισης και εξειδίκευσης στελεχιακού δυναμικού στις τουριστικές μονάδες (ξενοδοχεία, καταλύματα, κάμπινγκ, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Δ) ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ (ANENT).

4.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ (ANENT).

Η ANENT έχει ως περιοχή αναφοράς τον Νομό Τρικάλων, επιπλέον συμμετέχουν/ συμβάλουν περισσότεροι τοπικοί φορείς.

Πρωταρχικές δραστηριότητες για την Αναπτυξιακή του Νομού θεωρούνται η πληροφόρηση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και καλλιέργειας του επιχειρηματικού πνεύματος, όπως φαίνεται από τους σκοπούς και στόχους της εταιρίας. Είναι σαφές όμως ότι οι δραστηριότητες πληροφόρησης δεν είναι χρήσιμες εάν δεν κατευθύνονται σε αυτούς που τις έχουν ανάγκη, με το σωστό τρόπο, έγκυρα και έγκαιρα.

Η Αναπτυξιακή πρέπει να έχει στόχο την πληροφόρηση, κατά ομάδα-στόχο, ώστε η εξειδικευμένη πληροφορία να απορροφάται από τον κατάλληλο εκάστοτε φορέα.

Η πληροφόρηση που παρέχεται πρέπει να κατευθύνεται σε τρεις τομείς:

- προληπτική πληροφόρηση.

Η ANENT επιτόπου επισκέψεις σε επιχειρήσεις του Νομού Τρικάλων που χαρακτηρίζονται από δυναμικότητα και καινοτομία. Ενισχύεται ο ρόλος της Αναπτυξιακής και θεμελιώνεται η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών που προσφέρει.

- Ενεργητική πληροφόρηση.

Η ANENT πρέπει να απευθύνεται σε ακροατήρια, θεατές και αναγνώστες που έχουν ανάγκη την ενημέρωση που παρέχει. Επίσης εκδηλώσεις, έντυπα, δημοσιεύσεις, προβολές αποτελούν χρήσιμα εργαλεία πληροφόρησης που η Αναπτυξιακή οφείλει να ενεργοποιήσει, ώστε να προβάλλει τις υπηρεσίες που παρέχει, τα προγράμματα που βοηθάει να υλοποιηθούν και ειδικότερα θέματα.

- Παθητική πληροφόρηση.

Η προσέλκυση από την ANENT επισκεπτών-επιχειρηματιών που θα τους παρέχει άμεσες και χρήσιμες πληροφορίες πρέπει

να λειτουργήσει, εφόσον τα στελέχη της έχουν την δυνατότητα αυτή, λόγω της εξειδίκευσής τους.

Προϋπόθεση της παθητικής πληροφόρησης είναι η επιτυχής λειτουργία της ενεργητικής και κυρίως της προληπτικής πληροφόρησης.

Η οργάνωση της Αναπτυξιακής δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μέσον για την εκπλήρωση του σκοπού της Εταιρίας. Πρέπει να εξυπηρετεί τους στρατηγικούς στόχους της και να μην τους εμποδίζει με την ακαμψία της, και τα φαινόμενα καθυστέρησης. Η αποτελεσματική λειτουργία της Εταιρίας απαιτεί μεγάλο βαθμό ελαστικότητας και διατήρηση πολλαπλών σχέσεων με το κοινωνικό περιβάλλον. Η ανάγκη ευαισθησίας άμεσης απόκρισης στις αλλαγές και προσαρμογής στο μεταβαλλόμενο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και τεχνολογικό περιβάλλον, επιβάλλουν μια ευέλικτη δομή που να διευκολύνει την παροχή κατάλληλων για τη συγκυρία υπηρεσιών.

Η Αναπτυξιακή Εταιρία συνεργάζεται με αρκετούς τοπικούς και περιφερειακούς φορείς καθώς αναλαμβάνει ποικιλία προγραμμάτων και πρωτοβουλιών. Η πρωτοβουλία που αποτελεί μοχλό ανάδειξης και καταξίωσης της Αναπτυξιακής είναι σαφέστατα η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader +. Η αξιοποίηση της εμπειρίας της ANENT από προγράμματα, θα αποτελέσει σημαντικό πλεονέκτημα στην αποτελεσματική υλοποίηση της Κ.Π. Η στήριξη του αγροτικού χώρου με την Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader +, μέσω της ANENT θα αποτελέσει στοιχείο γόνιμης τουριστικής ανάπτυξης του Νομού.

4.2 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ANENT.

- Καθορισμός ενός ελάχιστου επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών, ώστε να επιτευχθεί ακόμη μεγαλύτερη προσφορά υπηρεσιών.
- Συνεργασία με τις υπόλοιπες Αναπτυξιακές Εταιρίες της χώρας για μια καλύτερη αντιμετώπιση προβλημάτων, μια δυναμική συνεργασία και μια δυνατότητα εθνικής κάλυψης των αναγκών της ανάπτυξης.
- Διοικητική αυτονομία, ώστε να μην επηρεάζεται η διοίκηση από τις συνεχείς αλλαγές στις διοικήσεις των φορέων που συμμετέχουν στην ANENT.

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Α

Βασικός ο ρόλος της Τοπικής που οφείλει να ενδυναμωθεί ακόμη περισσότερο, για να ανανεώσει τις τουριστικές προοπτικές του τόπου. Ενός τόπου που έχει ανασταλτικούς παράγοντες αρκετούς, όπως τα παρόντα δημογραφικά στοιχεία, η απασχόληση και το παραγωγικό σύστημα, κάνουν επιτακτική την ανάγκη για ανανέωση και οριοθέτηση στόχων.

Η ευαισθησία στη φύση και στον πολιτισμό αποτελεί προοπτική που συμβάλλει στην αξιοποίηση των πόρων με στόχο την ανάπτυξη στα πλαίσια της αειφορίας.

Η ανάπτυξη του τουρισμού αν και συντέλεσε σταδιακά θετικά βήματα δεν παύει να έχει προβλήματα. Η αντιμετώπιση τους είναι εφικτή εφόσον υπάρχουν οι κατάλληλες πολιτικές τουριστικής ανάπτυξης, οι οργανωμένες πρωτοβουλίες και δράσεις.

Η περιοχή διαθέτει αξιόλογες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που μπορούν να τη συντηρήσουν αλλά και να την αναζωογονήσουν. Βασικό στοιχείο προώθησης του τουρισμού κατέχουν οι χρηματοδοτικοί πόροι που ενισχύουν.

Οι φορείς του τοπικού τουρισμού έχουν δυνατότητες που κάνουν βασικό το ρόλο τους στην τοπική οικονομία. Φορέας της Αυτοδιοίκησης και ισχυρό στοιχείο για την τουριστική ανάπτυξη, η Αναπτυξιακή Εταιρία Νομού Τρικάλων, που οφείλει να συνδράμει πιο αποτελεσματικά και να κινηθεί μεθοδικότερα, για την ευημερία και την ανάπτυξη της περιοχής.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Ι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ ΤΡΙΚΑΛΩΝ Κ. ΗΛΙΑ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ.

Ο κ. Ηλίας Βλαχογιάννης σχετικά με τον τουρισμό υποστηρίζει, ότι πρέπει να στηριχθεί στα εξής:

- Προώθηση προγραμμάτων αγροτουρισμού.
- Στις ήπιες επενδύσεις και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
  - Στην έκδοση τουριστικών προγραμμάτων (π.χ. αποτύπωση περιπατητικών διαδρομών: ανάδειξη, χαρτογράφηση, σήμανση).
  - Στην ίδρυση φορέα τουριστικής ανάπτυξης για την προσέλκυση επενδύσεων.
  - Στην αξιοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τουριστικές επενδύσεις μέσω του Leader.
  - Στη λειτουργία Κέντρου Τουριστικής Πληροφόρησης.
  - Στην προβολή των φυσικών ομορφιών του Νομού.
  - Στη δημιουργία Χιονοδρομικών Κέντρων.
  - Στη διοργάνωση Φεστιβαλικών εκδηλώσεων.
  - Στα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών.
  - Στην ανάπτυξη του Συνεδριακού τουρισμού.
  - Στη στήριξη της αγοράς ειδών λαϊκής τέχνης στην περιοχή Καλαμπάκας-Καστρακίου-Μετεώρων.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Ι Ι

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΝΟΜΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ Α.Ε. - Α.Ο.Μ.Α.Ε. 3890143/9701 "ΑΝ.Ε.Μ.Τ. Α.Ε."
 ΚΑΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2000 3η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΕΩΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2000)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσό κλειόμενης χρήσης 2000 σε δραχ.			Ποσό προηγούμενης χρήσης 1999 σε δραχ.			ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσό κλειόμενης χρήσης 2000 σε δραχ.	Ποσό προηγούμενης χρήσης 1999 σε δραχ.
	Αξία βιβλιαστικής	Αποσβέσεις	Αναπόσβεστη αξία	Αξία κτήσεως	Αποσβέσεις	Αναπόσβεστη αξία			
Β. ΕΡΘΑ ΕΚ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ							Α. ΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
1. Έρσοδα κ.ρ. και πρώτ. εντάξ.	356.500	356.489	1	356.500	356.489	1	1. Κεφάλαιο μετοχικό (2600 μετοχές των 10.000 δραχ.)	26.000.000	26.000.000
	356.500	356.489	1	356.500	356.489	1	1. Κοινοβ. βεβαιωμένο		
Γ. ΠΑΘΗΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
3. Κίρην-Εγκ. κ.ρ. σε ακιν. τρίτων	165.000	184.969	1				ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΝΤΩΝ		
4. Μηχανήματα - τεχνικές εγκ. και λοιπός μηχ. εξοπλισμός	15.657.693	2.332.210	13.325.473	15.000.000		15.000.000	Υπόλοιπο ζημιών εκ νέου	43.568.883	22.817.925
5. Μεταφορικά μέσα	3.600.000	540.000	3.060.000	3.600.000		3.600.000	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΝΤΩΝ		
6. Επιπλα και λοιπός εξοπλισμός	14.874.244	4.538.301	10.335.943	2.882.662	1.457.752	1.424.910	ΑΥΤΗΝΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		
ΣΥΝΟΛΟ	34.056.827	7.576.510	26.520.417	21.282.662	1.457.752	19.824.910	1. Κοινοβ. βεβαιωμένο	22.920.000	4.790.000
							ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (Α1+ΑΥ)	5.351.117	7.942.065
11. Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις			1.000.000			1.000.000	Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΓΙΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			27.520.417			28.824.910	Ι. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							1. Προμηθευτές	26.653.944	37.670.644
1. Εμπόρευματα			1.421.640				3. Τράπεζες-Λογισμ. βροχ. επτοχρ	20.059.818	
11. Παύσιμα			10.000.000			813.600	5. Υποχρεώσεις από φόρους & τέλη	408.636	300.563
5. Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεσθένων επιχειρήσ.			2.358.788			3.355.788	6. Ασφαλιστικά οργανωσμοί	1.780.500	
11. Χρεώσεις βρόχου			17.089.749			4.629.893	11. Ποσότητες όψεως		
12. Ασήμιος διακ. προκ. και ημετισμών			5.258.468			13.229.752	1. Αποδοχές προσωπ. πληρωτέες	7.847.781	
ΣΥΝΟΛΟ			38.131.661			22.025.033	2. Εταιρικές πληρωτέες μετρητοσ.	3.048.878	
1. Ταμείο			1.807.452			2.052.105	ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (Γ+Ι)	60.484.656	38.171.127
3. Κοινοβ. βεβαιωσ.			386.241			1.201.083			
ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Δ1+ΔΥ+ΔΥ)			38.325.354			25.286.221			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β+Γ+Δ)			65.846.772			48.113.132	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α1+ΑΥ+Γ+Δ)	66.846.772	46.113.132

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ 31/12/2000 3η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΕΩΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2000)	Ποσό κλειόμενης χρήσης 2000 σε δραχ.		Ποσό προηγούμενης χρήσης 1999 σε δραχ.		Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΤΡΑΜΑΝΗΣ	Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΤΡΑΜΑΝΗΣ
	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΙΣΕΩΣ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΕΚΜΕΤ.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΕΚΜΕΤ.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΕΚΜΕΤ.		
Κόστος εργασιών (πληρώσες)	69.540.810			47.725.193		
Μειών κ.ρ. και π.κ.π.σ.σ.	7.532.553			1.606.000		
Μικτά αποτελέσματα (πέρδη ή ζημίες) περιεχόμενης		62.008.257	46.119.193			
ΜΕΙΟΝ: 1. Έρσοδα διοικητ. π.κ.σ.σ.	67.519.201		60.424.673			
3. Έρσοδα λειτουργίας διοίκησης	14.252.101	81.771.302	60.424.673			
ΜΕΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΕΚΜΕΤ.		-19.765.045		-14.305.474		
ΜΕΙΟΝ: 4. Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα		41.203		114.370		
ΜΕΙΟΝ: 3. Χρεωστικοί τόκοι & συναφή έσοδα		993.915				
ΟΛΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΕΚΜΕΤ.		-20.720.758		-14.191.104		
ΜΕΙΟΝ (ή ΜΕΙΟΝ) ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ						
ΜΕΙΟΝ: 1. Εκτάκτα και ανέκδοτα έσοδα		30.130				
ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ)		-20.750.888		-14.191.104		
ΜΕΙΟΝ: Σύνολο αποσβέσεων πάγιας στοιχείων		8.118.758		1.247.928		
Μείον: - με απόσβεση επί των υπολοίπων από έμψ. κ.ρ.σ.σ.		8.118.758		1.247.928		

Η ΛΟΓΙΣΤΡΙΑ
 ΚΟΥΤΟΥΔΑ ΜΑΡΙΑ
 Α.Δ.Τ. Ν - 843420

ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΡΓΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ Α.Ε. Δ.Ε. Α.Ε. ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Α.Ε. ΑΣΕΛΤΥ Α.Ε.
ΚΟΛΟΙΕΝΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001 4η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΡΙΟΥ ΕΩΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσό εξοφλητικό καθώς 2001 σε δρχ.		Αριθμός πίστων	Ποσό προσπούμενος χρόνος 2000 σε δρχ.		Αριθμός πίστων	Αριθμός πίστων	Ποσό εξοφλητικό καθώς 2001 σε δρχ.	Ποσό προσπούμενος χρόνος 2000 σε δρχ.
	Δίνα κλήσεως	Αποσβέσεις		Δίνα κλήσεως	Αποσβέσεις				
Β. ΕΘΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ									
1. Εξοδα έδρ. και πρ. έργων	356.600	356.499	1	356.600	356.499	1			
	<u>356.600</u>	<u>356.499</u>		<u>356.600</u>	<u>356.499</u>				
Γ. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ									
II. Ενσώματες επενδύσεις									
3. Κτίρια-Εγκ. κ. σε ΟΚΜ. γήρων	185.000	185.000	0	185.000	184.999	1			
4. Μηχανήματα - μηχανές εγκ. και λοιπός μηχ. εξοπλισμός			0	15.857.683	2.332.210	13.325.473			
5. Μεταφορικά μέσα			0	3.600.000	540.000	3.060.000			
6. Επιπλα και λοιπός εξοπλισμός ΣΥΝΟΛΟ	<u>15.318.692</u>	<u>8.829.641</u>	<u>0.890.951</u>	<u>14.874.244</u>	<u>4.538.201</u>	<u>10.134.943</u>			
	<u>15.494.292</u>	<u>8.794.641</u>	<u>8.890.951</u>	<u>34.696.927</u>	<u>7.578.510</u>	<u>28.528.417</u>			
III. Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές Αποκτήσεις									
1. Συμμετοχές σε συνδεδ. επιχειρήσεις			1.000.000			1.000.000			
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΓΙΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			<u>7.690.951</u>			<u>27.528.417</u>			
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ									
I. Αποθέματα									
1. Εμπορεύματα						1.421.640			
II. ΑΠΑΡΑΙΤΗΣ									
1. Πλάστης			20.509.059			10.000.000			
5. Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις κατά συνδεδεμένων επιχειρήσ.			2.355.788			2.355.788			
11. Χρεώσεις διάφορα			3.488.881			17.085.745			
12. Λογμός διαχειρ. προκ. κα. πιστώσεων ΣΥΝΟΛΟ			<u>4.942.608</u>			<u>5.268.488</u>			
			<u>31.299.143</u>			<u>34.710.021</u>			
IV. Δαπάνια									
1. Ταμείο			14.210.044			1.807.452			
3. Καταθέσεις όψεως			148.821			386.241			
ΣΥΝΟΛΟ			<u>14.358.865</u>			<u>2.193.693</u>			
ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (ΔΙ+ΔΙΙ+ΔΙΙΙ)			<u>45.655.608</u>			<u>38.325.354</u>			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (Β+Γ+Δ)			<u>53.346.860</u>			<u>66.846.772</u>			

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	Ποσό εξοφλητικό καθώς 2001 σε δρχ.	Ποσό προσπούμενος χρόνος 2000 σε δρχ.
Α. ΜΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
I. Κεφάλαιο ιστορικό (2600 μετοχές των 10.000 δρχ.)		
1. Καταβληθέντα	26.000.000	26.000.000
Υ. ΔΑΠΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΝΕΟΝ		
Υπόλοιπα ζημιών εις νέον	-44.537.450	-43.588.883
VI. ΠΟΣΑ ΠΡΟΟΡΩΜΕΝΑ ΓΙΑ ΔΥΣΗΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		
I. Καταθέσεις μετόχων ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (ΔΙ+ΔΙΙ)	<u>23.270.000</u>	<u>22.920.000</u>
	<u>83.732.550</u>	<u>82.889.813</u>
Γ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
1. Πρωτόδικες	10.151.953	26.653.844
3. Τράπεζες-Λογισμ. βραχυπ. παχρ.	22.917.052	20.958.818
5. Υποχρεώσεις από φόρους κ.λπ.	211.491	406.836
6. Ασφαλιστικά οργανισμοί	1.950.800	1.780.500
II. Πιστωτικές διαφοράς		
1. Αλιποχρέες Προσωπ. Πληρωμές	11.117.742	7.647.781
2. Επιδόσεις πλήρων μεισθωτών	2.314.272	3.045.978
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (Γ+Δ)	<u>48.663.310</u>	<u>80.494.656</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (Α+Γ+Δ)	<u>63.346.860</u>	<u>66.846.772</u>

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31/12/2001 4η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ (1 ΙΑΝΟΥΡΙΟΥ ΕΩΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001)	Ποσό εξοφλητικό καθώς 2001 σε δρχ.	Ποσό προσπούμενος χρόνος 2000 σε δρχ.	Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΑΤΡΑΜΑΝΗΣ	Ο Δ/ΝΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΙΣΑΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΜΕΤΕΩΣ				
Κόστος εργασιών (Πωλήσεις)	37.006.715	83.540.611		
Μείον: Κόστος πωλήσεων	8.038.595	7.537.553		
Μικτό αποτέλεσμα (κόστη) εκμετάλλεως	<u>30.868.130</u>	<u>62.003.257</u>		
ΠΛΗΡΗ: Άλλα αποτελέσματα	22.837.951			
Σύνολο	<u>53.698.081</u>			
ΜΕΙΟΝ: 1. Εξοδα διαχειρ. λειτουργίας	52.393.843	87.518.203		
3. Εξοδα λειτουργίας διάθεσης	8.223.312	82.587.166		
ΜΕΡΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΖΗΜΙΩΝ ΕΚΜΕΤ.	<u>-6.881.074</u>	<u>-19.768.045</u>		
ΠΛΕΟΝ: 4. Πωλητικοί τόκοι και συναφή έσοδα		41.203		
ΜΕΙΟΝ: 3. Χρηματικοί τόκοι & συναφή έξοδα	2.017.232	983.918		
ΘΑΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΩΣ) ΜΕΤΕΤΑΛ.	<u>-8.898.306</u>	<u>-20.723.768</u>		
ΠΛΕΟΝ (ή μείον) ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ				
2. Εκτόκτα κέρδη	8.078.052			
ΜΕΙΟΝ: 1. Εκτόκτα και ανάγωνα έξοδα	48.313	30.130		
ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΩΣ)	<u>-669.397</u>	<u>-20.750.888</u>		
ΜΕΙΟΝ: Σύνολο αποσβέσεων πάγιων στοιχείων	3.842.795	6.118.758		
Μείον : οι από αυτές ενσωματωμένες στο λει. κόστος	3.842.795	6.118.758		
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΖΗΜΙΩΣ ΧΡΗΣΗΣ				

Α.Δ.Τ: Τ - 478700   Α.Δ.Τ: Ε - 720254

Η ΛΟΓΙΣΤΡΙΑ
ΚΩΤΟΥΔΑ ΜΑΡΙΑ

Α.Δ.Τ: Ν - 642420

ΤΡΙΚΑΛΑ 30/04/2002

Α ρ κ τ ι κ ό λ ε ξ α	
Α.Ε	Ανώνυμη Εταιρία
Α.Μ.Ε.Α	Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες
ΑΝ.Ε.Ν.Τ.	Αναπτυξιακή Εταιρία Νομού Τρικάλων
ΑΝ.ΚΑ	Αναπτυξιακή Νομού Καρδίτσας
Α.Π.Ε.	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
Α.Π.Θ.	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αρ.	Άρθρο
ΒΕ.ΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
Δ.Ε.Κ.Α	Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικής Ανάπτυξης
Δ.Σ.	Δημοτικό Συμβούλιο
Ε.Α.Π.Τ.Α	Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ε.Α.Σ	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Ν.Τ.	Ενεργειακό Κέντρο Νομού Τρικάλων
Ε.ΝΑ.Ε	Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
Ε.Ο.Κ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Ο.ΜΜΕΧ	Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων- Μεταποιητικών Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας
Ε.Π.ΑΝ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα
Ε.Π.Τ.Α	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ε.Τ.Π.Α	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε	Κεντρική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων Ελλάδος
Κ.Ε.Κ	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΕΝ.Α.ΚΑ.Π	Κέντρο Ανάπτυξης Καλαμπάκας Πύλης
Κ.Π.	Κοινοτική Πρωτοβουλία
Κ.Τ.Ε.Λ.	Κοινό Ταμείο Εισπράξεων Λεωφορείων
Κ.Υ.Ε	Κέντρο Υποδοχής Επενδυτών
Μ.Μ.Ε	Μικρές Μεσαίες Επιχειρήσεις
Ν.Α.	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Ν.Ε.Λ.Ε	Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης
Ν.Τ.	Νομός Τρικάλων
Ο.Α.Ε.Δ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
Ο.Π.Α.Α.Χ	Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου
Ο.Τ.Α	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Ο.Χ.Ε	Ορθολογική Χρήση Ενέργειας
Π.Ε.Π.	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Σ.Μ.Υ	Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών
Τ.Α.Π.	Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα
Τ.Ε.Δ.Κ	Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων
Τ.Ε.Σ	Τεχνική Επαγγελματική Σχολή
Τ.Ε.Φ.Α.Α.	Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού
ΥΠ.ΑΝ	Υπουργείο Ανάπτυξης
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
Χ.Υ.Τ.Α	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
Ω.Ρ.Λ	Ωτορινολαρυγγολόγος

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- «Η Περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από την Συνθήκη της Ρώμης έως το Μαάστριχ. Ανδρικοπούλου Ε., Αθήνα 1995.
- Επιχειρησιακό πρόγραμμα “ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ 2000-2006”. Γ΄ Κοινοτικό πλαίσιο στήριξης(ΚΠΣ). Γνώμη της Ο.Κ.Ε. Ν° 5. Αθήνα, 26 Νοεμβρίου 2001
- «Ένα βήμα μπροστά», οκτώ χρόνια δημιουργικής πορείας 1995-2002, Τρίκαλα 2002, εκδόσεις Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων.
- «Τουρισμός- Αγροτουρισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Παπακωνσταντινίδης Λ., Καλαμάτα, Οκτώβριος 2001.
- « Οδηγός Νομού Τρικάλων», εκδόσεις ΤΕΔΚ Νομού Τρικάλων, 2001.
- «Τουριστικός οδηγός», κέντρο ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης, εκδόσεις Έλλα.
- «Οδηγός διαμονής ορεινών Τρικάλων», καταλύματα, κέντρο ανάπτυξης Καλαμπάκας-Πύλης, Καλαμπάκα 2003.
- Καθημερινή τοπική εφημερίδα «Η Έρευνα», η έρευνα της ιστορίας της λαογραφίας και του πολιτισμού, εβδομαδιαίο ένθετο, «κάστρα της Ορθοδοξίας», Τρίκαλα, Δεκέμβριος 2002.
- «Οδηγός χρηματοδοτικών εργαλείων ADART», κοινοτική πρωτοβουλία, ΕΕΤΑΑ.
- «Δημοσιονομική αποκέντρωση», θεωρία και πράξη, Τάτσος Ν., Αθήνα, 1999, σελ.70-80.
- «Εμπορικός οδηγός Τρικάλων», Ζυγουράκης Σ., εκδόσεις τηλεπροβολή Α.Ε 2002-3, σελ 38.
- Σημειώσεις στο μάθημα «Πολιτικές διαχείρισης περιβάλλοντος», Αλεξανδροπούλου Σ., Καλαμάτα, Οκτώβριος 2001, σελ.84-85, 204-212.
- «Χωροταξία, θεωρία εφαρμογές», Λουδοβίκος Βασενχόβεν, Γεωργούλης Δ., εκδόσεις Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο: τμήμα Αρχιτεκτόνων, τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας, Αθήνα, 1997, σελ.35-36, 101-109.
- «Η ανάπτυξη των Ελληνικών πόλεων», διεπιστημονικές προσεγγίσεις αστικής ανάλυσης και πολιτικής, Οικονόμου Δ., Πετράκος Γ., Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλία GUTENBERG, Βόλος 1999, σελ. 535-549.

Π Η Γ Ε Σ   Α Π Ο   Τ Ο   Δ Ι Α Δ Ι Κ Τ Υ Ο

- ✧ www.Kenakar.gr
  - ✧ www.in.gr/agro/tnikala/nomos
  - ✧ www.anto.gr
  - ✧ www.minaagric.gr/greek
  - ✧ www.statistics.gr
  - ✧ www.kethi.gr/greek/iformation/statistika
- ✧ **ΠΗΓΗ ΕΙΚΟΝΩΝ:** Όλες οι εικόνες είναι από το WWW.Kenakar.gr